

Montreālas Latviešu

Biedrības

ZIŅOTĀJS

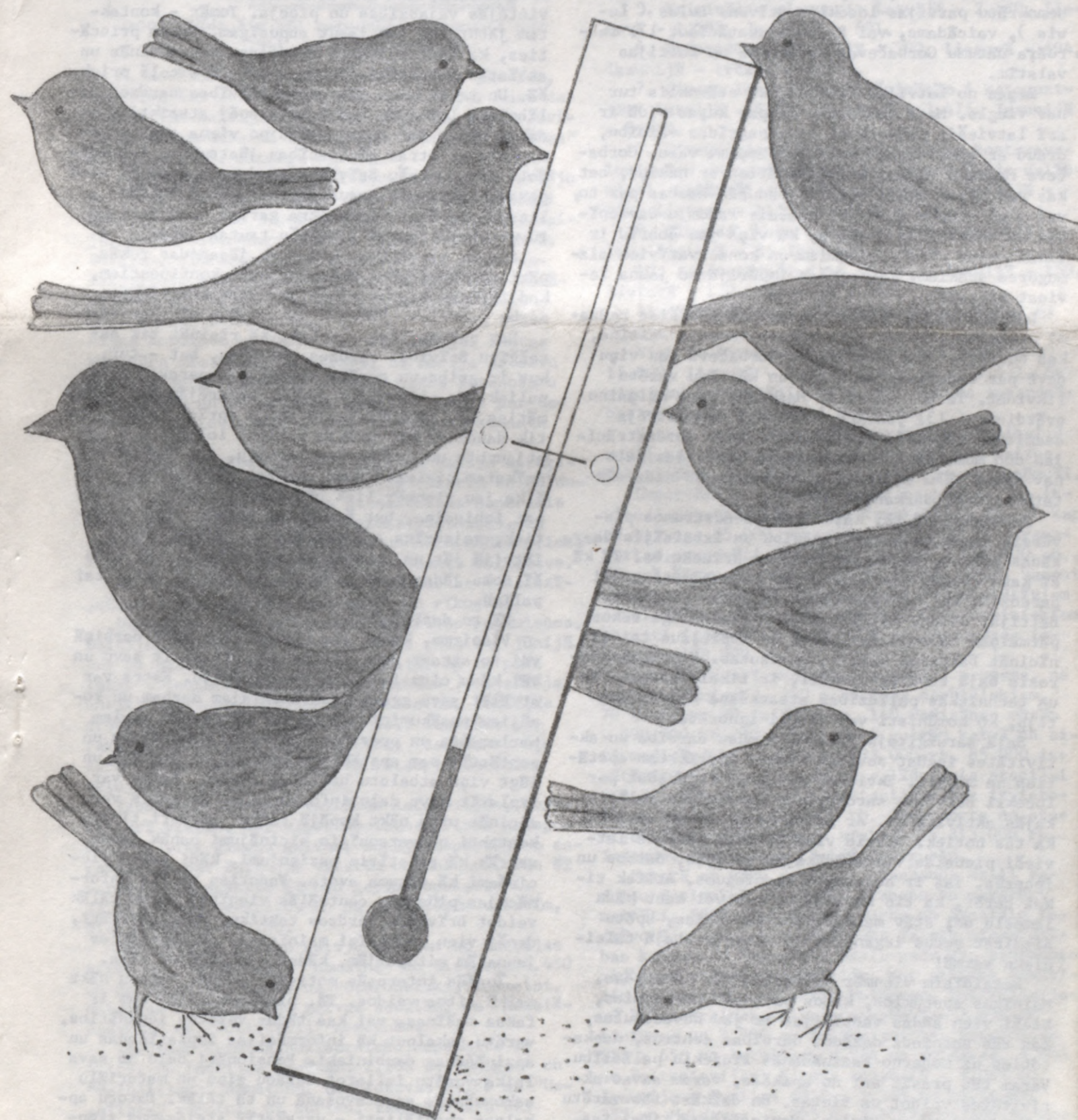
ISSN 0227 - 2423

1991. GADA FEBRUĀRIS

MONTREALA, KVEBEKĀ

42. GADA GĀJUMS

Nr. 2. (503.)

Latvijā latvieši nemītīgi sargā savas vienkāršās pretestības pozīcijas pret okupācijas varu Rīgā. Tie pilsētas centrā saceltajās barikādēs nemītīgi nomaina Brīvības sardzes dalībniekus, kas nāk no visas tautas, no visdažādākām profesijām. No ikdienas darba mājās, tad uz uguns kuriem pilsētas ielās. Tā no dienas uz dienu. Pa vidam tie nostiprina aizsargvaļņus, kuņģus viegli, nav šaubu, var sagraut nežēlīgās padomju varas tanki, kas atrodas Rīgas tuvumā un kas laiku pa laiku rīcina pilsētas ielas. Latviešiem Latvijā ir skaidrs, ka par iegūto un nākotnes tiesībām ir jācīnās. Kaut vai kailām rokām. Tādēļ tie desmitos tūkstošos pavada jaunākos Gorbačeva tirannijas upurus un nemītīgi aicina pasauli, un mūs tajā, nākt viņiem talkā. To lasām viņu vēstulēs, to dzirdam pat tālruni, to stāsta ceļinieki no tālās tēvzemes, par to lasām šejienes laikrakstos un redzam televīzijas raidījumos. Pēdējiem, kopš kara izcelšanās Tuvajos Austrumos, raidstaciju vadītājam gan grūti atrast vietu. Tomēr komentāros itin bieži dzirdam norādes par stāvokli Baltijā. Un tajos, varbūt, visasāko jautājumu izteica Kanadas Jauno demokrātu partijas loceklis Stīvens Luiss (Lewis), vaicādams, vai Rietumi uzstādīšot 17. februāra datumu Gorbačevam izvākties no Baltijas valstīm.

Ziņas no Latvijas liecina, ka stāvoklis tur nav viegls. Mazā komunistu grupa, kuņas vidū ir arī latvieši, pieteikusi savu pagrīdes valdību, draud ar staļiniskām metodēm pārņemt varu. Gorbačevs Maskavā mēģina aizbildināties ar neziņu, bet kas gan viņam vairs tic. Ir radušās šaubas par to, vai viņš vispār ir vairs tiešais Padomju Savienības valdnieks. Ir uzskats, ka viņš jau šobrīd ir tikai runas vīrs nezināmiem un konzervatīviem aizmugures spēkiem, kas cenšas impērijā no jauna ieviest diktatūru.

Laimīgā kārtā, šādai diktatūrai radušies redzami pretspēki, kuņas vada krievu vadonis Jelcins, kas nostājas Baltijas pusē. Gorbačevs gan viņu devē par Padomijas nodevēju un kā tādu varētu likvidēt. Tā 20. janvārī, Maskavā, pret Asiņaino svētdienu (13. janvārī) Lietuvā demonstrēja desmitiem tūkstošu maskaviešu! Šādas demonstrācijas dod mums cerību, ka padomju impērijas gals nav vairs tālu un ka to atturēt nespēs nedz diktatūra, nedz Sarkanarmija.

Nelaimīgā kārtā, kaš Tuvajos Austrumos pievērsis visas pasaules uzmanību un izraisījis dažādas krīzes, par kuņām nevaram priecāties. Tā kā šī kara beigas nav šobrīd vēl saskatāmas, grūti paredzēt, kā šis karš tālāk ietekmēs notikumus Baltijā. Jācer, ka Rietumi tomēr uzmanīgi sekos pārmaiņām Padomju Savienībā un nepieļaus tai iznīcināt Baltijas valstis un tautas. Vienīgais ierocis šajā frontē, diemžēl, ir tikai ekonomiskās un tehniskās palīdzības atsaukšana un diplomātija, ko komunisti var viegli ignorēt.

Sajā sarežģītajā situācijā mūsu darbība un aktivitātes iegūst sevišķu svaru. Nedrīkstam apstāties ne mirkli. Ikvienam no mums ir jāklūst par locekli Brīvības sardzē, par darbinieku politiskajās aktivitātēs. Ar gandarījumu varam atzīmēt, ka tas notiek. Šobrīd visā brīvajā pasaulē latvieši piedalās visdažādākajās akcijās, darbos un iecerēs. Tas ir neparasts sasniegums. Atliek tikai cerēt, ka tie nedaudzie, kas vēl kaut kādu iemeslu dēļ stāv malā, spētu atmosties, spētu aizmirst vecus ieganstus un nāktu lielajā talcīnieku saimē!

Negaidīsim vienmēr uz vadlīnijām no augšas. Mainīgos apstākļos, kādos patlaban atrodamies, bieži vien šādas vadlīnijas ir jau novecojušas, kad tās sasniedz dažādos darbības centrus, neskatoties uz moderno sazināšanās līdzekļu palīdzību. Varam tās prasīt arī no apakšas, varam savas aktivitātes veidot uz vietas. Un dažkārt tās varētu kļūt par paraugu citiem. Nepieciešams tikai tas, ka ziņojam par saviem panākumiem un arī neveiks-

mēm mūsu centrālo organizāciju politiskajām un informācijas nozarēm, lai nekas nepaiešu garām un lai varam vest statistiku un mācīties izveidot visplašāko sazināšanās tīklu, kāds vien iespējams, lai palīdzētu savai tautai dzimtenē. Darba ir tik daudz, ka darbinieku, līdzekļu un ideju nekad nebūs par daudz.

Vispārējās vadlīnijas jau mums ir. Jaunas nāks. Citas vienkārši vairs nederēs. Tas nozīmē, ka mums jābūt sevišķi elastīgiem, bet reizē arī uzmanīgiem un iecietīgiem, ka neradam situācijas, kas varētu kaitēt kopējai Brīvības sardzei. Tas nenozīmē, ka nebūs arī neveiksmju. No tām neizbēgsim. Reizē tomēr varam attīstīt stratēģiju, kas palīdz tām pārlekt pāri bez pārāk lielas piepūles.

Viens no jaunās stratēģijas veidiem varētu būt šāds. - Izveidojot Brīvības sardzes koordinācijas centru Toronto, reizē veidojam mazākus centrus dažādās Kanadas pilsētās. Šie perifērijas centri darbotos saziņā ar galveno centru, un dažkārt uz kādu laiku pat neatkarīgi. Neatkarīgā darbība varētu būt svarīga jauno darbinieku iesaistīšanā un vietējo apstākļu izvērtēšanā un izmantošanā, jo centram ne vienmēr ir skaidras vietējās vajadzības un pieeja. Tomēr - kontaktam jābūt. Un tam jābūt abpusējam. Varam priecāties, ka šādi kontakti veidojas, nostiprinās un attīstās labvēlīgi. Tomēr - vēl tāls ceļš priekšā. Un te nu mums jāatceras Brīvības sardzes dalībnieki Latvijā. Tie šobrīd spēj atteikties no daudz kā! - Vai mums nebūtu no viena otra sīkuma, vienas otras pārliecības jāatsakās, lai veidotu vienu plašu Brīvības sardzes uguns kuru visā pasaulē, kur pie trauklām, bet reizē siltām liesmām sajūtam viens otra garīgo un dvēslisko tuvumu Latvijas un latviešu tautas labad.

Šis ir tas laiks, kad mums jāsadodas rokās pāri robežām, pāri ūdeņiem, pāri kontinentiem, kad izjūtam tautas sāpes un darām neatliekamo darbu Latvijai. Rītdien jau varētu būt par vēlu.

Nav universālas metodes, kā risināt tik sarežģītu Brīvības sardzes problēmu, bet - tur, kur ir griba un cerība - panākumi parasti neizpaliek. Ja pirms trim gadiem nevarējām pat iedomāties to, ka šajā šajā laikā sprīdī iemantosim tik daudz un ka varēsīm patiesi lolot ideju par atjaunotu un neatkarīgu Latviju, tad šodien nedrīkstam pielaist domu, ka tas tā nenotiks. Loģika jau vienmēr liek būt uzmanīgiem un dažkārt pat iebiedina, bet šodien ar loģiku vien nepietiek, vajadzīgs arī saprāts un izjūta. Tauta Latvijā jūt un saprot, ka nevar uzdot. Un mums šī doma jāsaņem ar atvērtām sirdīm un jāiet tai palīgā.

Kā to darīsim? -

Vispirms, katrs var pieteikties kādā darbībā vai to atrast pats. Katrs var atbalstīt savu un vēl kādu citu latviešu organizāciju. Katrs var atvēlēt savu grasi individuālajam darbam un kopējiem pasākumiem. Katrs var piezvanīt saviem parlamenta un provinces pārvalžu deputātiem un pastāstīt par apstākļiem Latvijā un Baltijā un lūgt viņu atbalstu brīvības idejai. Katrs var izplatīt savu daļu informācijas, un katrs var aicināt otru nākt kopējā talkā. Parasti tiešie kontakti un personīgie aicinājumi panāk daudz vairāk kā rakstītie paziņojumi, kādi gan nepieciešami kā sākuma avots. Vadoties no šīs informācijas plūsmas, centrālās vienības varēs tālāk veidot Brīvības sardzes taktiku, kas, savukārt, droši vien, nemītīgi mainīsies, pielāgojoties jaunajām situācijām, kādas nenovēršami nāks.

Ipašās interesēs motivēti ļaudis varētu nākt talkā citos veidos. Tā, piemēram, tie, kam ir faksa mašīnas, vai kas tādas vēlētos iegādāties, varētu pakalpot kā informācijas izplatīšanas un apzināšanas darbinieki. Pensionāri daļu no sava laika varētu izlietot dažādu ziņu un materiālu sakopšanā, sagatavošanā un tā tālāk. Datoru apkalpes speciālisti - uzrakstīt steidzamus ziņojumus, svarīgus rakstus un vēstules.

Nav iespējams visu izteikt, publicēt, izskaidrot. Laiks vienkārši ir par īsu, nedz spējjam visu izlasīt. Ir arī jādabojas.

Dažkārt svarīgi prast darīt svarīgāko, nozīmīgāko, pamest nenozīmīgo. Un tas jau ir pavisam grūts uzdevums. Jācer, ka mums netrūks cilvēku, kas spēs šo uzdevumu veikt. Tie mums jāmeklē un jāatbalsta. Modernajā pasaulē mums būtu jāspēj radīt tīklu, kas ir efektīvs un kas dod panākumus. To nevar panākt daži cilvēki, Te vajadzīga katra palīdzīga roka, katra saprāts un katra sirdsdedze.

Notikumi Rīgā, notikumi Latvijā, Lietuvā, Igaunijā, Padomju Savienībā un citur liek mums darboties šodien, rīt un parīt. Liek mums svarīgo neatlikt uz vēlāku laiku. Darbosimies pēc savām spējām un pēc savas labākās apziņas. Būsim Brīvības sardzes aktīvi dalībnieki. Par to latviešu tauta un Latvija mums būs pateicīga. Un ar to taču pietiek.

M. ŠTAUVERS.

JAUNAS LIECĪBAS:

DOKUMENTI PAR DEPORTĀCIJĀM.

Jauni, līdz šim vēl neredzēti dokumenti par 1941. gada deportācijām.

H. Sadžius iepazīstina lasītājus ar jauniem, vēl līdz šim neredzētiem dokumentiem par masu deportācijām Baltijas valstīs, Moldovā, Baltkrievijā un Rietumukrainā laikraksta "Gimtas Kraštas" 1990. gada 10. oktobra numurā.

Padomju Savienības politbirojs pieņēma iekšējo drošības iestāžu (NKVD) ieteikumu par sociāli kaitīgo elementu deportācijām 1941. gada 14. maijā. Plāna īstenošanu nodeva tautas komisāram L. Berijam. Sīki izstrādāto deportācijas plānu parakstījuši - SSSR VRLK Gulaga priekšnieks, vecākais majors Nasedkins, bet plānam piekrituši - SSSR Valsts aizsardzības tautas komisāra vietnieks Kobulovs un Iekšlietu ministrijas tautas komisāra vietnieks Černisevs. L. Berija ar savu rezolūciju un parakstu nodevis plāna īstenošanu Černisovam un Nasedkinam. Visi dokumenti par deportācijām ievietoti sevišķi slepeno dokumentu skaitā.

85.000 iedzīvotāju deportācijas maksas aprēķinu par deportējamiem no Baltijas valstīm un Moldovas parakstījuši - Valsts aizsardzības kapteinis Konradovs, VRLK GFPO priekšnieka vietnieks, 2. pakāpes intendants Volobujevs un VSLK AGHFO priekšnieka vietnieks, 1. pakāpes intendants Gorjačevs.

Uz šiem divi dokumentiem atsaukušies (balstījušies) visi nākošie dokumenti un rīkojumi. Deportācijas bija paredzētas trijos pagēmienos. Baltijas valstīs un Moldovā 1941. gada 14. jūnijā, bet no Baltkrievijas jau 19. maijā. Ap to pašu laiku (ieskatoties citos dokumentos) vajadzēja notikt arī deportācijām Rietumukrainā. Lekšējās drošības iestādes iesaka sastādīt izsūtāmo sarakstus. Sakarā ar kara darbības iesākšanos šie saraksti netika pabeigti, tā aiztaupot daudziem seļojumu uz vergu nometnēm.

Izsūtāmie sadalīti vairākās kategorijās, norādot arī vietas, kur viņus novietos. Pirmā kategorijā ir visi ģimeņu galvas. Kopējs deportējamo saraksts ir par Baltijas valstīm un Moldovu. Pēc šī saraksta virsraksta ģimeņu galvu kopskaits ir 22,885, bet, saskaitot to pa atsevišķām valstīm, šis skaits ir 21.780.

Deportējamo ģimeņu galvu skaits: no Latvijas 4.665 uz "Juchnovskij" nometni; no Lietuvas 4.450 un no Igaunijas 4.665 uz "Starobelskij" nometni. Moldovas 8.000 ģimeņu galvas sadalāmi pa "Kozelščanskij" un "Putiviskij" nometnēm.

Izsūtāmo kriminālnoziedznieku kopskaits ir 4.159. No Latvijas izsūtāmi 2.180 uz "Onegas" un "Belbaltlaga" nometnēm. No Lietuvas 1.288 uz "Uzsolлага" nometni, uz kuriem izsūtāmi arī 691 kriminālnoziedznieki no Igaunijas.

Masu deportāciju trešā kategorija ir no ģimeņu

galvām atdalīto ģimeņu piederīgie, kopskaits 46.557 personas, izsūtāmas uz dzīvi mazapdzīvotos apgabalos. No Latvijas Krasnojarskas apgabalā izvietojamas 6.850 personas, no Lietuvas 3.600 Komijos ASSR, no Igaunijas - 9.115 Altaja apgabalā, bet no Moldovas 33.000 citos mazapdzīvotos apgabalos.

Ceturtnā kategorija - prostitūtes. 200 no Latvijas un 594 no Lietuvas nometināmas Kazachijas SSR.

Papildus, slepens ziņojums uzskaita vēl veselu virkni sociāli nevēlamu elementu Latvijā, Lietuvā un Igaunijā.

1. Kontrerevolucionāru partiju un nacionālu organizāciju dalībnieki: Latvijā - 3.800, Lietuvā - 1.170, Igaunijā - 1.470.

2. Bijušie aizsargi, policisti un cietumu uzraugi: Latvijā - 585, Lietuvā - 868, Igaunijā - 670.

3. Lauksaimnieki, fabrikanti, buržujiskās valdības aparāta ierēdņi: Latvijā - 919, Lietuvā - 1.925, Igaunijā - 2.100.

4. Bijušie virsnieki un baltgvardisti: Latvijā - 316, Lietuvā - 284, Igaunijā - 425.

5. Kriminālie elementi: Latvijā - 2.180, Lietuvā - 1.288, Igaunijā - 691.

6. Prostitūtes: Latvijā - 200; Lietuvā - 594, Igaunijā - trūkst skaitļu.

7. Ģimeņu locekļi no augšminētām 4 kategorijām: Latvijā - 6.600, Lietuvā - 3.475, Igaunijā - 8.900.

8. Ģimeņu piederīgie, kuņu galvas kontrerevolucionāru un nacionālistisku organizāciju dalībnieki sapēmuši augstāko soda mēru: Latvijā - 150, Lietuvā - 114, Igaunijā - 195.

9. Ģimenes, kuņu galvas slēpjas: Latvijā - 100, Lietuvā - 3, Igaunijā - 20.

10. Repatriējušies no Vācijas: Latvijā - 150, Lietuvā - 130, Igaunijā - nav.

11. Vācieši, kas atteikušies evakuēties uz Vāciju: Lietuvā - 73.

Visu šo kategoriju kopskaits ir: Latvijā - 15.000, Lietuvā - 9.924, Igaunijā - 14.471. Šo ziņojumu parakstījis SSSR VSLK Valsts apsardzības vecākais leitnants Rudakovs.

Katram deportētam ceļā paredzēts pārtikai 3 rubļi par diennakti, ieskaitot 600 gr. maizes. Cik zināms, deportētie nav ceļā uzturu sapēmuši.

Deportāciju izdevumu aprēķins paredz, ka ikvienas personas pārvešana izmaksās 35 rb. 70 kap tā tad par 85.000 personām - 303.500 rb. Transportam paredzēti 532 preču vagoni - 885.000 rb., 70 pasažieru vagoni un 70 apsildāmi preču vagoni apkalpei - 640.000 rb. Izdevumi 140 operatīviem darbiniekiem un dienas naudas 7.000 darbiniekiem un citi izdevumi - 2.387.000 rb. Apsardzes izmaksa - 433.000 rb.

Paredzēta arī medicīnas aprūpe (protams, ne jau izsūtāmiem). 280 medicīnas darbiniekiem, 70 ārstiem, 70 feldšeriem, 140 medicīnas māsām - 290.000 rb. 70 vagoni ar 5 gultām katrā un citi medicīniski izdevumi - 33.000 rb. 85.000 izsūtāmiem uzturs 3 rb dienā - līdz gala stacijai - 3.825.000 rb., no gala stacijas līdz izvietotā vietai - 1.275.000 rb. Transports no stacijas līdz novietotā vietai - 5.313.000 rb. Izdevumu kopsumma - 18.500.000 rubļu.

Sakarā ar vācu armijas ielaušanos dziļi Padomju Savienībā, izsūtāmo transportu maršrūti mainīti. SSSR VRLK Gulaga Darba un Speciālo iedzīvotāju nodaļas priekšnieks Valsts aizsardzības kapteinis Konradovs 1941. gada 29. septembra ziņojumā sniedz informāciju, kur atrodas izsūtītie no Baltijas valstīm, Moldovas, Baltkrievijas un Vakarukrainas. Altaja apgabalā - 7.462 no Lietuvas un 9.984 no Baltkrievijas. Kazachijas SSR - 656 no Latvijas, 9.954 no Moldovas, 4.803 no Baltkrievijas; Kirova apgabalā - 2.049 no Igaunijas. Komijos ASSR - 1.549 no Lietuvas, 352 no Moldovas, 1.205 no Baltkrievijas; Krasnojarskas apgabalā - 164 no Lietuvas, 6.000 no Latvijas, 3.300 no Rietumukrainas un 6.850 no

Baltkrievijas;

Omskas apgabālā - 6.085 no Moldavas, 3.094 no Rietumukrainas un 2.377 no Baltkrievijas; Novosibirskas apgabālā - 1.619 no Igaunijas, 3.507 no Lietuvas, 2.580 no Latvijas, 5.787 no Moldavas, 3.201 no Rietumukrainas un 2.668 no Baltkrievijas. Kopā - 85.716 personas. No tām 7.236 no Latvijas, 12.682 no Lietuvas un 3.668 no Igaunijas.

1941. gada 20. oktobrī kāda Grīnberga ziņojums sniedz informāciju par to, kur atrodas izsūtītie, neminot skaitļus. Šinī ziņojumā redzam, ka Latvijas ģimeņu galvas bijušas, vispirms, "Juchnovskij" kara gūstekņu nometnē, bet vēlāk pārvietoti uz Viatlag, Usollag, Unšing un Sevurallag. Ģimenes izvietotas Krasnojarskas un Novosibirskas apgabalos.

Gulaga priekšnieka ļoti slepenais saraksts norāda, kur jādzīvo 20 gadus izsūtīto ģimeņu galvu ģimenēm ar norādi, ka tām nav atļauts atrasties īpaši norādītās vietās un jābūt vismaz 10 kilometru no dzelzceļu maģistrālēm. Jādzīvo: 1. Komijos ASSR, 2. Omskas apgabālā, 3. Novosibirskas apgabālā, 4. Krasnojarskas apgabālā, 5. Jakutijas ASSR, 6. Chabarovskas un Kolimas apgabalos, 7. Uzbekijas SSR (Karakapakijas ASSR), 8. Kazachijas SSR.

Tā paša Nasedkina 27. novembra ziņojums konstatē, ka izsūtītās ģimenes no Baltijas valstīm, Moldavas, Rietumukrainas un Baltkrievijas izvietotas Altajas apgabālā, Kirova, Komijas, Krasnojarskas, Kazachijas, Novosibirskas un Omskas apgabalos uz 20 gadiem. Viņu skaits ir 88.097. Viņš arī konstatē, ka šo ģimeņu stāvoklis ir ļoti slikts un ka tās ir badā. Ne NKVD aparāts, ne arī Gulaga administrācija nerūpējas par šo ģimeņu apgādi. Nasedkins šo ziņojumu adresējis SSSR Iekšlietu ministrijas tautas komisāra vietniekam Černisovam, pieprasot norādījumus, ko darīt ar šo izsūtīto aprūpi.

Henrikas Sadžius atzīmē, ka Staļina plāns esot bijis ar izsūtīto palīdzību radīt jaunus apdzīvotus rajonus Padomju Savienības ziemeļos un tālajos Rītkrievijas apgabalos. Reizē ar to padomju vara atbrīvotos no valdībai nepatīkamiem elementiem Baltijas valstīs. Sakarā ar kara darbību, izsūtītie nokļūva, galvenokārt, Kirova un Altaja rajonos.

Ž. ZENTIŅŠ.

KĀDA VIDZEMNIEKA LIKTENIS.

Vergu nometnēs no 1940. - 1950. gada Sibīrijas vergu nometnēs.

Daudz jau ir dzirdēts, pat tik daudz, ka mēs sākam pamazām notrulināties un it kā vairs nedzirdam vaidu stāstus no dzīvajiem, kuņģi ir atgriezušies dzimtenē. Mīrušo vaidi arī ir jau izplēnējuši Sibīrijas plašumos. Sāk jau valdīt tāds kā klusums. Neērts klusums.

Un tomēr, laiku pa laikam, ir nejauši jāsastopas ar kādu vēl nedzirdētu vaidu stāstu. Tad no jauna mūsu atmiņa, arī sirdsapziņa, tiek traucēta un mūsu acu skatienu aizplīvuro nelaimīgo tautas brāļu un māsu pelēki caurspīdīgi stāvi, lēni kustoties aiz vergu nometņu žogiem. Tādos gadījumos ir jāatzīst, ka cīņa pret kailu varu pagātnē kļūst arī cīņa mūsos pašos, proti: mūsu atmiņu cīņa pret aizmirstību.

Soreiz MLB Ziņotāja lasītāji iepazīsies ar viena vidzemnieka 10 gadu nāves cīņu, izcīnītu dažādās vergu nometnēs no 1940. gada līdz 1950. gada Jāņiem. Es ar to iepazīnos paša izsūtītā balsī lasītu. Šis cīņas stāsts ir mana skolas biedra (Smiltēnes valsts ģimnazijas), paša rokas vadīts, autentisks pieraksts, apbrīnojamas atmiņas rezultāts.

PALIEPU JĀNIS.

Pastāstīšu savu dzīves posmu no 1939. gada maija līdz 1950. gada Jāņiem. Centīšos stāstīt visu to, ko personīgi esmu redzējis un pārdzīvojis. Lūgums pie varbūtējā lasītāja - stipri mani nesodīt par rakstības stilu, jo neesmu rakstnieks.

1939. gada maijā tiku iesaukts obligātajā kara dienestā Latvijas armijā. Iesauktajiem vajadzēja sapulcēties Rīgā, Kazaku ielā, kādas skolas pagalmā. Tur tikām sadalīti pa pulkiem un rotām. Es un vēl divi smiltenieši - Zegners Jānis un Assafreijs Aleksandrs - tikām nozīmēti uz 7. Siguldas kājnieku pulka 3. rotu ar atrašanās vietu Alūksnē. No Rīgas izvadīti ar orķestra skaņām, virsdienesta instruktoru vadībā, ar vilcienu braucām uz Alūksni, lai pildītu Latvijas pilsoņa svētu pienākumu.

Tā sākās manas dienesta gaitas. Vispirms, jaunkareivis. Pēc svinīgā zvērasta nodošanas kļuva par Latvijas armijas kaņavīru. Pēc instruktoru rotas beigšanas tiku aizsūtīts uz Daugavpili uz divmēnešu ritebraucēju instruktoru kursiem. Tādi notika pirmo gadu. Kursu vadītājs bija Lāčplēša kara ordeņa kavalieris kapteingleitnants Lapainis. Pēc kursu beigšanas atgriezos pamatrotā Alūksnē, no kurienes drīz visa rota pārcēlās uz Liepnu (skaitījamies atsevišķs garnizons). Pastāstīšu sīkāk par mūsu ritebraucēju izlūkrotu. Rotas komandieris bija kapteinis Brigadiers. Vada komandieri - leitnanti Svīne un Zuševics. Vada seržanti - virsdienesta virsniekvietnieki Eihvalds (par kuņģi būs vēlāk jārunā) un Vilands (t. s., mazais Napoleons), rotas virsrēzants - Radamiška. Nevaru nepieminēt vilku sugas suni ar kakla siksnu, kuņģi uz sudraba plātnes bija iegravēts "3. rotas labais gars - Alis". Jāsaka, ka suns, tiešām, bija gudrāks par vienu otru no kareivjiem. Sevišķi tas izpaudās, kad rota gāja uz šaušanas mācībām. Tad Alis nevienu bez komandas pāri ugunsliņijai nelaida. Ikdienas mācībās ar velosipēdiem nabraucām no 80 līdz 100 kilometriem. Kas attiecas uz uzturu, varu teikt, ka tas bija pietiekošā daudzumā un labs. No mācībām brīvajā laikā ar saviem priekšniekiem sadzīvojām ļoti labi. Spēlējām volejbolu un citas sporta spēles.

Pienāca diena un atkal kursi. Šoreiz uz virsnieku vietnieku kursiem Daugavpilī. Uz šiem kursiem nosūtītajiem vajadzēja būt vismaz vidējai izglītībai. Neilgi pirms kursu beigšanas biju atlaists atvaļinājumā. Atpakaļceļā Rīgas dzelzceļstacijā tikos ar kursa biedriem (Tālavijas komiltoni Grasi, Selonijas - Freidi un Letonijas Zēgneru). Iegājām restorāna vagonā, lai pārrunās pie "bairīša" glāzes turpinātu ceļu kopīgi. Pēc kāda laika restorāna vagonā ienāca divi armijas pulkveži. Pieceldamies, atdevām viņiem militāro cieņu. Mēs apkalpoja jauna, skaista apteksne, kuņa uz teicienu, kuņģus pa priekšu apkalpot - studentus vai virsniekus (galviņas jau, laikam, bija drusku par daudz iesilušas), apkalpoja mūs pirmos, jo mēs tak bijām jaunāki un "skais-tāki". Tā nonācām Daugavpilī. Laiks līdz atvaļinājuma beigām vēl bija pāris stundas, tādēļ savas diskusijas turpinājām.

Pulkstens sīta tieši 24:00, kad atgriezās daļā un iegāju pie kursu priekšnieka, pulkvežleitnanta Sprostīņa, lai ziņotu, ka kursants tāds un tāds no atvaļinājuma atgriezies. Uz viņa jautājumu, kas bijuši tie pārējie vilciena restorāna vagonā (redzams, pulkveži viņam mūsu izdarības bija paziņojuši) es atbildēju, ka "neatceros". Viņa atbilde bija lakoniska - labi, ņemšu to vērā pie kursu beigšanas. Latvijas armijai šādi nākošie virsnieki ar tik vāju atmiņu neesot vajadzīgi. Kursus beidzot, vienīgais no visa kursa devos atpakaļ uz pamatrotu kā vienkāršs kareivis.

Iznāca kuriozs gadījums. Zināju, ka tagad man jābrauc tieši uz savu pamatrotu Liepnā, bet Gulbenes stacijā, gaidīdams vilcienu, aizgulējos. Tā kā atvaļinājums bija nokavēts un Liepnā nozīmētajā laikā nevarēju ierasties. Izdomāju izlikties par muļķi, un tādēļ braucu uz pulka štābu Alūksnē, lai prasītu, ko man tālāk darīt.

Iznāca kuriozs gadījums. Zināju, ka tagad man jābrauc tieši uz savu pamatrotu Liepnā, bet Gulbenes stacijā, gaidīdams vilcienu, aizgulējos. Tā kā atvaļinājums bija nokavēts un Liepnā nozīmētajā laikā nevarēju ierasties. Izdomāju izlikties par muļķi, un tādēļ braucu uz pulka štābu Alūksnē, lai prasītu, ko man tālāk darīt.

Pulka štābā par mani brīnījās. Vai es tiešām esot beidzis virsnieku vietnieku kursus bez paaugstinājuma. Mani mierināja un teica, lai braucot uz Liepnu. Pēc pāris dienām atsūtīšot pavēli par manis paaugstināšanu. Tā arī tas viss beidzās. Pēc pāris dienām atnāca pavēle par man piešķirto kaprāļa dienesta pakāpi. -

Dienests turpinājās. Gaisā bija jaužams kaut kas, bet kas? Skaidri to nezinājām. Leitnants Svīne uzaicināja mani slepeni doties kopā ar viņu (ar motorlaivu) uz Zviedriju, teikdams, ka noteikti drīz būšot sū---. Es aizbildinājos ar valodas neprāšanu un nevēlēšanos šķirties no vecākiem un brāļiem. -

Dienests ar katru dienu palika vaļīgāks. Izbraucām no rīta pēc brokastīm, bet atgriezāmies rotā kā nu kuņķais. Latgales cilvēki bija ļoti viesmīlīgi. Katrā mājā, kurā iegājām, cienāja ar ļoti stipru alu. Tādēļ daudzi rotā ieradās vēl vakarā, vai pat otrā rītā, kad bija izgulējuši reibumu (ko tur var darīt, ka tik bieži plīša riekus!).

Pienāca 1940 gada jūnijs, laikam, septiņpadsmitais. Man un otram smiltienietim Assafrejam Aleksandram tika uzdots kaujas uzdevums (izdeva kaujas mūcību un uzturu) braukt līdz Krievijas robežai un noskaidrot esošo stāvokli. Bez kādiem sarežģījumiem sasniedzām robežu. Robežsardzē mums sacīja, lai braucot atpakaļ un pasakot savai priekšniecībai, ka valsts prezidenta Ulmaņa pavēle esot nepretoties krievu karaspēkam. Atbraukuši Liepnā, to paziņojām priekšniecībai. -

Pēc nedaudz stundām caur Liepnu, pa ceļu uz Alūksni, plūda krievu okupācijas karaspēka tanketes. Karaspēks izskatījās stipri noguris un noputējis (vārda tiešā nozīmē). Tanketes streipuloja un lauzā pat telefona stabus. Daudzi mūsu kareivji raudāja un teica, ka mēs viņus sistu, bet vairums?

Sākās mītiņu laiks, kuņu priekšgalā nostājās ēbrēju tautības kareivji. Pie mums Liepnā sevišķi izcēlās ēbrēju kareivis Goldins, kas negrieza ceļu pat rotas komandierim kapt. Brigadieram. Mācības tagad nenotika gandrīz divas nedēļas. - Kad īsti tas notika, skaidri neatceros. Latvijas armijas zīmotnes nomainīja pret Sarkanarmijas. Nodēvam svinīgo zvērstu Sarkanarmijai. Obligātais kara dienests tika pagarināts vēl uz 6 mēnešiem. Virsniekvietniekiem piešķīra jaunākā leitnanta dienesta pakāpi; dažs tagad staigāja kā "pāvs", sevišķi tas attiecās uz mana vada seržantu Eihvaldu, kas tagad skaitījās vada komandieris. Kur palika leitnanti Svīne un Zuševics, tāpat rotas komandieris Brigadiers, nezinu. - Mūsu rotu pārcēla uz Cēsīm (jaunajās kazarmēs). Mēs skaitījāmies 285. strēlnieku pulka 183. strēlnieku divīzija. - Rotā parādījās krievu poļitruks, kuņa galvenā nodarbošanās bija pasniegt poļitmācības (poļitiski izglītot "dumjos" latviešu karavīrus). Rotas poļitruks savās tiesībās bija līdzīgs rotas komandierim, bet īstenībā viss notika pēc viņa gribas. Visur viņš bija noteicējs.

Es tiku nozīmēts kā vecākais pārdevējs jauno kazarmju veikālā (mana dienesta pakāpe tagad bija - jaunākais seržants, divi trīsstūri, t. s. zāģa zobi). Kā palīgs man tika nozīmēts kareivis Kauss Roberts (vēlākais mans likteņa brālis). Tā nu abi rāvāmies pa veikalu. Mums abiem tanī laikā bija milzīga privilēģija - mēs brīvi jeb kurā laikā, kad veikals bija slēgts, varējām iet, kur gribam. Lemesls - pasūtīnāt veikalam vajadzīgās preces: smalkmaizītes, pienu, limonādi, alu, desas, dažādus konservus un rakstāmpiederumus. Citiem kareivjiem šī iespēja netika dota. Mums vajadzēja ierasties tikai uz rīta un vakara pārbaudēm. Naktī gulējām savā rotā. Dažreiz palikām veikālā. Galvenie mūsu veikala apmeklētāji bija virsnieki, kuņķiem, laikam, vēl nebija gimeņu, jo visi uz ātru roku gribēja iekost brokastis. Kas attiecas uz obligātā dienesta karavīru ēdināšanu, tā nebija vairs tāda kā agrāk. Pusdienās putra, putra, putra, taukvielu mazāk. Es un

mans palīgs bijām izlepuši. Pusdienas ēdām ēdnīcā Cēsīs.

Dienests turpinājās. Bija 1940. gada decembra beigas (tieši Ziemsvētki). Mūsu rotu aizsūtīja manevros. Mēs, veikalnieki, sakrāvuši dažādās preces divos pajūgos, sekojām savai rotai. Atgriezdamies pēc trijām dienām un ielēdami savās telpās, izbrīnījāmies par neparasto smaku (trāna un machorkas). Izrādījās, ka pa mūsu prombūtni telpās bija uzturējušies caurgājēji, sarkanarmieši, un pa nakti gulējuši mūsu gultās. Pirmo reizi mūžā, 23 gadu vecumā, redzēju mums atstātās "dāvanas", dzīvas utis. Gultas maisu salmi tūlīt tika sadedzināti, bet visa gultas veļa dezinficēta (tika atvesti speciāli dezinfekcijas katli). Arī visa kazarmju ārpuse bija piegādāta, lai gan attiecīgo vietu priekš tam bija pietiekoši.

1941. gada sākumā mūsu kazarmēs parādījās Sarkanarmijas (nelatviskās) daļas. Šiem kareivjiem bija nauda - červonci. Apgrozībā tagad gāja divejādas naudas - latī un červonci.

Kad tas bija un kas tās bija par vēlēšanām (laikam, 1941. gada 12. janvārī Augstākās padomes vēlēšanas), skaidri neatceros. Tikām visi ierindā vesti uz vēlēšanu iecirkni. Es iegāju būdīnā. Nespēju pat apskatīties, par ko man jāvēlē, kad tika atrautas durvis un es nopētīts (laikam, tiku jau tanī laikā uzņemts kādā speciālā uzskaitē).

Rotas poļitruks pavēlēja mums, abiem veikalniekiem, ierasties uz poļitmācībām. Tās notika katru dienu no rīta. Ar to nebija apmierināti tie virsnieki, kas veikalā brokastoja, bet nekā nepanāca. Poļitmācības uzstādīju vienu otru jautājumu, uz kuņu poļitruks nemācēja atbildēt. Kareivji par to smīkāja, bet poļitruks ar katru dienu mani vairāk un vairāk neieredzēja. Lemesls bija arī tas, ka no rītiem preču vedēji (kā es viņus pasūtīju) gāja pa kazarmēm, meklēdami un saukdami (tā traucēdami poļitmācības), lai veikalnieki nākot pieņemtu preces. Tā kā poļitruks mani neieredzēja, arī vada komandieris, "jaunizceptais" jaunākais leitnants Eihvalds sāka man visur piekāsīties.

1941. gada 8. marta vakarā abi ar Kausu iegājām Cēsu restorānā "Tērvete" un iedzērām. Divos naktī gājām uz kazarmēm un ceļā dziedājām Dievs, svētī Latviju. Nākošā dienā tas viss jau bija zināms poļitrukam. Sarge, kas stāvēja postenī pie kazarmju ārdurvīm, bija pateicis, ka naktī ap pulkstens diviem atnākuši veikalnieki. Tikām abi sodīti ar 20 diennaktīm stingrā arestā. Izcietis sodu, no veikala tiku "izmests" un aizsūtīts uz savu pamatrotu. Kur palika Kauss, nezina. - Tagad bija laiks vada komandierim j-leitn. Eihvaldam izrādīt savu varu un iztapību rotas poļitrukam (vārdu esmu aizmirsis). - Reiz vezdams savu grupu uz pirti caur Cēsu pilsētas centru, devu pavēli dziedāt "Se kur līgo prieku meži" ar piedziedājumu "latviets esmu, latviets būšu, latviets mūžam palikšu!"

1941. gada 12. aprīļa sestdienā (Lieldienu sestdienā) poļitruks man pavēlēja viņam sekot (neviens no dienesta biedriem to neredzēja). Tiku aizvests uz pilsētas centru, uzvests kādas mājas otrā stāvā - čekā. Ieejot telpā, tūlīt atskanēja: "Rokas augšā! Vai ieroči ir?" Tiku izkratīts. Pateica, ka esot apcietināts. Noplēsa uzplečus. Kā tiku Cēsu cietumā, vai gāju kājām vai tiku vests - nezinu, biju tā pārbijies. Atrados Cēsu cietuma vieninieku kamerā. Tā sākās manas cietumnieka gaitas. Cik dienas bija pagājušas? Vai ēdu ko? - Neatceros.

Bija nāves klusums, dienas (datumi) bija sajukušas. Vienā dienā atvērās kameras durvis. Pavēlēja iet uz auto mašīnu, kurā redzēju sēdam R. Kaussu (tā uzzināju, ka arī viņš ir apcietināts). Sarunāties mums neatļāva. Tikām aizvesti uz Rīgu, Stabu ielā (čekas pagrabā). Tur sabijām pāris dienas, pēc tam aizveda uz centrālcietumu. Ievēda kādā lielā priekštelpā,

kuņai gar sienām bija tādi kā skapji. Tiku iegrūsts vienā no tiem. Kauss citā. Pēc brīža izdzirdu no blakus skapja klaudzināšanu un klusu balsi, ka viņš esot jātnieku pulka virsleitnants Fichtenbergs (cik sapratu, tā paša Fichtenberga dēls, kuņa tēvu 1919. gadā, sasietu ar dzelodratīm, lielnieki iesaldējuši Daugavā, mūsu filist-
ra Elmāra Cimdiņa un komiltoņa Konstantīna Cimdiņa māsas vīrs). Par Fichtenberga tālāko likteni neko nezīnu. - Pēc prāva brīža tiku no šī tumšā būra izlaists. Atņēma pulksteni, naudas maku (tajā bija daži santīmi), sudraba papirosu atviju un kabatas nazi ar briežraga spalvu. Par šīm mantām izrakstīja kvīti. Pēc tam izgriezta mētelim, frencim un biksēm visas metala pogas un āķus, nopēma bikšu siksnu. Pēc tam vēlreiz nogrieza matus, nopēma pirkstu nospiedumus un nofotogrāfēja no priekšas un sāniem. Cietumsarga vadītā, ar rokām turēdams nostkrītošās bikses, tiku vests pa trepēm uz augšu. Tikko dzirdēja kādu pretim nākot, sargs pavēlēja ar seju griezties pret sienu, lai pretimnācēju neredzētu. Uzveda trešajā stāvā, tad pa gaŗu koridoru, kuŗam vienā pusē bija daudz durvju apaļiem novērošanas caurumiem ar skārda klapi priekšā. Otrā pusē koridoram bija aizrestoti logi, kuŗiem priekšā bija koka kastes (gaisma krita tikai no augšas), lai uz ārpusi neko neredzētu. Šinī pašā pusē, visā koridora gaŗumā, bija skārda siles ar mazgājamiem traukiem, t. s., "univalpikiem". Pa vienām no klapotajām durvīm tiku ielaists lielā telpā, kuŗā bija daudz cilvēku. Telpas logi, tāpat kā koridorā, no ārpusē bija aizrestoti un koka kastēs.

Pamazām sāku atjēgties, jo nebiju vairs viens. Sāku pamazām pierast pie cietumnieka dienas režīma. Pēc sarga pavēles no rīta bija jāceļas un gul-
ta (dzelzs) jāpieslien pie sienas, jo dienā gulēt bija aizliegts. Tad visiem bija jānostājās divās rindās, lai varētu izdarīt pārbaudi (vai kāds nav pazudis), saskaitot (t. s., rīta "proverka"). Pēc tam izlaida koridorā mazgāties (ziepes un zobu tīrāmos piederumus atļāva turēt). Koridora galā bija tualetes telpas. Tās varējām izlietot jebkuŗā dienas laikā, protams, sarga uzraudzībā. Pa laiku, kamēr mazgājami, kamerā uz galda bija uzlikta rupjmaize un kafija. To ienesa kriminālisti. - Tie, kam pie apcietināšanas bija klāt nauda, jeb naudu bija atsūtījuši tuvinieki, varēja ik pa desmit dienām izrakstīt pārtiku (baltmaizi, sviestu, desas, sieru un 150 gab. papirosus), izņemot rupjmaizi. Tā kā par mani neviens no tuviniekiem nezina, kur es atrodos un pie apcietināšanas man naudas nebija, man šī iespēja tika liegta, bet tādēļ jau es nepaliku bešā. Pie polittieslodzītājiem bija pieņemts, ka tiem, kam nebija izraksta, pārējie sameta kolekti, tā kā visiem viss kas bija. Par ēšanu neviens nedomāja. Pēc brokastīm visi staigājām apkārt telpai un bieži dziedājām, līdz sargam izlikās, ka iet pe stīpru. Tādēļ tas pavēlēja staigāšanu un dziedāšanu pārtraukt. Ne katreiz to paklausījām. Tad sargs izsauca priekšniecību, un kāds no mums tika karcerēti. Pārējā dienas daļa pagāja stāstot anekdotes, spēlējot dambretu, domino vai šachu. Tā kā šacha kauliņu mums nebija, taisījām tos no samīcītas rupjmaizes ar sāli. Tas nebija atļauts, tādēļ kauliņus atņēma, bet mēs taisījām atkal. Lai spēles būtu interesantākas, spēlēja uz spičkām vai papirosiem. Jā, starp citu, papirosu iemute bija nogriezta ļoti īsa, laikam jau tādēļ, lai iemutes plānais papīrs kaut kādā veidā netiktu nelegāli izmantots. Katru dienu pusstundu tikām vesti cietuma pagalmā - pastaigāties. Kamerā varēja dabūt no sarga šķēres un adatu. Stāstu par to tādēļ, ka vēlāk, Krievijas cietumos, ja pie kāda atrada adatiņu, karcers; sekas - nāve. Katru dienu pienāca kāds klāt. No tiem šo to uzzinājām, kas notiek ārpusē. - Daudzi no apcietinātajiem mācēja sazināties ar mūsu korpusa visiem pieciem stāviem ar morzes palīdzību (pateicoties centrālapkures caurulēm). -

Šinī laikā no kameras biedriem nevienu personi-

gi nepazīnu. Lielāko tiesu tie bija vietējie rīdzinieki, daudzi saņemti uz ielas. Zinājām, ka ģenerālim Gopperam piespriests nāves sods. Viņš atradās navnieku kamerā piektajā stāvā (esot apaļa telpa). Zinājām arī to, ka tie, kam piespriests nāves sods, iesniedzot apžēlošanas lūgumus; Goppers to neiesniegšot. -

Tā pagāja dienas tīri moŗā noskaņojumā. Citādi bija naktīs, jo tanīs veda uz nopratināšanu. Tās notika šādā kārtā: sākot, apmēram, no plkst. 23, sargs atvēra klapoto lodziņu un krievu valodā prasīja, kas kamerā esot ar burtu, piemēram, "B". Atsaucās Bērziņš; sargs - "jesčo" - atsaucās Baumanis; sargs "jesčo" utt. Ja derēja, tad aizveda. Kā nu katram bija gājis, Dievs vien to zin, jo atpakaļ atvestos no pratināšanas ielika citā kamerā. Un tā katru nakti, līdz vienu nakti aizveda arī mani. Izmeklētājs krievu valodā man prasīja, par ko esot apcietināts. Atbildēju, ka nezīnu. Nu, padomā, padomā. Ja atzīsies, varēsi sarakstīties ar mājniekiem. Teicu, laikam tādēļ, ka dziedāju Latvijas valsts himnu. Uz to izmeklētājs: "Što ti boltaješ, što eto himn?" un ar to arī mana pratināšana beidzās, pietiekams, lai līdz nākošai reizei labāk padomājot (tas notika, apmēram, 1941. gada jūnija sākumā).

Kādu dienu tiku novests cietuma sētā un iesēdināts "melnajā Bertā" (mašīna, kuŗā veda apcietinātos) un vests, kā pēc nojautas varēju spriest, uz Iekšrīgu. Mašīna apstājās. Durvis atvēra. Bija jākāpāj pa trepēm tieši pagrabā. Nēlāga sajūta. Tiku ielaists kādā istabā, kur priekšā bija četri apcietinātie (visi sveši). Istaba bija pilnīgi tukša, grīda parketa, restots logs, pa kuŗu varēja redzēt pa trotuāru ejošo cilvēku kājas. Laikam biju kādā bijušā restorāna telpā, varbūt, klostera pagrabā. Kādēļ tur tiku aizvests, līdz šai dienai man nav skaidrs, jo pēc divām dienām, kā atvests, tāpat atkal ar melno Bertu tiku atvests atpakaļ uz centrālcietumu. Tiku ievietots citā kamerā. Viss atkal gāja kā iepriekš. Tikai šoreiz kamerā starp citiem bija man pazīstams smiltenietis - kareivis Pēteris Friedītis. Uz pratināšanu vairs netiku izsaukts. Katru dienu kamerā nāca klāt jauni apcietinātie. Sāka runāt, ka drīz būšot karš. Kādu rītu, kad mazgājami, brīdī, kad sargs bija pagriezis muguru, viens no mūsu kameras uzlēca uz loga rantes un pāri kastes malai redzēja, ka Matīsa kapos ir uzstādīti zenīrtartilērijas lielgabali. - Viendien kamerā ievēda Mārupes pienotavas vadītāju Pauli Ozolu, kuŗš bija tā pārbijies, ka ilgāku laiku nespēja pat sakarīgi runāt. Vēlāk viņš man izstāstīja, ka ticis aizvests meŗā pie izraktas bedres, sists un pratināts. Visa vaina tā, ka bijis aizsargs. Domājis, ka tikšot tūliņ nošauts. Tomēr beidzot aizvests atpakaļ uz māju, kur ļauts papamet drēbes un pārtiku. Vēlāk, vagonā, viņš ar šo pārtiku dalījās ar mani.

Pēdējo mūsu kamerā ievēda ap 80 gadus veco Riekstiņu. Viņš 1905. gadā bijis milicis (redzams, ka nekādi noilgumi neeksistēja). -

Pienāca 1941. gada 23. jūnija pēcpusdiena (Līgo vakars). Pēkšņi tika atrautas kameras durvis un pavēlēja visiem stāties rindā pa divi, tad milzīgā steigā tikām izvesti un dzīti lopu vagonos. Dzīšana notika caur sargu rindām, kas bija apbruņoti šautenēm ar uzliktiem durkļiem. Sargiem vēl piepalīdzēja vilku sugas supi. Vienā vagonā sadzina, apmēram, 50-60 cilvēkus. Ar mums apgājās slīktāk kā ar lopiem, jo tiem bija pakaiši (salmi), bet mums plikas dēļu nāras un vienā vagona sēnā ierīkota noteksene - publiska ateja. Mazs, aizrestots lodziņš. Tādēļ gaisma ļoti trūcīga. Dzirdējām, ka kaut kur tiek bombardēts. Pēc skaņām spriedām, ka tas varētu būt uzlidojums Rīgas elektrostacijai. Sāka krēsnot, kad vilciens sāka kustēties. Pa vagona spraugām redzējām, ka cilvēki iet ar kroņiem un Jāņu zālēm. Ieraudzījuši mūsu ešalonu (ap 50 vagoniem) kroņi un Jāņu zāles tika mestas zemē. Tā cilvē-

ki izteica mums savu līdzjutību. Vēl nebijām atstājuši dzimtenes robežu, kad mūsu ešalonam tika izdarīts uzlidojums, droši vien, ar nolūku uzspriecināt sliedes, lai mūs nevarētu tālāk aizvest, bet tas neizdevās. Sliedes tika uzspriecinātas mūsu aizmugurē. Tā mēs bijām pēdējais ešalons no centrālcietuma, kas tika aizsūtīts no Latvijas 1941. gadā. Uzlidojums notika Līksnas stacijā.

Tie, kas netika no centrālcietuma aizvesti, tikuši cietumā nošauti. To man stāstīja vecāki 1950. gadā, kad atgriezās. Mani pa centrālcietuma un Stabu ielas čekas pagalma līķu kaudzēm meklējuši mūsu filistrs Pēteris Skrastiņš un Tālavijas filistrs Jānis Pūce (pēdējais ir pazudis bez vēsts). Starp nogalinātajiem bijis arī ģenerālis Goppers.

Naktī pārbraucām robežu. Kur tikām vesti, nezinājām. Visi bijām satraukti. Citi domāja par bēgšanu. Mūsu vagonā bija ap 60 gadus vecs vācietis. Tas mūs mierināja, teikdams: "Das ist ein Spaciergang". Kā izrādījās, šis pastaigas ģējiens lielāki tiesai no mums beidzās ar nāvi. Reti kādam izdevās izdzīvot.

Tālākā ceļā redzēju, kā vācu lidmašīnas bombardēja Polocku. Tā bija koka namu pilsēta, un tādēļ, droši vien, visa nodega. Pilsētas iedzīvotāji, galvenokārt, sievietes un pusaudži, svieda ar akmeņiem pa mūsu vagoniem, saukdami: "Nemci, nemci!" Viņiem, laikam, bija iestāstīts, ka mēs esam gūstā saņemtie vācieši. Redzēju kādu krievu virsnieku lidmašīnu šaujot ar revolveri.

Pa kādu maršrūtu tikām vesti tālāk, nevarējām saprast. Ļoti bieži stāvējām uz kādām pagaidu sliedēm, jo pretim nāca arvien biežāk ešaloni ar kašpēku. Tikko mūsu ešalons apstājās, sākās ellīgs troksnis. Sargi ar āmuriem dauzīja vagona sienas un jumtus, lai pārbaudītu, vai tās ir veselās. Ja stāvēšana ietilpa, no vagona izlaida pāri cilvēku, lai atnestu no stacijas karstu ūdeni, bet bija arī daudz dienu, kad bija jāiztiek tikai ar maizes devu. Uz visu vagonu izdeva veselus maizes kukulus, kuņģi pašiem bija jāsadalīja. Pagaidām dalīšana tika izdarīta ļoti taisnīgi - devas izlozētas. Pirmo laiku par ēšanu daudz nedomājām, jo daudziem vēl bija līdz Latvijas labumi. Paulis Ozols vēl arvien bija ļoti nomākts, maz ēda un no savas pārtikas daudz atdeva man.

Turpmākā ceļā vācu uzlidojumus vairs nepiedzīvojām, bet pretim nākošie kašpēku ešaloni kļuva arvien biežāki. Vagonā bijām ļoti saspiesti, gaiss ļoti slikts, jo ārā tak bija karsta vasara. Tā kā dienā ar skārdu apsistie vagona jumti ļoti sakarsa, naktīs, atdziestot, uz tiem bija ūdens lāses, ko katrs gribēja kaut kādā veidā uzlaizīt, kaut arī šie ūdens pilieni bija ar ogļu putekļiem. Par īstu gulēšanu nebija ko domāt. Dzīvojām tādā kā pusmiegā, pusnomodā. Kur mūs veda, vēl arvien nevarējām saprast. Tā tikām "vizināti", apmēram, mēnesi.

Beidzot vilciens apstājās, un mums pavēlēja izkāpt un stāties rindā. Viens no mūsu sargiem, krievu valodā, noskaitīja "pantiņu" (to vēlākos gados dzirdējām katru dienu vairākkārt) - solis pa kreisi, solis pa labi tiks uzskatīts par bēgšanu. Sargs pielietošot ieroci bez iepriekšējas brīdināšanas. Iešana bija ļoti grūta, jo zeme bija melna un ķēpīga kā vāģu smērs. Nevienam negribējām būt rindas beigās, jo tiem stilbos ķēpās vilku suņi, jāiet bija bez pēdējā. Galīgi nokusuši un nomocīti beidzot tikām sadzīti kāda cietuma pagalmā. Pirmo reizi pa visu šo laiku tikām ēdināti ar siltu ēdienu. Pirmā ēdienā "čerpaks" (kauss) zaļu tomātu zupas, otrā divas karotes prošas biezputra. Savā starpā sarunādamies, teicām, ja šādi mūs vienmēr bājos, drīz vien visi "atstiepsim kājas". Kā vēlāk izrādījās, šī bija īsta svētku maltīte. Pēc ēšanas tikām vesti uz pirti, pēc vairāku kā mēnešu nemazgāšanās. Iedeva dažas šķēres un matu griešanas mašīnas sevis "apstrādāšanai". Iznākuši no pirts,

tikām izvesti uz laukuma, kurā rindās bija izliktas centrālcietumā atņemtas mūsu personīgās mantas. Katrs, atradis savējās, tās paņēma. Pazībēja doma, ka laidīs brīvībā, bet pēc tam ievada cietuma koridorā un lika visas mantas atkal atdot. Redzēju, ka sargs manu pulksteni un nazi iebāž savā kabatā. Sapratu, ka tos vairs neredzēt. Pēc tam atkal pa kamerām, kuņģis jau priekšā bija igaunī un lietuvieši.

Bads sāka sevi pamazām parādīt. Parādījās arī cilvēku daba. Vienotāki un, viens otram palīdzēdami, kopā turējās igaunī. Ne to varēja teikt par latviešiem un lietuviešiem. Tas viss notika Soļļeckā (Vrenburgas apgabalā), kur bija vārmās sāls ieguves, bet mums pat tās trūka.

Drīz atkal dzīšana ar suņiem līdz vilcienam un brauciena turpinājums lopu vagonā līdz nākamajam cietumam Orenburgā. Cietumā pirmo dienu logi bija bez kastēm, tādēļ varējām redzēt, kas notika ārpusaulē. Redzējām ļoti daudz ievainotu kašpēku sabindētām galvām, rokām, kājām. Droši vien, šeit bija kaša lazarete. Otrā dienā logiem tika pierīkotas kastes. Kamerā bija trīs stāvu lāvas. Citi gulēja arī uz grīdas zem lāvām. No pirmā acumirkļa domāju, ka sienas krāsotas sarkanā krāsā, bet izrādījās, ka tas ir no nospiestām blaktīm. Tās bija bez skaita, gan lielas, gan knapi saredzamas. Naktīs par gulēšanu nebija ko domāt, jo blaktis ēda nost.

Vēl biju kādā cietumā, bet nezinu, kur, līdz beidzot mūs aizveda uz Petropovlovsku (Kazachijas SSR), Iscimes upes krastos, bijušā cietoksnī. Te nu sākās mūsu īstais Golgātas ceļš.

Bija 1941. gada rudens. Telpa, kuņģis atradāmies, bija, apmēram 8x6 m; pilnīgi kaila, ja neskaita to, ka katrā telpas stūrī bija "paraška" (muca). Šinī telpā bijām, apmēram, 50 cilvēki, gandrīz visi latvieši. Starp tiem - kapteinis Ādolfs Ābele no Saldus, kareivis Roberts Kauss no Balviem, Pēteris Friedīts no Smiltenes ciema "Kaupjiem", kareivis Misipš no Amatas pagasta "Kīrišiem", policists Ezers no Rīgas, arodskolnieks Kazimirs (dzelzceļnieka dēls) no Jelgavas un mežzinis Vilciņš no Kurzemes puses. Citu vārdus vairs neatceros. Naktī varējām gulēt tikai uz sāniem. Pēc pavēles griežamies uz otriem, jo citādi nevarējām sagulēt.

Katram tika izdota māla bļoda (3 litri tilpumā) karstam ūdenim un skaistas, glazētas koka karotes. Mūsu dienas uztura deva sastāvēja no 450 gr. "paikas" (rupjmaizes), ļoti smagas, slikti izceptas. To iedeva no rītiem. Un "kipetoka" (vārīta ūdens). Pusdienā "čerpaks" zupa, ja tā var saukt kaut kādu vārījumu no zivs atliekām, viena karote putras, galvenokārt, proša, un atkal pilna bļoda karsta ūdens. Vakariņās drusku cukurs un vārīts ūdens. Un tā ik dienas. Kareiz iedeva mazlietiņš sāli. Tas bija daudz vērtīgāks par cukuru. Tādēļ daudzi cukuru mainīja pret to. Lai remdinātu izsalkumu, ikdienas tika izdzerts 9-10 litri karsta ūdens ar dažu maizes drupatiņu un sāls piejaukumu, t. s., "morgancovka". Ar katru dienu vairāk un vairāk sāka parādīties utis, līdz vēlāk tās varēja grābt saujām.

Galvenā nodarbošanās kļuva utu kaušana. Mūsu kamerā bija arī viens ēbrējs. Tas bija no utīm jēls noēsts, jo viņš neutojās. Ne ar kādiem līdzekļiem nevarējām viņu piespēst to darīt.

Mazgāšanās, acu un muts noslaucīšana no tā vārītā ūdens, ko varējām atlicināt.

Cik necik možu garu kamerā centās uzturēt kapteinis Ābele, stāstīdams mums dažādus stāstus un notikumus. Tomēr galvenā saruna visu cauru dienu grozījās tikai ap ēšanu. Tika cepts un vārīts, gatavoti dažādi ēdieni pēc dažādām receptēm. Pasaigu ārā nebija. Pirmo laiku vēl staigājām - apkārt kamerai, bet vēlāk arī to vairs nedarījām, jo daudzi to nespēja.

Sāka parādīties "panoss" (gļotaina, asiņojoša un ļoti smirdīga caureja), tā kā tagad visas četras "paraškas" bija atņemtas dienu un nakti. Varat iedomāties, kāds bija gaiss. Slimība un

badis sāka ievākt ražu - sākas mirstība. Neskatoties uz to, ka katru dienu diviem no kameras pēc kārtas vajadzēja telpu izslaucīt un iznest "paraskas". Daudzi to vairs nespēja. Viņu vietā to bieži darīja Kauss un es. Par to mirēji atdeva mums daļu no savas maizes. Policists Ezers katru dienu daļu no savas maizes atdeva skolniekam Kazimīram, pats slepenībā sūkāja un apēda koka piesprandes ("pikolkas"). -

Ik pa pāris dienām izdarīja "obiskas" (kratīšanas). Visus plikus izdzina koridorā. Aukstumā uz betona grīdas lika tupties un celties. Tika skatīts mutē un pakājā. Citi sargi pa šo laiku kamerā revidēja mūsu apģērbus un meklēja, vai nav kas neatļauts. Ja atrada, piemēram, adatiņu, tad apakšveļā tika karcerī uz "sutkām". Karcers, telpa ap divi kvadrātmetri ar cementa klonu, vidū caurums ar ūdeni un tuvu pie gries-tiem mazs, mazs aizrestots lodziņš, tā kā visu laiku krēsla un gulēt neiespējami. Nezinu, vai kāds, kuŗš bija dabūjis karceri uz 6 diennaktīm, ir palicis dzīvs. Karcerī pa trijām dienām vienreiz 200 gr. maizes, citas dienas tikai ūdens. No karcera atnākušie cilvēki, vārda tiešā nozīmē, sadega. Palika pilnīgi sarkani ar augstu temperatūru (plaušu karsoni) un drīz nomira. Neskatoties uz visu to, kamerā visā slepenībā izgatavoja adatiņas. Lai arī cik jocīgi tas neizklausītos, ja kādam bija zobu tīrāmā birstīte, to atļāva kamerā glabāt. No šīs zobu birstītes tad arī izgatavoja adatiņas. Sasīta kādu māla bļodu un ar tās asajām lauskām zobu birstītes kātu sadalīja plāksnītēs un tālāk izslīpēja adatiņas. Adata bija vienīgais darba rīks, ar ko varēja šo to izgatavot. Tā, piemēram, no lupatām tika izšūtas čības, izgatavotas pogas. Speciālists šajā darbā bija Kauss.-

Pa retam kādu no kameras izsauca. Atgriezies, tas stāstīja, ka ticis aizvests uz Petropovlovskas pilsētas paraugcietumu nopratināšanai. Dažs atgriezās ar šķipsnu tabakas, ko bija izdiedelējis no pratinātāja. Par "zakontku" (satītu papiroso) kareivis Misiņš daudz reizi atdeva pusi no savas maizes. Un ne tikai viņš. Tā kā kamerā papīra nebija, tika izlietotas kvītes, kas bija izdotas par mums atpēmtām mantām. Pirmo reizi redzēju, kā tiek iegūts uguns šādos apstākļos. No "pufaikas" tika izplēsta vate (tīra vate neder) un sarullēta nelielā rullītī. Šo rullīti no sākuma rullēja pa plaukstām, pa brīžam apslāpināja ar siekalām, pēc tam nolika uz grīdas un ar kurpes vai zābaka zoli ātri berzēja. Tad rullīti pārrāva vidū pušu un pārrautos galus vienu pret otru ātri vicināja, līdz tie sāka gruzdēt. Šī ceremonija, kas labi to mācēja, nevilcās ilgāk par pāris minūtēm.

Kādu dienu arī es tiku aizvests uz Petropovlovskas paraugcietumu. Vests tiku vaļējā auto mašīnā. Vajadzēja gulēt uz grīdas, apmēram, pusstundu. Biju galīgi nosalis, jo bija jau decembris ar salu. Ieveda kādā cietumā priekštelpā, lika izģērbties un izdarīja kārtējo "obisku". Klāt bija arī kāda židiete. Zināja stāstīt, ka tā esot no centrālcietuma apsardzes līdzdiatbraukusi. Viņa ļoti neķitriem vārdiem, kuŗus šē negribu atkārtot, zobjās par mani. -

Cietuma koridors bija izklāts ar skaistu un sarkanu grīdas celīgu. Valdīja milzīgs klusums. Mani ievietoja vieninieku kamerā, kuŗā sabiju divi dienas. Ēdiens šeit bija drusku labāks. Naktī atskanēja šausminoši kliedzieni. Domāju, ka tika kādam pielietoti pratināšanas līdzekļi. Arī es tiku izsaukts uz pratināšanu. Man atkal prasīja, par ko es tiku apcietināts. Atbildēju, ka nezinu. Pratinātājs (privātās drēbēs) teica, ka es esot domājis, ja gadījumā būšot karš, stāties ar ieročiem pretim Sarkanarmijai. Uz to viņam atbildēju, ja viņš ir tik gudrs, ka zina, ko es domāju, tad mums nav ko runāt. Pārsteigts biju, kad pratinātājs man skaidrā latviešu valodā teica, ka priekš manis labāk būtu, ja atzītos. Sīds es netiku, bet spoža, spilgta gaisma visu pratināšanas laiku tika laista acīs.

Mani ar auto mašīnu atveda un ielaida iepriekšējā kamerā. Izstāstīju par naktī dzirdētajiem kliedzieniem. Daži zināja teikt, ka tur, droši vien, tiek pratināts kāds Latvijas armijas slepenā dienesta virsnieks. Pieminēja lētn. Vanaga vārdu no Cēsīm. No pratināšanas neatgriezās kapt. Ādolfs Ābele. Par viņa tālāko likteni nekā nezinu.

"Panoss" pastiprinājās. Tam vēl piebiedrojās cinga. Miršana pieauga. Tas varēja būt ap 1942. gada februāri vai martu, kad kamerā ieradās komisija, kas konstatēja, ka visiem ir cinga, izņemot Kausu un mani. Klusībā pie sevis nodomāju, kādēļ man tā cinga nav. būtu bijusi, arī es būtu saņēmis divus mazus stipolipus, kā tos dabūja tie kam konstatēja cingu. Cinga izpaudās sekojoši: vispirms, sāka uztūkt kājas un uz tām parādījās melni punktiņi kā mušu notraipījumi. Tūkums gāja uz augšu, kājas pilnīgi satūka un spīdēja kā nokarsēti ķieģeļi. Pamazām sāka piepamt smagana, zobi kustēties un mute stipri smirdēt. Maizi vairs nevarēja saēst, tādēļ tā bija jāizšķīdina ūdenī. Kad sāka piepamt krūtis, tad bija beigas. Tagad reti bija tāds rīts, kad pa nakti kāds nebija nomiris. Tā nomira skolnieks Kazimīrs un neilgi pēc tam arī policists Ezers. Kur lika Petropovlovskas cietumā nomirušos, nezinu. Mazāk kamerā tomēr nepalikām, tā tika vienmēr atjaunināta ar jauniem iemītniekiem. Kādu dienu aizveda uz slimnīcu Kausu, bet kā par debess brīnumu pēc, apmēram, divām nedēļām viņš atgriezās, pie tam vēl ar diezgan daudz sausiņu un tabakas. Nezinu nevienu citu, kas no slimnīcas būtu atgriezies. Tā arī neatgriezās Vilciņš.

Laiks tagad pagāja kā transā. Laikam, jau tuvojās 1942. gada vasara. Kādu dienu lika visiem parakstīties par to, ka esam notiesāti ar brīvības atņemšanu uz lo gadiem.-

Pirmo reizi, apmēram pēc gada, tikām izvesti ārā, cietuma pagalmā. Galva reiba. Gar acīm viss tumšs. Izlikās, ka esi stipri piedzēries. Runāja, ka tikšot vesti uz lēģeriem strādāt.

Gribu pieminēt, ka to, kur palika Paulis Ozols, nezinu. Pēdējo reizi viņu redzēju, kad tikām dzīti uz Solļecku. - Atkal tikām vesti lopu vagonos no viena cietuma uz otru. Tagad tos nesauc par cietumiem, bet - "peresilkām" - pārsūtīšanas punktiem jaunu cietumnieku ešalonu formēšanas vietām. Kādās "peresilkās" un kur esmu bijis, nezinu. bet daudzās gan. Latviešus ar katru nākošo "peresilku" sastapu mazāk un mazāk. Tikām izšķīdināti kopā ar kriminālistiem. Vienā no peresilkām satiku Konstantīnu Cimdiņu, Elmāra brāli. Viņš jau bija neglābjami slims ar "panossu". Tanī pašā peresilkā palika kareivis Misiņš. Tas varēja būt kaut kur ap Novosibirsku. Biju jau tagad atšķirts arī no Kausa un Priedīša. Tie palika kādā citā peresilkā. Ar Kausu vēlāk atkal tikāmies. Tikai dzimtenē - Smiltēnē. -

Gribu vēl mazliet atgriezties atpakaļ un pateikt, ka no Petropovlovskas cietuma tikām izvesti vairs dzīvi palikušie, ne vairāk kā 300 no 3.000. -

Parasti no peresilkas uz peresilku veda lopu vagonos, bet vienreiz tikām vesti Stoļopina vagonos, kas ir ar atsevišķām kupejām 3-4 personām, ar divstāvu guļamvietām. Mēs tādā kupejā "sapakāja" ap 20. Kas te notika, grūti atstāstīt. Tas notika Jēpisejas stacijā (stacija Jēpisejas upes kreisā krastā; otrā krastā Krasnojanskas pilsēta) ešalons stāvēja vairākas diennaktis uz vietas. Netika dota ne maize, ne ūdens ne arī izlaisti dabiskās vajadzībās. Apsardze bija piedzērusies. Cilvēki slimi, ekskrementiem nokļēpājušies, novesti līdz ārprātam. Tikai trešajā dienā iedeva sausiņus un dažas ļoti sāļītas zivis, pēc tam nedeva dzert. Varat iedomāties tās briesmīgās mokas, bet varbūt tas bija labi, jo tika samazināta caureja.

1942. gada vēlā rudenī nonācu pēdējā "peresilkā" - Taiscētā, Irkutskas apgabalā. Šī bija viena no lielākajām pārsūtīšanas vietām, kuŗā tiku bijis. Katru dienu te pienāca jauni apcie-

tināto ešaloni, bet esošie nosūtīti darbā uz da-
žādiem lēģeriem. Latviešu šeit bija samērā maz.
Man liekas, ka lielu daļu no latviešiem aizsūtī-
ja no Jēpisejas stacijas pa Jēpisejas upi uz Dū-
dīnku, un no turienes pa dzelzceļu uz Noriļsku.
Še atkal tikos ar Kausu, lai pēc dažām dienām
atkal šķirtos, šoreiz, apmēram, uz 4 gadiem...

Mūs apskatīja kāda komisija. Nosvēra. Tā kā
biju ļoti izģindis (svēru 36 kg), atzina par
distrofiķi un, kā smiedamies teica kriminālisti,
nozīmēja uz labu lēģeri (uz tomātiem). Kausu
nozīmēja uz Bratsku. Pirms aizsūtīšanas uz lēģe-
ri, tiku izģērbts, atņēma karavīra mēteļi, fren-
ci un garos zābakus. Vietā iedeva saplīsušu "pu-
faiku" bez vienas rokas un gumijas "getozē" (ga-
lošas), abas vienas kājas. Tā beidzot nonācu
pirmā lēģerī.

Kas ir lēģeris?

Tas nav cietums, bet ierobežots laukums, "zo-
na", apjosta ar augstu divkārsu dzelzdrāšu žogu
ar četriem sargu torpiem - "višķām", katrā zemes
stūrī. Starp ārējo un iekšējo žogu ap 2 m. plats
uzirdināts lauks, kas katru dienu ar grābekli
tiek uzkasīts, lai tur varētu redzēt mazāko pē-
dīpu. Zonā zāles nav, ja ir bijusi, tā sen apēs-
ta. Tajā atrodas daudz no dēļiem sasīstu baraku.
Vējš un sniegs pa dēļu spraugām var brīvi stai-
gāt. Barakās iekšā divstāvu lāvas gulēšanai bez
gultas maisiem un segām, toties ar daudz blaktīm
(tā tas bija visu kara laiku, līdz pat 1946.
gadam). Celšanās no rīta sešos, tad "proverka"
(pārbaude skaitot), pēc tam ļoti trūcīgas bro-
kastis ar "paiku" (maizes devu) visai dienai,
kas tika "aprīta" tūlī. Pēc tam pulcēšanās pie
"vakts" (vārtiem žogā), stāšanās rindās pa 4,
un atkal skaitīšana. Kad bijām saskaitīti, viens
no sargiem nodeklarēja visiem zināmo - solis pa
kreisi, solis pa labi utt - pēc tam uz darbu. Pa
ceļu neskaitāmas reizes atskanēja "paķenīces",
"rasgorovi" un bieži vien "lēži". Gulties vāja-
dzēja, vienalga, vai apakšā ūdens vai dubļi. Tā
nonācām līdz iedomātajam tomātu laukam, kas iz-
rādījās vienkāršs kartupeļu lauks. Norādīja pre-
tējo zonu, kurā nedrīkstēja kāju spert. Sargi
novietojās visapkārt norādītajai zonai, sakūra
ugunskurus, cepa kartupeļus un mūs apsargāja. Mēs
plīkām rokām kašājām kartupeļus. Tā kā bijām ba-
dā, daudzi nevarēja atturēties no zaļu kartupeļu
ēšanas. Cept neatlāva. No jauna uzliesmoja "pa-
noss" un liela mirstība, bez tam vēl pievienojās
jauna mocība - "moškā" (sīki kniņļi). Sargiem
bija speciālas sejsegas ("nakamorpiki"), sieti,
mums nekās. Pēc pāris dienām biju no šiem kniņ-
ļiem tā sadzelts, ka seja bija tā satūkusi, ka
kļuva pilnīgi akls. Kādā veidā nonācu lēģerī, ko
sauca par otro slīmnīcu, neatceros. Tā atradās
taigā, kurā bija tikai viens vienīgs no apaļko-
kiem uzlikts ceļš un, kā to vēlāk pats redzēju,
abpus šim ceļam ik pa četriem līdz pieciem kilo-
metriem bija lēģeri ar višķām, un tā dziļāk un
dziļāk taigā (ap 200 km.). Šī slīmnīca ne ar
ko neatšķīrās no citiem lēģeriem. Tāds pat div-
kārtējs dzelzdrāšu iežogojums un vēl sliktākas
barakas. Vienīgā atšķirība - nevajadzēja iet
darbā. Augu dienu gulējām uz plīkiem dēļiem. Ne-
kādu trauku, kur ieliet "balandu" (zupu) nebija,
tādēļ to saņemām cits cepurē, cits svārku
stūrī. Kas nevarēja aiziet līdz vietai, kur "ba-
landu" dalīja, palika bešā. Karotes nevienam ne-
bija. Kā vēlāk sapratu, šī slīmnīcas vārdē no-
sauktā vieta bija nāvei nolemtiem. No šīs vietas
tikai retam dzīvam izķūt laimējās, starp tiem
man. Visi daudzie simti nomira bada nāvē. Kaili,
ar birku pie kreisās kājas īkšķa tie tika iznes-
ti ārpus zonas (pagaidām vēl nezināju, kur līķi
paliek). Barakā bijām vienmēr ap 200. Mirušo
vietā nāca jauni. Diezgan daudz sāka parādīties
burati, ķīnieši un pa retam Pievolgas vācieši.
Katrā barakas galā bija ap metru gara dzelzs
krāsns, kurā uguns netika ielaista ne dienu, ne
nakti. Elektrības, sveces, petrolejas lampu, sēr-
kociņu nebija. Domāju, vai kādreiz to vēl redzēšu,

bet ticību nekad nezaudēju. Lūdzu Dievu, lai tik-
tu atpakaļ dzimtenē, tad varētu mirt. Tie, kas
vēl spējam, katru dienu no taigas nesām koka za-
rus (malku), protams, sargu uzraudzībā.

Tas bija 1943. gada janvārī vai februārī. Bi-
ju palicis vienās apakšbiksēs un plīkās kājās
"getozē" (pēc malkas tomēr gāju). Virsbikses
pazaudēju šādi: mūs aizveda citā barakā, lika iz-
ģērbties un drēbes ar ragavām aizveda dezinficēt
(zemē ierīkotā kamerā), pašiem iedeva ķipīti ar
ne vairāk kā trīs litriem silta ūdens, ar ko maz-
gāties. Atvestās drēbes izgāza sniegā, katrs ķē-
ra, ko varēja. Es paliku bez virsbiksēm. Arā
sals - minus 50 grādi. Man sākās flegmona, rokām
pirkstī palika kā jēlas gaļas lēveri. Turēju ro-
kas zilo graudīgu šķidrumā - palika veselās, bet
jauna nelaime - sākās a vitaminoze. Viss dibens
un gūžas apmetās ar mitrām krevelēm, pa kāju
stilbiem, kā tikai drusku aukstāks, tek asinis.
Ja nosēdos, visas kreveles tika atrautas un pali-
ka pie apakšbiksēm. Nekādu zāļu nav. Tā mocos,
apmēram, līdz 1943. gada jūnijam. Sāku uzturēties
pilnīgi kails saulītē, un pēc pāris mēnešiem vi-
sas kreveles ir nokritušas, redzami vairs tikai
tumšāki plankumi. Esmu ļoti, ļoti vājš, bez spēka.

Katrā lēģerī ir daži cilvēki, kas skaitās pie
apkalpojošā personāla ("bezkonvojnieki"). Viņi
brīvi staigā bez konvoju uzraudzības, arī ārpus
zonas. Viens no tādiem bija ukraiņietis Paulis
Gurskijs (mūrnieks - podnieks). Viņam man jāpa-
teicas par dzīvību. Bez viņa atbalsta būtu nomi-
ris bada nāvē. Gurskijs zonā laboja virtuves plī-
ti. Es sāku viņam pienest, atbilstoši saviem spē-
kiem, pa vienam ķieģelim. Par to viņš vienmēr at-
stāja no savas "balandas" drusku man. Viņam to
deva vairāk un biežāk. Tā tas turpinājās labu
laiku, līdz viņš mani ierīkoja par diennieku
("dņeraļņiju") telpā, kurā dzīvoja pats, 3 lē-
ģera pavāri (2 no tiem bija ķīnieši, 1 krievs)
un kādi 20 citi bezkonvojnieki. Šajā barakā jau
visiem bija salmu guļammaisi un gultas segas. No
utīm bijām atbrīvojušies, jo ik pa 10 dienām no-
tika drēbju dezinfekcija. Pirti gan netiku redzē-
jis. Manos pienākumos ietilpa no rītiem, kad visi
bija aizgājuši darbā, sakārtot guļamvietas, iz-
mazgāt telpu, sanest malku, uzturēt krāsni cauru
diennakti uguni un saplēst skalus, lai ar tiem
vakarā līdz plkst. 10 (līdz "atboj") telpā uztu-
rētu gaismu. Citāda apgaismojuma lēģeros, pa visu
kara laiku, nebija. Pirmajās dienās Gurskijs man
palīdzēja telpu izmazgāt, jo šim darbam man vēl
nepietika ne iemaņas, ne spēka. Grīda bija jāberž
ar slotu un smiltīm, pēc tam ar ūdeni jāmazgā,
līdz grīdas dēļi kļuva balti. Mana guļvieta bija
pie pašām durvīm, tā kā no lāvas nepieceļoties
varēju durvis atkrampēt un aizkrampēt ikkurā
nakts laikā (tas arī ietilpa manā uzdevumā).

Šinī laikā (1943. gada beigās un 1944. gadā)
nekāda īsta gulēšana man neiznāca, jo ik pa pus-
stundai bija jāiet "mazās darīšanās". Tas tādēļ,
ka daudzi bezkonvojnieki "balandas" biežums iz-
ēda paši, bet man atstāja šķidrumu. Es to dzēru,
dzēru, bet paēdis nebiju.

Pamazām sadraudzējos ar krievu tautības pavā-
ru, kad strādāju nakts maiņā, pirms augšāmcēlša-
nās ("padjoma"), kas bija sešos no rīta. Tas
lika slepus atnākt pie virtuves lodziņa un pielī-
ka manu katliņu ar kartupeļu sacepumu ("bapku").
Tas man bija slepeni jāēd, lai citi to neredzētu.
Darīju to zem segas. Es viņam par to bieži atde-
vu savu cukura devu (ēdamkarote dienā), viņš
atkal man savu maizes devu ("paiku"). Šinī lai-
kā "paika" bija ļoti maza (300 gr.), pārējo at-
vietoja ar "bapku". Ar ķīniešu pavāriem nekādi
nevarēju sadraudzēties. Tie man pat nekādu "du-
bovku" nedeava. Tie labāk ēdināja kriminālistu
vadoņus ("blotnijus"), jo pretējā gadījumā
kriminālisti, piespiedu kārtā, pabaroja pavārus
ar s-----.

"Balanda" man pietika, tagad bieži to nesu uz
slīmnīcas barakām. Tā vienā no tām uz plīkiem dē-
ļiem ieraudzīju guļam savu bijušo vada komandie-
ri, jaunāko leitnantu Eihvaldu. Viņš bija ļoti

Tas notika 1947. gada martā. Biju noliecies, lai paliktu rullīšus pārvietojamai vadības pultei, kad tā savērās un uzgāzās man virsū. Kad nācu pie samapas, biju jau aizvests zonā. Pa muti nāca asinis. Laime bija, ka biju ļoti biezi saģerbies un ka pulsts gāžoties bija atspiedusies pret nojumes stabu. Visstiprāk bija cietusi muguras kreisā puse un kreisā kāja, kas vairāk kā mēnesi bija sapampusi kā blukis. Nekāda medicīniskā palīdzība man netika sniegta, ja neskaita to, ka šo mēnesi uz darbu nebija jāiet, bet to jau arī es nebiju spējīgs.

Vēl vairākas reizes liktenis mani ir saudzējis, esmu nāvei palicis parādā. Pēdējos 2 gadus strādāju akmeņlauztuvē "Makarevo", dažus kilometrus no Čerenhovas pilsētas, Irkutskas apgabala, netālu no Baikala ezera. Tur biju kopā ar 2 latviešiem - ģimnazistu Otto Ozoliņu no Madonas pagasta un virsleitnantu Andreju Mīlgrāvi. Ozoliņš bija papemts Madonas ģimnazijā no skolas sola un notiesāts uz 6 gadiem. Par ko, to viņš nezina. Darbs lauztuvē bija ļoti smags. Vajadzēja iekārtot karjēru, norakt nederīgo virskārtu. Kad sāka pārādīties akmeņu kārtas, tās ar laužņiem, palīdzot ar dzelzs ķīļiem, tika izlauztas. Akmens plātnes ar smagiem āmuriem sasita tādos gabalos, kurus varēja pacelt un iekraut ķerrās. Piekrautās ķerras pa koka laipām dzina līdz vietai, kur akmeņus sakrāva uz mēramās krautnēs. Katru dienu karjērā pienāca vilcienu sastāvi ar tukšiem vagoniem, kurus dažas brigādes pielādēja, kamēr citas turpināja akmeņu sagatavošanu. Akmeņus aizveda Bratskas hidroelektrostacijas būvei. Stāstīja, ka šādas akmeņlauztuves, kā Makarevo, esot četras. Vidēji dienā pielādēja divas "vertuškas", ap 100 vagonus, katrā ap 25 kubikmetru jeb kopā 2.500 m³. No 4 lauztuvēm - 10.000 m³, kurus dienā deva bezalgas vergu darba spēks. Neļaimes gadījumi karjērā notika gandrīz katru dienu. Vienā no tiem es vienīgais paliku bez skrumbas. Es un vēl 4 strādājam karjēras augšējā plauktā, kad izdzirdēju kliegzienus - bēgat, bēgat! Skrēju uz priekšu, atpakaļ neskatīdamies. Kad apstājies un atskatījies, redzēju, ka pārējie mani darba biedri visi guļ zemē. No augšējā karjēras plaukta bija atrāvies liels akmens klucis un ripojis uz leju. Sasniedzis apakšējo plauktu, atsities pret to un sašķīdis gabalos. No tiem kā šrapneļiem vienu uz vietas nosita, trāpot tieši pa pakausi. Otram bija pārrauta kājas locītavas dzīsla, trešajam bija trāpīts pa muguru un tam piemētās kritamā kaite.

Notika vairāki bēgšanas gadījumi. Iekrāmējās vagonos, kurus lādēja akmeņus vai akmeņu kraujās karjērā. Darbam beidzoties, pārbaudē atklājās, ka kāds trūkst. Tādēļ zonas apsardze netika noņemta, līdz atnāca jauna sardze. Kas notika ar tiem bēgļiem, kas bija vagonos, nezina. Tos, kurus atrada akmeņu grēdā karjērā, uz vietas nošāva. Personīgi redzēju, ka, vedot uz darbu, sargs bez brīdinājuma nošāva vienu no mūsu grupas, kad tas noliecās, lai paceltu smēķa galu.

1950. gada 10. jūnijā tiku atbrīvots (ar "zaļotiem"). Izdeva "spravku", no kuras redzams, ka mani tiesājusī 1942. gadā "osoboje soveščanije" prī NKVD uz p. 58-10. Kas bija tiesātājs un par ko tiesāja, līdz šim nezina. No Maskavas ģenerālprokurora, uz mana pieprasījuma par ko esmu tiesāts, 1959. gadā atnāca atbilde, ka esmu pareizi sodīts.

Pardomām: Nez vai Padomju Savienībā ir kaut vai viens cilvēks, kurš īsti zin, cik pavisam ir cietumu, pārsūtīšanas punktu ("peresīlka"), lēģeru, un cik viņos vēl pašlaik apcietināto. Tāpat, vai kādi zin, cik pavisam nobendētu un bojā gājušu cilvēku. Pēc manām domām, tas ir zināms, jo kaut kāda grāmatvedība tak pastāvēja, kaut vai tādēļ, lai katram izdotu "krovnoju paliku". Tikai līdz šai dienai tas tiek stingri slēpts. Tātad atklātības vēl nav.

Ja man otreiz viss tas būtu jāpārdzīvo, esmu ar mieru, lai mani uz vietas nošauj, tas būtu daudz humānāk.

Mans vectēvs, Jānis Māzins, dzimis 1835. gadā. Bijis dzimtcilvēks. Viņam bija četri dēli un divas meitas.

Viens no dēliem, mans tēvs Jēkabs, dzimis Valkas apriņķa, Blomes pagasta "Pelītēs" 1882. gadā. Izglītība - 4 klasīgā pagastskola. Vecākais brālis "ielauzītis" galdnieka aroda pirmsākumus. 16 gadu vecumā aizgājis par mācekli pie kāda Rīgas galdniekmeistara. Vēlāk strādājis Baltijas vagonfabrikā Rīgā un Ļeņingradā par galdnieku. 1916. gadā, Rīgā, apprecējis Līnu Oliņu (manu māti) no Saldus apriņķa Brocēnu pagasta "Liepniekiem" (Cieceres ezera krastā, tagad tur Brocēnu cementfabrika).

Manai vecmātei mana māte bija desmitais bērns (pavisam bija 11 bērni). Māte jau agrā jaunībā aizgājusi uz Rīgu. Strādājusi par kalponi pie vācu baroniem.

1916. gadā mani vecāki aizbraukuši uz Ļeņingradu, kur 1917. gada 15. februārī piedzimu es. 1919. gadā vecāki atgriezās Latvijā.

Tēvs, kopā ar brāli Pēteri, Smiltēnē atvēra tirgotavu (koloniālpriču) un uzpirka no vietējiem zemniekiem labību, sviestu, cūkas, ko veda uz Rīgu tālākpārdošanai. Sasniedza ievērojamu turību, tā kā varēja iegādāties Smiltēnē divus namus.

Man ir divi brāļi - Ādolfs dzimis 1921. gadā un Andrejs dzimis 1930. gadā.

Tēvs tirgošanos izbeidza 1935. gadā.

Es 1936. gadā pabeidzu Smiltēnes Valsts ģimnaziju un tajā pat gadā iestājos Latvijas Valsts Universitātē, Tiesību zinātņu fakultātē. Sastāvēju studentu korporācijā "Fraternitas Lettica".

1939. gada maijā mani iesauca obligātajā kara dienestā Latvijas armijā, bet, ienākot padomju kaņaspēkam, dienests tika pagarināts uz 6 mēnešiem un 1941. gada 12. aprīlī tiku apcietināts.

ROBERTS MĀZINS.

MANA DZIMTĀ ZEME.

Lielceļu baltums man paklāts zem kājām,
Eglāju dižvēris ēnu sola:
Zemsedzes gultā gurums tavs gaisis,
Pamet ikdienas drudžaino steigu.

Senkapu pauguri, svētbirzēm šalcot,
Vēda pērno gadsimtu elpu.
Lepnuma sudrabs un naida rūsa
Lēni sagulst dvēseles slāpos.

Daugavas klinšu ēnojums runā -
Atmiņa glabā Lāčplēša kauju.
Nedziesť no mīpas bēdpirnais plūdums -
Nāves salas asiņu straume.

Ezeru dziļumi vēsta par godiem,
Vēsta par upuriem - svētības algu.
Pilsdrupu akmeņu drūmais baigums
Slāpē sentēvu paudumus viedos.

Kaupilnas verdzības piesūktā zeme -
Kangaru pajumte, Lāčplēša māte,
Svešnieku mīdītā, mēģa šaustā,
Pacelies sājju šļūdoņiem pāri!

1966. g.

GUNĀRS FREIMANIS.

1991. gada 2. janvārī "melnās beretes" Rīgā iepēma Preses namu. Par to mums janvāra numuram speciālziņojumu pa tālruni deva Latvijas Jaunatnes žurnālists Armands Puče. 13. janvārī viņš atlidoja uz Kanadu līdz jaunās ziņas un vairākas fotogrāfijas. Kad 20. janvārī viņš uzziņāja par bruņoto iebrukumu Iekšlietu ministrijas ēkā un noslepka vortu un ievainoto vārdus, viņš asarām acīs, teica: "Viņu vidū ir mani kolēģas!" Nākamajās lappusēs sniedzam vairākas viņa fotogrāfijas: 1. 98 gadus vecā Malvīne GULBE, kas esot vecākā represētā, Limbažu "Cīruļiņu" ģimnāzijas. Tālāk LR pirmā mūža un tās apkalpe.

"Cīrulīšu" saimniece Malvīne Gulbe,
vecākā padomju varas represētā Latvijā.

Foto A. Puče.

1990.4.MAIJĀ
LATVIJAS NEATKARĪBAS ATJAUNOŠANA

J. GREIZIS
7508 CHAMPAGNEUR ST
MONTREAL, P.Q.
H3N 2J9
C A N A D A.

V. Krauklis
226001, Rīga-1, a/k 45
Latvija.

Rīgas galvenā pasta pirmās dienas aploksne ar jauno LATVIJAS pastmarku, kurai ir iekšzemes pasta 5 kapeiku vērtība. Tā datēta 1990. gada 18. novembrī.

Armanda Pučes foto uzņēmumi.

KAGUAS MONZONS UN ZIEMASSVĒTKI.

Kur tu iesi, kur tu brauksi?

- Sveši zemes tālie ceļi.
Melni kaķi, raibi kaķi šķērsām
Visi ceļam pāri skrien! -

o o o

Karsta saule, sausa zeme. -
Tur tie izkaltušie meža krūmi:
Lielī kalni, mazi kalni kvēli
Blāzmo tropu zemes ugunīs! -

Dejo vējš ar pārslām trauslām. -
Tumšas plēnes, pelnu plēnes žiglas
Nepārtraukti tuvo ciemu klāj
- Kā melns Ziemassvētku sniegs!

o o o

Kur tu iesi, kam tu teiksi?
Sveši tālie zemes ceļi!
Nava naudas, nava laika daudz
Tagad posties mājupceļā tālā!

o o o

Vēl neapdzēsta tveice ar dziestošas dienas krēslu sprūda tuvējo koku lapotnēs. Pārgatavojušies, dzeltenī mango, kritiena pāršķelti, zemei un kādreizējam lauku lielsētas gaisam dāvāja jūtamu terpentīna piegāri. Tanī maija novakarē iekritām kā parkurinātā pirtī. Tas notika pirms daudzdziediem gadiem, kad par Austrāliju, Venecuēlu un citām nepazīstamām zemes daļām latviešu avīzēs Vācijā un arī Amerikā jau sāka parādīties pirmās fantastiskās ziņas. Piemēram: jaunajā dzīves vietā kāda iecelotāja izglābusi savu dzīvību, pateicoties vienīgi pašas asprātībai (varbūt arī oriģināltekstā nepieminētam kāju ātrumam!). Vajātāja čūska norijusi tikai minētās dāmas ceļā pamesto rokas somiņu (!). Šīs neuzskaitāmās preses ziņas ar gadiem, pašu ikdienas pieredzē, guvušas visai plašu, vēl nekur neuzrakstīta Venecuēlas Latviešu Kolonijas ēposa ievirzi. Teiksmainās vides ietekmē šodien arī radies iespaidīgais virsraksts un dažas iepriekš neparedzētas vārsmu rindīņas, kurām kaut kādi vajadzētu iekļauties turpmākā dienīšās prozas izteiksmē.

Tā tad toreiz - pirms nepilniem 43 gadiem - ieskrējām Trompiļo sadales nometnē parkarsētos autobusus. Visi bez elpas un spēka, aprasotās sejas piesvīdušu krekli piedurknēs slaucīdami. Ko vien mēs nebūtu piesolījuši, lai sviedri nesūrkstētu tik dzēlīgi un nemiglotu ceļa putekļos un neierastā tropu saulē iekaisušās acīs! Arī vēsā duša, kas izrādījās tikpat karsta kā ārienes gaiss, nekā nelīdzēja.

- Lai kļūtu iekšēji un ārēji šķīsti, kā visi jaunpiedzimušie jēripi, iesākumam gluži pamatīgi jāatmiešā tā nelādīgā "pārviēto personu" smaka, - prātīgi sprieda kāds piedzīvojis vīrs mūsu aizmugurē.

- Tīrais dzīves sākums! Tie nākošie desmit gadi, tad visi jau būsim pie visa kā pieraduši, - otrs tikpat prātīgs vecis centās mūs mierināt.

Šķīda ūdens un tikko izdalīto ziepju aromātiskais tvans. Kas par nelabu joku? Ieplētu nogurušās acīs pārsteigumā. Savas domas noklusēju, jo tovakar negribējās ar gudriem večiēms uzākt strīdu. Vai nevarēja sagadīties, ka maija beigās kādā nepazīstamā Venecuēlas provincē ir tikpat karstas, kā tās viskarstākās Latvijas vasaras tur apvāršņa virsējā pusē?

o o o

Jau labu brīdi trausla mēness iekava pacietīgi rāda uz leju - izklaidētu kalnu puslokā iekļautu pilsētiņu. Krēslai padziļinoties, ripas saredzamā malīņa pieņem tumšāku, nespodrināta kapara iekrāsu. Arī zvaigznes no nezināmām tālēm zemei uzdzirkstī kvēlāk. Beidzot mēness svītra pakāpusies ziņkārīga vīrs dzīvokļu rajona māju tumšajiem dakstiņu jumtiem. Tikai ap pusnakti, biezo tropu krēslu pašķirdami, Kaguā ie-

rodas 1990. gada Ziemassvētki. Pusnaktī pieņemamas arī vējš - daudzīnātais Kaguas monzons. Pilsētas centrā tas šūpo čīkstošās veikalu izkārtnes, un krēslainas ēnas met laternu kustīgās cepures pār vāji izgaismotiem ielu posmiem. Ar asu slotu tas slauka asfalta putekļus un visu sagriež raibā virpulī. Tad vēja nav. Atelpas brīdī biezā netīrumu nasta nosēžas augšējo stāvu balkonos, klāj nesēgtus pagalmus un žāvēšanai izkārtu veļu. Piesārpo visneiedomājāmākās vietas.

Kā neizsīkstoša vēstures straume, katru gadu ap decembra vidu, monzons atjauno ierasto rotaļu: caur tuvējo kalnu spraugu savus trīs mēnešus pūš ar pilnu muti. Tas naktis izvēlas savu nedarbu segšanai. Dienās, kad saules ceļš ir pats karstākais gada tecējumā, niķīgais vējš vienkārši snauž, aiz platas kalna klints sienas noslēpies. Tādēļ, laikam, tas noslēpumainais anonīmits. Kaut apvidus iedzīvotāji vienprātīgi atzīst vēja ievērojamos nopelnus, neviens atklāti negrib tam piešķirt goda pilno monzons nosaukumu. Bet, bez Kaguā vēja trimestra, nebūtu īstu svētku. Katru gadu tas dienvidaustrumu pusē sagaida Ziemassvētkus un atvadām tos labprātīgi pavada līdz pašai rietumu vai ziemeļrietumu apvāršņa malīņai.

Šogad Ziemassvētki ieradusies klusi, kā negaidīts notikums dzīves ikdienā. Ziemassvētki? Kā izteikts pārmetums, šis vārds kavējas bērnu nopietnajās sejas, deg viņu jautājošās acīs. Maģiskā vārda skaņās klausoties, lieli jūtas neveikli pārsteigti. Kā apmulsuši. Protams, visi uz gadskārtējo brīnumu jau laikus gatavojušies, bet svētku patiesā apziņas sajūta palikusi kaut kur ārpusē. Jā, gatavojušies... Gādāts par dzērieniem un pienācīgu svētvakara mielastu. Gan nopirkta dažas rotaļu lietas mazajiem, bet materiālās eksistences rūpes ielavījušās vai katrā ģimenes pamūmtē. Šo vārds neizteikto starpību šodien jūt pat ārzemnieki, kuri jau gadu desmitus dalījies kopējā sadzīves ikdienā, ziņkārīgo skatiem rūpīgi slēpdami savas personīgās problēmas.

Šie Ziemassvētki ārēji neatšķiras no iepriekšējiem divdesmit un diviem, kas aizvadīti Kaguā. "El Empala'o" kalna pakāje (kalna vārdam vēsturisks sakars ar spāņu kolonizatoriem, kad tie tvarstījuši "nepaklausīgos" indiāņus un tos "sēdinājuši" uz smaili uzasinātiem mītiem) beidzas netālu no dzīvokļu rajona, Fundakaguas, austrumu robežas. Jau agri svētku vakarā tur sprakstēdami deg sausie krūmi. Vējam pastiprinoties, sārtā zig-zag uguns līnija lēnām virzās uz kalna virsotni, kas vairāku simts metru augstumā jūtamā atšķiras pret blāvajām naktis debesīm. Tad uz brīdi saplok, lai atjaunotā spēkā uzliesmotu citā vēja nozīmētā virzienā. Līdzīga panorama vērojama arī attālāko kalnu pauguros dienvidu pusē. Kustīgas uguns jūras atspulgā dažreiz kļūst redzamas kalnu sastāva sīkākās detaļas. "Liduma dūmi" parasti sāk izplatīties un biezēt reizē ar cukurniedru ražas ievākšanas darbu, lietus periodam beidzoties. Meži, zālāji un krūmiem apaugušie kalni nedaudz dienu laikā kļūst brūni kā biezas lāču muguras. Strādnieki laikus aizdedzina plašos niedru laukus, lai aizbiedētu čūsкас un citus kaitīgus rāpuļus un iznīcinātu liekās nezāles. Tradicionālā "dūmošana" vēlāk nejausi uzliesmo neparedzētās vietās, nodarot daudz posta apkārtnes videi. Tā tas atkārtojas katru gadu.

No prāta nav izgājuši toreiz Trompiļo dzirdētie vārdi: - Tie pirmie desmit gadi, tad jau pie visa būsim pieraduši...-

Kā mēs varam iedziļināties mums nepazīstamā kultūrā un domāt mums svešā mentalitātē, ja mūsu prāts to apzinīgi atraida? Varam respektēt citu uzskatus un domas, bet nekad tās nekļūms mūsējās, ne svešu varoņu godināšana mūsu sirdslieta. Ziemassvētki? Tos reizēm tīri nejausi decembrī esmu pamanījis kāda uzposta veikala skatlogā. Tos esmu saklausījis nezināma koņa Ziemassvētku dziesmu izpildījumā un saskatījis pārpildītas baznīcas dievlūdzēju sejas. Sirdī tos tā īsti neesmu izjūstis kopš Vācijas atstāšanas. Ziemassvētki bez

baltā sniega?! Kā sevi apmānīsi? Ar sirno dabas zinātnieku reiz gribējām pie sniega tikt kādā Andu kalnu galotnē. Tieši svētku dienā kalnu bānīša apkalpei bija piešķirtas brīvdienas. Iespējams, ka svešā zemē gadu desmitus esam labi sadzīvojuši ar mūsu nejaušajiem kaimiņiem. Varbūt esam spējīgi izteikties vairākās valodās, bet mūsu domāšana ir bijusi un paliks tā pati - tīri latviskā!

KĀRLIS ŪDRIS,
Venecuēlā.

PIE MĀSIPĀM.

Šim rakstīpam, patiesībā, vieta būtu bijusi manā grāmatīņā zem tituļa "Īsa pastaiga pa Rīgas krogiem". Nezinu, kāpēc tas toreiz bija izkritis no manas atmiņas, un tā tagad tiek pasniegts atsevišķā rakstīņā, jo uzskatu to kā speciālu, garšīgu kumosu.

Neatceros vairs tās ielas nosaukumu, kas sākas no Valdemāra ielas, apmēram, pret Nacionālo teātri un turpinājās uz Iekšējās pusi. Uz tās ielas, netālu no Nacionālā teātra, atradās neliels krogs ar kādiem sešiem vai astoņiem skaiti klātiem galdiem un mazu stoiku aizsegtā skatloga pusē. Tas viss kopā vairāk atsita pēc ēdienu veikala, bet ne pēc tumša, piesmēķēta kroga. Īpašnieces - divas kuplas dāmas, kas, laikam, skaitījās māsiņas, puslīdz vienā vecumā, vismaz pēc paskata, un kādu vecāku māmiņu ķēķī pie trauku mazgāšanas un virtuves palīdzēšanu, pēc vajadzības. Laikam, māsiņas bija vecmeitas, jo nekad nemanījām kroga kādu vīrieti, kas uzvestos, nu teiksim, brīvi, tā kā savās mājās. Tā mēs to krogu nokristījām ar palamu "Pie māsiņām". Kāds bija kroga oficiālais nosaukums uz izkārtnes ārpusē, vairs neatceros.

Ēdiens, tiešām, bija labs un garšīgs, tā kā mājās gatavots. Visi spodrs un vienmēr uzposts. Riktes tika pasniegtas uz karstiem šķīvjiem un bļodām, kā dzimtenē tas bija modē. Perfekts tāda veida uzņēmums, un to ēdienu dienā vien to krogu nebūtu vērts pieminēt vai slavēt, jo Rīgā arī daudzās citās vietās varēja labi paēst un atrast lieliskus kulinārās mākslas meistarus. Kāpēc tad šis krogs būtu tā sevišķi pieminams?

Sava veida oriģinalitāte bija abas māsiņas pašas par sevi ar savu fenomenālo atmiņu un muti, kas bija pilna līdz malām ar anekdotēm, bagātīgā izvēlē un gandrīz vienmēr kautkas vēl nedzirdēts. Uz, apmēram, zināmu un pazīstamu viesu vēlēšanos māsiņu anekdotes plūda ārā kā no pilnības raga, dažādā skaistumā un stiprumā, kā politiskās, tā sabiedriskās par toreizējo Rīgas dzīvi un notikumiem. Pat piparotās anekdotes viņas prata tā iedzērt divdomīgā un smalkā izteiksmes formā, ka pat lielākais morāles sludinātājs nevarēja piesieties par stāsta vaiļību publikā vietā. Skaidrs gan, ka viņām savs uzņēmums bija pirmā vietā un savas dotības tikai reklamēja uz viesu vēlēšanos, kurjiem pašiem piederēja sākums. Viņas pašas no sevis nevienam neuzbāzās, ja tie izrādījās pasveši. Saprotams, tika ievērots takts un pieklājība, ja veikalā gadījās kādas dāmas uz pusdienām.

Tas krogs, varēja teikt, bija līdzīgs šeit sastopamiem ātriem lokāliem, kur cilvēki ieskrien uz norunātu satikšanos, veikala darīšanās vai citādi, uz ātro iekož sulīgu maizīti, noskalo ar glūzīti garo padzērienu, paklausas kādu stāstīpu un atkal prom katrs savā darbā.

Ja teiksim, apmēram, pus kilometru gaisa radiusā no māsiņu kroga uz ielas sastapa kādu pāri kungu savā starpā garšīgi smejamies, droši varēja teikt, ka tie nāca no māsiņu kroga pusdienām.

Retie cilvēki, lasot šo epizodi, savā prātā nodomās, ka tas Tiltiņš savā laikā ir tomēr bijis pamatīgs "Zofka", ka var tagad, pēc tik daudziem gadiem, un vēl savā vecumā, tā smalki aprakstīt par Rīgas krogiem.

Ir grūti kaut ko stāstīt pa šādiem un līdzīgiem laikiem, ja nav liecinieku. Sajos trimdas

gados jāsaprot, ka tā ir parasta lieta un pieņemts domu gājiens, it sevišķi, vecā klasē stāstīt vai rakstīt bez acu lieciniekiem. Katrs viens, vienvalga par ko raksta vai stāsta par dzīves gājumu, kāja notikumu, toreiz dzimtenē par ieguņemto amatu, tagad rakstīdams vai stāstīdams kautko slēpj, vai kautko mazlietiņ izpušķo, rīkojoties pēc vajadzības. Tas nav nekas ļauns vai nelabs! Labāk un gludāk lasās! Tā ir rakstura izpausme, piemērojoties trimdas apstākļiem, kad neviens īsti autoru nepazīst jau no dzimtenes laikiem. Ja nu, teiksim, pa retam gadas kāds tiešs acu liecinieks kaut kur prom nomaļus kādā kaktā Austrālijā vai citā ellē, kas pie sevis bārdā nosaka: "Redz, kā man zināmais vecītis lej čugunu!" tas neko labam stāstam netraucē.

Patiesība ir tāda, ka pirmo reizi pie māsiņām nejauši sagadījās būt uz pusdienām vasaras laikā, un tā sākās tas jaukais stāstīpš.

Ar cienīšanu zīmējas:

ED. TILTINŠ.

ŠKELTĀ MĒLE.

Visasākā apsūdzība pret amerikāņiem Kuveitas karā ir pārmetums par divkosību. So pārmetumu, protams, var vērst pret vispārējo Eiropas, t. s., Atlantijas kultūru un šī divkosība sniedzas dziļi atpakaļ vēsturē. Kur meklējams šis divkosības cēlonis, vai tam ir kādas dziļākas saknes, ne tikai gadījuma nepieciešamība vien? Indiāņi saka, ka "bālgļimji runā ar šķeltu mēli", uz ko bālgļimji atbild, ka "indiāņi prasa doto dāvanu atpakaļ", t. i., ka indiāņu solījumam nedrīkst uzticēties. Ir tomēr liela atšķirība starp solījumu, kas dažkārt netiek pildīts, un "šķelto mēli", jeb "stakles mēli", ko amerikāņu politiķi šolaiku sauc par "apslēptu mērķi" (hidden agenda). Eiropas kolonisti un misionāri pie indiāņiem ieradās ar šādu apslēptu mērķi un tāpēc arī runāja ar "šķeltu mēli".

Eiropieši neuzskatīja indiāņus par līdztiesīgiem, jo tie bija pagāni, tāpēc arī eiropieši ar indiāņiem runāja ar vienu mēli, bet ar savējiem - ar otru. Eiropiešiem nevajadzēja nekāda sevišķi izstrādāta kara plāna, jo tie bija vienoti ideoloģijā - mazā grupiņa darbojās mērķtiecīgi, mērķis bija apslēpts kopējā pārākuma apziņā, kas atbrīvoja arī viņu sirdsapziņu. Toinbijs šādas atšķirtas grupiņas sauc par "elītēm" un rāda, ka tām ir vadošā loma vēstures gaitās. Tāpat arī Senlatvijā krustneši, skaitliski maza grupiņa, līgumus slēdzot, mēģināja izvairīties saukt latviešu valdniekus par prinčiem vai ķēniņiem, jo šie tituli pienācās vienīgi kristīgajiem. Patiesībā, nevienam tituli, bet arī pienākums šos līgumus pildīt. Šāda grupas apziņa gan vieno tās locekļus, rada komunikācijas tīklu, kas sniedzas pāri valodu robežām, bet tajā pat laikā draud arī pārvērsties par kompleksu. Psihologi saka, ka komplekss ir personības daļa, kas nošķirta no individa apziņas - tāpat arī ideoloģijas var nošķirt vienu grupu no pārējās cilvēces, nošķirt un pacelt pāri, ļaujot un liekot tai runāt ar "šķeltu mēli" - vienu mēles pusi savējiem, otru mēles pusi pārējiem. "Es un tu" kļūst par "mēs un viņi". Šādu kultūras nošķirtības kompleksu labi izteic pazīstamais Burkharda vidus laiku raksturojums, ka

"... individa skats, kam būtu jāvēršas gan uz iekšieni, gan uz ārieni, nu gulēja snaudā, kopēja plīvura segts. Šis plīvurs bija ticības, ilūziju un bērnišķīgu iedomu sausts, un caur to visa pasaule un vēsture rādījās svešādās krāsās. Ikviens sevi apzinājās tikai kā zināmas grupas locekli..." So plīvuru, kas rādīja svešādo "pasauli un vēsturi", kas atšķīra savējos no viņējiem, Eiropai bija pārklājis Sv. Augustīns tajos laikos, kad barbaru bangojums ap Romas robežām šķīta neizturams un neizskaidrojams. Klasiskā pasaule šo postu izskaidroja ar to, ka "pamesti senšu upužu

trauki', uz ko Sv. Augustīns atbildēja, ka šie senču upuri ir maldi un ka pasaules kārtība vežas citā plāksnē, ka pasaulē nevalda daudzie cilšu dievi, elku dievi, pašdarināti tēli, bet tikai viens Dievs, kuŗa liecinieks ir pasaules vēstures gaita - ko aprakstīja, protams, pats Sv. Augustīns. Sv. Augustīns atzina, ka šajā vēstures gaitā zināma loma ir arī bijusi klasiskās pasaules garīgajiem celmlaužiem, bet ka nu šī loma ir tikai vēstures piemineklis. Barbaru vara būs īslaicīga, jo arī tie tiks kristīti un iesaistīti pasaules attīstības kārtībā.

So "noliktās vēstures gaitas" doktrīnu Sv. Augustīns bija ņēmis no Vecās Derības, bet ja tur tā saistīja kopā vienu tautu, radot nacionālo reliģiju, tad kristiānisms jau vairākus gadu simteņus pirms Sv. Augustīna tai bija piedevis citu krāsojumu, individuālās pestīšanas centienus nacionāl-polītisko centienu vietā. Sv. Augustīns nu šos centienus gribēja vērst Romas internacionālās impērijas saglabāšanas virzienā. Saites, kas pirms tam bija gan saistījušas kopā vienas valodas un kultūras tautu - un kas to bija arī šķīrušas dabīgā kārtā no apkārtējām tautām - nu saistīja visu pasauli, bet tajā pat laikā radīja iekšējo atšķirtību, "mēs un viņi".

Sv. Augustīna formula atdeva pašpaļāvību romiešiem un deva lepnumu barbariem. Tādējādi barbaru valdnieks Romā (Teodoriks) rakstīja imperatoram (Anastāzijam): "...mūsu valdīšana ir atdarinājums Jūsējai, tas ir, vienīgajai impērijai pasaulē..." pie tam abi zināja, ka patiesībā barbari ir neatkarīgi valdnieki un Bizantijas imperators tikai universālās varas fikcija. Šķeltā mēle darbojās. Tā darbojās arī kuŗa vadoņu saukļos, kad tie gribēja dot jaunus morāliskus pamatus ļaudīm, kas no ģimenes un tautas bija tikuši atrauti, lielās tautu staigāšanas klaidoņiem, kas bija palikuši bez dabiskajiem morāles avotiem. Šiem cilvēkiem bez vēstures nu Sv. Augustīns deva politisko pestīšanu jaunās vēstures "nepieciešamības" pasludināšanā. Te slēpjas ideoloģiskais attaisnojums gan krusta kaŗotāju bariem, gan jaunās pasaules iekārtājiem, bet te slēpjas arī šķeltās mēles draudi.

Lai papildītu savu vēstures "sūtību", nevien Romas impērija atguva savu varu rietumos, bet Bizantijas impērija izpletās, savukārt, austrumos. Kristiānisms ģermāniskās "Kirches" un slaviskās "Cerkvas" (grieķu "kuriakos") veidā saslēdzās ap senatnējo Baltiju. Šim misijas darbam šķeltās mēles attaisnojums bija vienkāršs: pagānus bija jāievēd kristiānismā tāpat kā avis, kas bija dzimušas kūtī pa ziemu, un nu, kauču ar varu un sišanu, bija jāved pavasarī zaļajās ganībās - ... pašam par labu ... - sludināja šķeltā mēle. Romā šai mācībai tomēr jau sāka drupt pamati, kuŗus augustīnisms pilnība nekad nebija varējis nostiprināt. Pa to laiku, kad Baltijā šīs idejas saslēdza kopā zobenbrāļu barus, šo ideju dzimtenē sāka plūst jauni vēji. Zem Burkharda 'svešādo krāsu plīvura' ģimene, saime, cilts tomēr bija spējusi saglabāt savu dzīves gudrību, kopt savas tradīcijas. Tādējādi tika arī saglabāts klasiskais mantojums, kas nu mudināja Renesanses filozofus meklēt tālāk senajos rakstos. Renesanse, Reformācija un (franču) Revolūcija beidzot augustīnisma vēstures skatījumam izsita pamatus - uzticību baznīcai - tomēr atstājot pašu čaulu - vēstures attīstības tulkojumu - bez kuŗas sadzīvei tiktu atņemta pēdējā jēga.

Kultūras mēle nu būtu zaudējusi savu šķēlumu, bet civilizācija bija par daudz pie tā pieradusi, lai uzsāktu jaunu dzīvi bez tā. Sv. Augustīna principus pārņēma Markss, sludinot jaunu vēstures gaitas izskaidrojumu un dievību aizstājot ar materiālismu - paturot čaulisko historicisma formu, bet atmetot teoloģisko saturu. Sv. Augustīna Dieva un Cilvēka valsts savstarpējās cīņas vietā tika likta šķiru cīņa, klasiskās pagājī-

bas vietā buržujskā pagājība, sadzīves principi tika pasludināti par elkdieviskām, pašdarinātām "virstruktūrām", ideoloģijām, kam pretim tika nostādīta vienīgā, zinātniskā, likusakarīgā Patiesība, kuŗas pierādījums bija pati vēstures gaita - ko izskaidroja, protams, pats Markss, tāpat kā savā laikā pats Sv. Augustīns. Pasaule atkal bija saskaldīta mūsējos un jūsējos, jauna "ticības, ilūziju un bērnišķīgu iedomu plīvura segta". Jauni misijas lauki, jauni morālisko attaisnojumu veidi, vieni mūsējiem, otri jūsējiem, kas "...patiesību vēl nebija apguvuši", tāpat kā vidus laika avis. Tāpat kā savā laikā krustnešiem šķeltās mēles ideoloģija atļāva nepildīt slēgtos līgumus, tāpat marksisma ideoloģija nu deva jaunus juridiskos pamatus, kas pierādīja šo līgumu neeksistenci vēstures attīstības gaitā.

Marksam ceļu sagatavoja daudzi jo daudzi. Viens no tiem bija Sen-Simons (Claude Henri comte de Saint-Simon), kas nāca ar savu slavenu tēzi "no katra pēc viņa spējām, katram pēc viņa vajadzībām", neizskaidrojot, kas tad nu būtu tas, kas šīs spējas un vajadzības noteiktu - raksturīgi šķeltajai mēlei. Se meklējami arī ideoloģiskie pamati cīņai pret īpašuma tiesībām. Šis pats Sen-Simons 1814. gadā iesniedza Vīnes kongresam projektu par "...Eiropas reorganizēšanu vienā politiskā vienībā". Viņš uzskatīja, ka Eiropa ir jau viena kopība - "...cociété europeenne" - un ka viss, kas nu būtu darāms, būtu jānovāc šķēršļi kas šo vēstures gaitu traucētu - atsevišķās tautas, kas šo centralizēšanas procesu kavētu. Viņš, protams, atkal neteica, kas šīs kopības likumus noteiktu un kas tos vadītu, likdams manīt, ka šie vadītāji būtu jauno, t. i., viņa ideju sekotāji. Diemžēl, no šiem augstajiem Sen-Simona ideāliem oportunisti varēja radīt sev divkosīgas ideoloģijas. Tādēļ jau viņa laika biedrs Tokville (Alexis de Tocqueville) brīdināja, ka

"Galvenais, patiesībā vienīgais, līdzeklis varas centralizēšanai demokrātijās ir tiekšanās pēc vienlīdzības - labāk sakot, spēja ieskaidrot masām, ka jūs, vadītāji, pēc šīs vienlīdzības cenšaties. Tādējādi zinātne par despotisma saturēšanu savās rokās - kas senāk bija ļoti sarežģīta - nu reducējās uz šo vienīgo principu."

Marksam savus saukļus nebija tālu jāmeklē. Mums arī nav daudz jābrīnās, kā vēlāk Ļeņins spēja sev piesaistīt bez dzimtenes un ģimenes palikušos strēlniekus, kas klīda pa sagrautās Krievijas plašumiem.

Tāpat kā "kirche" un "cerkve" senātnē, tā nu arī mūsu dienās Rietumi un Austrumi jaunajai materiālisma idejai deva atšķirīgas formas, tomēr saglabājot vienotību. Te jāpiebilst, ka nerunājām nedz par kristiānismu, nedz sociālismu kā tādu, bet gan par doktrīnām, kas viegli padodas divkosīgiem tulkojumiem. Sv. Augustīns, filozofs būdams, meklēja teoloģisku atrisinājumu, tāpat kā Markss, jurists būdams, meklēja atrisinājumu tautsaimniecībā. Te tika doti aizmetņi šķeltajai mēlei. Tā, piemēram, ja Padomija runā par savu likumu, tad tā domā par "proletariāta diktatūras kārtības administrāciju", bet Rietumu likumi Padomijai ir tikai "buržuāziskās iekārtas darba ļaužu apspiešanas līdzeklis". Un tomēr Padomija pieprasa Rietumu piekrišanu Baltijas apspiešanai "likuma" vārdā, un ja kāds ko iebilst, tad atbilde tiek tērpta vēsturiskās nepieciešamības drēbēs. Tāpat arī, t. s., kapitālisms nav kāda speciāla Rietumu finanšu ideoloģija - kaut arī pa laikam kāds tur mēģina kādu vēstures likumu atrast. Kapitālisma maksistiskais izskaidrojums ir fikcija, kā to jau radīja Vēbers (Max Weber "Grundriss der Socialökonomik") vai Levī (Bernard-Henry Levy), teikdams - "...ja kapitālisms tiek uzskatīts par vēstures beigu posmu, tad tikai apzinoties, ka viņa izcelšanās nav viņa iesākums; viņa izcelšanās nav meklējama vēstures attīstības gaitā..." Tāpat kā senātnē arī mūsu dienās idejas auga un saglabājās elītēs. Tāpat kā

Elesmeres pētniecības punktā, Kanadas artīkā pienācis MLB Ziņotājs.

senatnē arī mūsu dienās plurālistiskā doma, kultūru atšķirības nekad tomēr pilnībā netika pakļautas šķeltās mēles apmātībai, saglabādamās vismaz ģimeņu sadzīvē. Tomēr kā senatnē šķeltās mēles misonāri mēģināja uzstāties par evaņģeliskās tuvākā mīlestības principa tulkiem, tā arī mūsu dienās tie uzmetas par sociālās vienlīdzības principa ietiešinātājiem. Mēs visi labi zinām Kremļa komunistisko valdnieku, bet cik no mums zin vārdā saukt to itāļu izcelsmes marksistu, Sen-Simona ideju sekotāju, kas tagad ir Apvienotās Eiropas ideoloģiskais vadītājs (Spinelli)?

Tādēļ nebrīnīsimies, ka mūsu lūgumiem nav atsaucības nedz Austrumos, nedz visai daudz arī Rietumos, ka mēs abās nometnes tiekam apsūdzēti reakcionārā nacionālismā. Nebrīnīsimies, ka Rubika domu biedriem arī Briselē tiek pavērtas dzirdīgas ausis. Atzīsim, ka šim pašam Rubikam arī mūsu rindās ir sekotāji, kas atzīst, ka nav vairs vērts cīnīties - "...tavs nodevējs būs izmisums un bēdas..." Ja tādu, izmisuma satriektu sekotāju Rubika idejām nebūtu, tad mūsu vārgā trimda jau sen būtu kļuvusi par spēcīgu kļaidu. Divkosīgās doktrīnas arī mūs ir padarījušas gan par savu dainu tikumu, gan arī par kristīgās bauslības sērdiegiem. Šīs divkosīgās doktrīnas dod atkal morālisku segumu mūsdienu lielās tautu staigāšanas migrantu bariem gan austrumos, gan rietumos, un tās nostāda mūsdienu nacionālo kultūru saglabātājus sendienu pagānu gaismā, t. i., ēnā. Seno "pagānu" kauns nu tiek uzkrauts mūsdienu "nacionālistiem", jo ne vieni, ne otri nepieņem "vēsturiskās nepieciešamības" izskaidrojumus. Tādējādi jāsaprot kāpēc "...ienaidnieki grib mūs iznīcināt un draugi grib mūs asimilēt, bet mēs gribam palikt latvieši..."

Šīs šķeltās mēles sludinātāji, šie elītisti, sludina ko, kā un kad viņi grib. Ja agrāk Vietnāmas kara veterānus neviens neuzklausa, kad tie sūdzējās, ka tie nav varējuši cīnīties ar pilnu uguns spēku, visiem ieročiem - politiskie ideologi tikai ar želsirdību pasmaidīja, kā par vieniņiem. Bet tagad pēkšņi pats ASV prezidents atkārtoti saka, ka Irakā tā gan nebūs, ka armijai nebūs jācīnās "ar vienu roku aiz muguras saistītāi". Kas tad bija tie "saistītāji", kuŗu eksistence līdz šim tika noliegta un uz kuŗu sirdsapziņas guļ šīs saites, ja ne nomestas pie Baltijas krastiem, Apvienoto Nāciju kara sabiedroto varmācības apzīmogotas, mūsu tautas asiņu sastūkušās. Bet Rietumi tikai ar nožēlošanu parausta plecus un turpina savus sabiedrotos apgādāt ar visu nepieciešamo, lai tikai tie varētu pastāvēt arī uz priekšu. Attaisnojums tam nu šķeltās mēles valodā būtu tas, ka Gorbačevs tomēr ir labāks, "demokratiskāks". Mēs ļoti priecājamies par kuŗu katru vai nu morālo, vai materiālo atbalstu no Rietumiem, bet mēs nedrīkstam aizmirst arī ideoloģiskās elītes, kas strādā tam pretim. Mēs esam panākuši ļoti daudz, jo neesam ticējuši materiālisma "vēsturiskajai nepieciešamībai", un tai, paldies Dievam, netic daudzji jo daudzji.

Belševica, kas tik skaidri saredzēja seno un mūsdienu šķelto mēļu melus, savas "Indriķa Latvieša piezīmes uz Livonijas chronikas malām" uzskā ar rindām:

Sen patiesības akās ūdens rūgts
Ar meliem sajaukts, nedzesina slāpes...
un nobeidz:

...Bet vārdi - tas ir zobens abpusgriezīgs
Pār viņu pilīm un pār tavām mājām.

Viņa saredzēja Austrumu un Rietumu ideju līdzību un par to dabūja smagi ciest. Tomēr viņa saredz arī šīs traģēdijas atrisinājumu:

...Viegli nocirst koku,
Grūti izraut saknes...

Šīs saknes nav "viņu pilīs", tās nav arī "mūsu" mājās, dzejniece tās sauc par "tavām" mājām. Ne ideoloģijas, kas tiek kā plīvurs uzmeests sadzīvei, bet ģimenes un tautas tikumi, kuŗos esam paši ieauguši. Saknes zemē, ap kuŗām šaudas ložņātāju šķeltās mēles. **IMANTS STEPRĀNS.**

L	N	A	K
Latviešu Nacionālā Apvienība Kanāda	Latvian National Federation in Canada	Fédération nationale lettone au Canada	4 Credit Union Drive Toronto, Ontario M4A 2N8 Tel: (416) 755-2353
STĀJĀTIES BRĪVĪBAS SARDŽĒ!			

Patreizējie ļoti mainīgie un kritiskie politiskie un saimnieciskie apstākļi okupētajā Latvijā prasa tūlītēju rīcību. Jāgatavojas arī nepārrēdzamai rītdienai un jābūt gataviem jaunām un neparedzētām situācijām. Tādēļ LNAK Politiskās nozares darbs šobrīd iegājis ļoti aktīvā posmā, kas prasa ne tikai jaunus darbiniekus, bet arī tūlītējus līdzekļus. Mēs nevaram gaidīt. Mums jārīkojas tūlīt. To darām, bet mūsu rīcības brīvība ir ierobežota.

Lai šie, tik ļoti nepieciešamie līdzekļi LNAK Politiskajai nozarei būtu pie rokas šodien, rīt un parīt, kad tie vajadzīgi, pie tās nekavējoties atveram LNAK Politiskās nozares tekošo kontu **BRĪVĪBAS SARDŽĒ**, kuŗā organizācijas, draudzes, korporācijas, firmas un ikviens sabiedrības loceklis var nekavējoties iemaksāt tūlītējas iemaksas, pieteikt savu atvēlējumu 1991. gadam un turpināt atbalstu pa dažādiem laika sprīžiem pēc savām spējām un ieskatiem.

Patlaban 1991. gada mērķis ir kontā saņemt vismaz \$ 100.000.--. Ikvienu latviešu organizācija un sabiedrības loceklis aicināts nākt talkā LNAK Politiskās nozares darbā, iemaksājot kontā savus atvēlējumus, ja vien iespējams, jau ar atbildes pastu. Un aiciniet talkā arī savus kanadiešu paziņas un organizācijas, kuŗās darbojaties.

Adresējiet savus čekus LNAK BRĪVĪBAS SARDŽES kontam, LNAK birojā, 4 Credit Union Drive, Toronto, Ontario, Canada M4A 2N8, vai nododiet tieši birojā, kas atrodas turpat.

Mums šodien jādara viss iespējamais, lai izmantotu katru iespēju palīdzēt mūsu brīvības cīņtājiem, latviešu tautai un neatkarīgai Latvī-

jai, kas uz mums liek tik daudz cerību.

Ar šo nosūtu LNAK Politiskās nozares
BRĪVĪBAS SARDZES kontam \$ _____
1991. gadā vēl piesaku \$ _____
Čeki rakstāmi uz LNAK BRĪVĪBAS
SARDZE un nosūtāmi LNAK, 4 Credit
Union Drive, Toronto, Ontario, Canada
M4A 2N8

Devēja vārds, uzvārds, adrese un tālruna numurs.

Šodien ir mūsu reize. Stāsimies BRĪVĪBAS SARDZĒ, lai palīdzētu latviešu tautai un neatkarīgai Latvijai. Nevaram vairs to atlikt uz citu dienu.

M. ŠTAUVERS,
LNAK Politiskās
nozares vadītājs.

Šobrīd Montrealā jau atsaukušies:

Montrealas Latviešu Sabiedriskā Centra Izturības fonds \$ 500.00, Montrealas Latviešu Organizāciju Padome \$ 200.00, Montrealas Latviešu Biedrība \$ 100.00, Latviešu Jaunatnes Dziesmu Svētku Padome \$ 50.00 un 7 personas, kopā atvēlot \$ 330.00.

Pavisam kopā Montrealā šobrīd saņemti \$ 1.180.00.

Pieņemam, ka montrealiešu devums ir vēl lielāks, jo mums nav zināms, cik līdzekļu uz LNAK biroju ir nosūtījuši citi BRĪVĪBAS SARDZES dalībnieki.

Red.

DARBUS, DOMAS LATVIJAI!

Laikā, kad Latvijas nākotne ir Dieva rokās; laikā, kad atkal tumša un slepkavīga vara pielikusi savu asiņaino roku pie tautas dzīvības artērijas, lai atkal to pārgrieztu, mūsu katrā, kas sevi vēl uzskata par latvieti un kam vārds sirdsapziņa vēl arvien ir svēts un dzīvs, pienākums šobrīd ir jautāt sev, kā es varu palīdzēt savai Latvijai un tās tautai šajā smagajā nepārdzīstamā laikā? Latvijas liktenis un latviešu dzīvības dzimtenē šobrīd atkal karājas diega galā, kuņa otru galu savās svārstīgās rokās tura lielais miera, atklātības un taisnības vēstnesis - Gorbačevs, kas tikai nesen saņēma Nobela Miera prēmiju.

Ja 13. janvāris pasaules vēsturē iezīmējās kā "Asiņaina svētdiena", kad Gorbačevam "nezinot" tika izlietas pacietīgās un mierīgās lietuviešu tautas asinis, tikai nedēļu vēlāk, 20. janvāra vakarā šī "Asiņainā svētdiena" atkārtojās mūsu dzimtenē, Rīgā, kad atkal tika slepkavoti nevainīgi, mierīgi cilvēki, kas tikai prasīja to, kas tiem pienākas - brīvību. Lielais Nobela Miera prēmijas laureāts saviem asiņainiem uzbrukumiem bija izvēlējies tieši svētdienas, kad dievlūdžji devās uz dievkalpojumiem, lai izlūgtos mieru un taisnību savām, rupjas varas apspiestajām, tautām. Varbūt viņš nezinaja arī to, ka tās bija svētdienas! Tā 20. janvāris mūsu tautas vēsturē arī iegāja kā "Asiņaina svētdiena", kad mūsu sirno Rīgu un mūsu tautu atkal apņēma daudz labu un gaišu cerību un ticības pievīlētājs - Maskavas sarkanais terors. Gaužam grūti ticēt, ka vēl tik nesen piešķirtais Nobela Miera ordenis jau slacīts baltiešu asinīm!

Ko varam un spējam darīt mēs šodien, šeit, svešumā, lai paceltu šos nepiedodamos notikumus pie lielā zvana un pievērstu tiem pasaules uz-

uzmanību? Domāju, ka labu paraugu mēs varam ņemt no Žīdu tautas. Mācīsimies no tās! Jāuzsver, ka uz katru, pret šo tautu vērstu uzbrukumu, lielu vai mazu, rakstisku vai mutisku, šīs tautas locekļi atbild desmitām balsīm, nejautājot, vai šie uzbrukumi ir objektīvi un attaisnojami, vai arī nav. Tā tas redzams lielajos Ziemeļamerikas laikrakstos, un tā tas arī dzirdams atklāto stundu radio raidījumu diskusijās. Katra opozīcija šīs tautas interesēm tiek desmitkārtīgi apgāzta un noliegta, un ir, tiešām, interesanti pasekot, kā Žīdu tauta seko savas tautas dzīvei, politikai, reportāžām par to un tās valdības lēmumiem. Tas pierāda to, ka visa plašajā pasaulē izkaisītā Žīdu tauta stāv nomodā par savu zemi - Izraēlu un savu tautu, tās eksistenci un tās nākotni.

Bet kā tas ir ar mums? Jāatzīstas, ka gaužam tālu mēs stāvam no tās! Kanadiešu laikrakstos tik bezgala maz ir vēstuļu, kas pieskaras mūsu tautas dzīvības jautājumam, neattaisnojāmā pārestībā, plānotai tautas iznīcināšanai un arī slepkavībām. To pašu var teikt par atklāto stundu raidījumiem, kur katram, kas vēlas izpaust savas domas un savus ieskatus, ir tiesība to darīt. Cik no mums ir to darījuši? Cik no mums esam izmantojuši šīs iespējas, kas mums dod tiesības atklāti ziņot tūkstošiem radio klausītāju Latvijas stāvokli vakar un šodien. Nevarētu būt, ka lielākā daļa no mums būtu piemirsuši angļu vai arī franču valodu?

Kāpēc mēs to nedaram? Tas neprasa nekādus materiālus līdzekļus, tikai stundu vai dažas pārdomu vēstules uzrakstīšanai, vai arī piezvanīšanai savām radio stacijām. Esmu pārliecināts, ka tas Latvijas jautājumam un mūsu tautas stāvokli dzimtenē jo labi apgaismotu un arī pie reizes atpēkotu mūsu pretinieku un okupantu nelietīgos un sagrozītos faktus, kas tik bieži tiek darīti. Šodien ir pienācis brīdis, kad katram no mums ir jāpaceļ sava balss un jāizrāda savas dusmas, sašutums un neapmierinātība. Mūsu tauta otreiz tiek vesta pa Golgāta ceļu, kopā ar mūsu abiem kaimiņiem - lietuviešiem un igauņiem. Ko dara un kur šodien slēpjas Baltiešu apvienība Kanadā, bet it sevišķi Montrealā? Arī tās pārstāvji un vadītāji šodienas stāvokli Baltijas valstīs varēja siet pie lielā zvana, kā to dara Žīdu tauta.

Mēs vēl arvien metam kauliņus un laužam āķēpus par to, vai mūsu tautas dzimtenē, demokrātiskā ceļā izvēlētajā vadība ir balta jeb vai tās vidū skraidē arī dažī sartos kreklos. Mēs vēl arvien žvadinām savas vecās un novalkātās un vairs nevienam nederīgās kaļa bruņas, skaļi deklarēdami, ka mēs, lūk, savu stāju nemainām! Mēs vēl arvien ložņājam pa citu kabatām un ožām, vai tikai tur nav palikušas pēdas no sarkanās kartes. Mēs vēl arvien cenšamies nolikt un uzbrukt tiem, kurus tik gaužam maz pazīstam un par kuriem tik maz zinām. Un laikā, kad apstākļi Latvijā prasa upurus un praktiskus darbus, mēs šeit, svešumā, skaļi izsludinām patriotisku dzeju sacensību, jo tas mūsu dažu globālo organizāciju vadītāju acīs ir svarīgāks kā viss pārējais. Darbus, darbus Latvijai, ne dzejas, ne dziesmas un arī nedz skaļos uzvaras saucienus un veco kaļa bungu dimdināšanu! Tam ceļam, kādu izvēlējusies mūsu tauta un tās izvēlētajā valdība dzimtenē, ir jābūt arī mūsu ceļam un tai jābūt arī mūsu izvēlei. Tikai nākotne rādīs, vai tie, kurus mēs šodien tik smagi apšaubām, vēl būs spējīgi stāvēt savās vietās un savā darbā, jaunam rītam uzlēcot. Un lūgšim Dievu, lai viņiem nebūtu otreiz jāiet lielais latvju tautas sāpju ceļš.

Dažu Montrealas lielāko staciju telefonu numuri un to nosaukumi, ieskaitot diskusiju un pārrunu laikus, ir šādi:

CJAD, - tel. 790-0991, diskusiju laiks no plkst. 10-12; CFCF, - tel. 790-0600, diskusijas visu dienu; CBC, - tel. 576-0875, pēc plkst. 12:20 pēcpusdienā.

Vēstuļu sūtītāji adreses var atrast katrā laikrakstā!

J. SKRASTIŅŠ.

Un tā un tā un tā mēs klistam...

Jauns gads. Lietas mainās, un tomēr nemainās. Slīd uz priekšu—un atpakaļ. Jo 'oficiāli' skaitās vairāk mainījušās—jo liekas tādas pat vien, kā agrāk. Tādā garā—gadmijas popurijs:

* Kamēr padomija izmisīgi cīnās ar likumprojektiem, kurus neviens negrib ievērot—Kanādas un Kvebekas valdības panākušas vienošanos imigrācijas jautājumos: Kvebeka, ne Kanāda noteiks imigrantu izvēli savā teritorijā—un atbildēs par jaunatbraucēju integrāciju vietējā sabiedrībā, piem., ar franču valodas kursiem, pakalpojumu piegādi, utt. Pasperot soli atpakaļ perspektīves labad, tas nozīmē: demokrātiskā valstī mierīgu sarunu kārtā panākta 'atšķirīgas kulturālas vides aizstāvēšana', kamēr 'migrantu' jautājumus padomijas t.s. 'suverēno republiku' saimē arvien 'neregulē' ar dūri un draudiem. Tik tālu par 'pārbūvi'...

* Kas noticis ar Abreni? Vai kāds zin? Paju īpašnieki nav vairāk, kā gadu saņēmuši nekādu informāciju un klist baumas, ka patreizējā valde gatavojas uz likvidēšanas sēdi. Problēma nēesot kapitāla parāda nomaksāšana, bet tekošie izdevumi. Trūkstot arī darbinieku. Šī vasara—sakarā ar Latvijas Dziesmu svētkiem—arī esot bijusi diezgan plāna ciemiņu un sarīkojumu ziņā. Bet...jautājums ir: Tautas augstskola tuvu izputēšanai—jā, vai nē? Paju īpašnieki—prasiet info!

* Tādā pat garā (un varbūt līdzīga paguruma dēļ) par Toronto Dziesmu svētkiem informācija ienāk vēlu un ļoti trūcīgā veidā. Sešus mēnešus pirms—un sludinājums parādās 'Teātris X'? Jauna, eksperimentāla luga—vai rīcības komitejas sarīkojumu virknē neaizpildīts robs? No privātām sarunām skaidrs, ka būs arī prāvs skaits dalībnieku no Latvijas—vai laicīgi nederētu kāds pārskats par viņu plāniem (un tālākām turnejām)?

* Protams, mēs nevaram par informācijas trūkumu sūdzēties tik elementārā līmenī, kā tautieši Latvijā—kur rubikaģenti (t.s. 'melnās beretes') ieņēmuši Preses namu Pārdaugavā (Balasta dambī 3, ja sūtiet atbalsta vēstules ielenktām redakcijām). Nama pagrabā ir lielā spiestuve uz kuras laiž cauri gandrīz visus Latvijas izdevumus (avīzes, žurnālus)—bet vietējā kompartija tagad to bloķē kā savu 'īpašumu'. (Kuriozi—vai 'viss' padsistēmā nepieder 'darba tautai'? Laikam atkal kaut kas 'pārkārtots'...) Tā laikam iznāks, ka 'preses brīvība pieder tam, kam pieder preses'—tieši tā paša sūdzība, kuru veiklī padomju 'vēsturnieki' reiz izvērta pret 'buržuāsisma zemēm'. Protams, tas nozīmē, ka praktiski 'drukās' tikai 'oficiālo'—resp., diskreditētās kompartijas interfrontisko propagandu. Un tāda ir īstā seja 'stabilitātei', kuru rietumi stutē bez kritiskas domas...

* No otras puses tomēr mums tagad ir iespējams ar Baltiju izmainīt informāciju 'pa drāti'. Lasītāji atcerēsies paskaidrojumus par 'Balt-L' elektronisko ziņu dēli? Aktivitāte pēdējā laikā pieaugusi, panākti tieši savienojumi ar Tallinnu, Rīgu un Viļņu un tā, piem., par sprādzieniem Rīgā zinājām pirms atferējumiem avīzēs. Virziet jautājumus par pievienošanas 'Balt-L' koordinatoram: Jean-Michel Thizy, Faculty of Administration, University of Ottawa, 136 Jean-Jacques Lussier, Ottawa, Canada K1N 6N5. Telefons: 613/564-5775. Fakss: 613/564-6518. Datoru tīklos: thizy@csi.uottawa.ca.

* Atceraties krievu muldēšanu (tas vēl bija tad, kad nopietnas sarunas ar Lietuvu likās iespējamas) par 'separatistu republiku parādiem' (event. no PSRS izstāšanās gadījumā)? 'Nepateicīgie' būšot spiesti biljonus atdot—resp., būšot jāatmaksā viss 'socialisma celsmes' laikā 'ieguldītais'. Tādiem skaļiem draudiem neticējām, protams, katrs instinkts mums teica, ka 50 gadus esam bijuši izmantoti un izsūkti līdz pēdējam—jāpaskatās tikai uz dzīves standartu! Tagad atbilde ir skaidra—un katram šejienes 'aktivistam', 'politiķim' un vēstulju rakstītājam nepieciešama lasāmviela: 'Who Owes Whom?' (Mutual Economic Accounts between Latvia and the USSR, 1940-1990). Izdevēji (Rīgā, 1990.g.): The Economic Reform Commission of the Council of Ministers of the Republic of Latvia, The Latvian State Committee on Statistics, The Latvian Association of Scientists. Autors: Dr. Modris Šmulders, oec. Teksts viegli lasāms, angļu valodā. 'Bottom line', kā te saka: krievi ir no mums nozaguši, izspieduši, izsūkuši un izvarojuši apm. 100 rubļu biljonus. Lai cik sausi melns-uz-balta lapā virknējas cipari, mierīgi krājas paskaidrojumi, dokuments ir smaga, smaga 'režīma' apsūdzība. Tas nepieciešams katrā latviešu bibliotēkā, to 'jumta' organizācijām vajadzētu piesūtīt vietējo valdību pārstāvjiem šeit—re, nav jau runa par 'cilvēku tiesībām' vien, mēs mazās baltu tautas elonomska krimināla! Plusus un minusus pat naivie 'stabilitātes' meklētāji varētu saprast.

* Un—ja tiešām gribam 'tikt prom', kāpēc nupat padomju junioru hokeja komandā pasaules meistarsacīkstēs spēlēja Darius Kasparaitis un Sandis Ozoliņš? Arī leišu 'Žalgiris' basketkomanda, pēc gada pauzes, atgriezies PSRS virslīgā. Jauna 'realitāte'? Vispirms sporta karjeras, tad 'politika'? Varbūt mums nav tiesību pieprasīt papildus 'upurēšanos' no sportistiem. Un varbūt mums viņiem arī nav jāparāda īpaša pretimnākšana. (Vai nav apnicies dzirdēt: 'Jā, tur arī bija daži mūsējie'? Un?)

* Lielākā maiņa Eiropas 'realitātē', protams, ir jaunapvienotā Vācija. Tā arī ietver visādas muļķības—piem, algu maksāšanu (markās) padomju okupācijas karaspēkam! Ir jauns vācu-krievu 'draudzības un savstarpējas palīdzības līgums' (nez, kā poļi uztver vēstures atkārtēšanu?), Vācija sūta milzu ēdienvielu palīdzību uz austrumiem, lai šoziem (atkal) nabalga padomju pilsoņus izglābtu no trūkumiem un bada, kurus izkurtējusi 'sistēma' viņiem piešķir ar monotonu regularitāti. Bet...vai te kaut kas nav aizmirsts? Brāļošanās ir jau laba lieta—noteikti labāka, kā kaušanās ar bīstamiem ieročiem. Tomēr, vai drīkst uzreiz aizmirst, ka agrākas 'brāļošanās' rezultātā tie paši vāci un krievi Austrumeiropu sadalīja pa kumosam? Vai jaunai, spēcīgai Lielvācijai—kopā ar gaļas vagoniem—nepiederētu kremlim piegādāt aicinājumu: kā būtu, ja mēs abi beidzot un galīgi atsaucam bēdīgo Molotova-Ribentropa paktu un jūs reiz palaižat tos sabradātos baltus vaļā? Mazliet neveikli, protams, eiforiju nosītoši—bet vai pagātnes rēķinus nederētu līdz galam nokārtot? Vai nebūtu pareizi 'jaunas attiecības' sākt rakstīt uz tīras, balta lapas? Vai nebūtu smuki, ja 'jaunās, kopējās Eiropas mājas' pamatos nesmirdētu neviens no cita laikmeta pārpalicis varasdarbs? Vācu bankas pašlaik panāk to, ko vērmachts nespēja: Austrumeiropas iekarošanu un pārvaldīšanu. Vai 'visu vāciešu' kancleram Kōlam nav iespējams tādām gājienam uzlikt mazu nodokli—palīdzību tieši Baltijas valstīm? To, ko vācieši mums nodarījuši nav iespējams atmaksāt ar Minsteres ģimnāziju—rēķins ir krietni nopietnāks. Un vai tieši tagad nebūtu pareizais laiks mūsu 'jumta' organizācijām saukt arī Vāciju pie atbildības?

Juris Mazutis

X stundai

Kāds prezidents visai pasaulei pavēstīja, ka viņš ļoti mīl kaķus. Ka viņam ir piecpadsmit kaķu, kurus viņš kopj un lutina. Un visa pasaule uzstāj, ka viņš ar tiem slēdz kaķu savienības līgumu. Vēlāk izrādījās, ka liela daļa kaķu līgumu negrib slēgt, jo jaunās savienības galvenais princips ir saturēt kaķus kopā aiz astēm, ko prezidents dara, viņu piecpadsmit astes pieminot ar savu vienu vienīgo it kā pilnvaroto prezidenta pēdu. Kurš gan sevi cenošs kaķis ļaus sev piemīt asti! Un tā nu daži kaķi mēģināja izrauties un metās bēgt. Tad prezidents nodibināja speciālas iekšējās ķērāju vienības, kas kaķus ķēra un viņu astes bāza atkal atpakaļ zem prezidenta pēdas.

Tad kaķi sāka blaut. Un prezidents nolauģoja diplomātisko dienestu, kas visai pasaulei paziņoja, ka kaķi ekstrēmisti brēcot un Karabahā pat uz jumta plēšoties, ka nevienā demokrātiskā kaķu savienībā pasaulē tā necoši. Prezidents gan ne ar vārdu nebilda, ka nevienā demokrātiskā zemē kaķim nemin uz astes.

Vārdu sakot, nu ir skaidrs, ka mēs kliegšim, mēs brēcšim. Un Prezidentam peles vairs neķersim. Jo nav redzēts kaķis, kas ķertu peles ar piemītu asti.

Latvijas Tautas fronte ir izdevusi uzsaukumu Latvijas ļaudīm būt gataviem grūtai dienai. X stundai, X mēnešiem vai X gadam. Jo ir spēki, kas Latvijai draud ar politisku Golgātu. Latvijai draud sist prezidenta krustā, ar Rubika un Aleksejeva naglām un pulkveža Alksņa āmuru. Sardzē tad stāvēs pavēlnieka Kuzmina vīri.

Bet mums šis kauss var iet arī secen, ja mēs neiekrīsim tajās dusmu un naida emocijās. X stundai, X mēnešiem vai X gadam. Jo ir spēki, kas Latvijai draud ar politisku Golgātu. Latvijai draud sist prezidenta krustā, ar Rubika un Aleksejeva naglām un pulkveža Alksņa āmuru. Sardzē tad stāvēs pavēlnieka Kuzmina vīri.

Bet mums šis kauss var iet arī secen, ja mēs neiekrīsim tajās dusmu un naida emocijās. X stundai, X mēnešiem vai X gadam. Jo ir spēki, kas Latvijai draud ar politisku Golgātu. Latvijai draud sist prezidenta krustā, ar Rubika un Aleksejeva naglām un pulkveža Alksņa āmuru. Sardzē tad stāvēs pavēlnieka Kuzmina vīri.

Bet mums šis kauss var iet arī secen, ja mēs neiekrīsim tajās dusmu un naida emocijās. X stundai, X mēnešiem vai X gadam. Jo ir spēki, kas Latvijai draud ar politisku Golgātu. Latvijai draud sist prezidenta krustā, ar Rubika un Aleksejeva naglām un pulkveža Alksņa āmuru. Sardzē tad stāvēs pavēlnieka Kuzmina vīri.

Bet mums šis kauss var iet arī secen, ja mēs neiekrīsim tajās dusmu un naida emocijās. X stundai, X mēnešiem vai X gadam. Jo ir spēki, kas Latvijai draud ar politisku Golgātu. Latvijai draud sist prezidenta krustā, ar Rubika un Aleksejeva naglām un pulkveža Alksņa āmuru. Sardzē tad stāvēs pavēlnieka Kuzmina vīri.

Bet mums šis kauss var iet arī secen, ja mēs neiekrīsim tajās dusmu un naida emocijās. X stundai, X mēnešiem vai X gadam. Jo ir spēki, kas Latvijai draud ar politisku Golgātu. Latvijai draud sist prezidenta krustā, ar Rubika un Aleksejeva naglām un pulkveža Alksņa āmuru. Sardzē tad stāvēs pavēlnieka Kuzmina vīri.

Bet mums šis kauss var iet arī secen, ja mēs neiekrīsim tajās dusmu un naida emocijās. X stundai, X mēnešiem vai X gadam. Jo ir spēki, kas Latvijai draud ar politisku Golgātu. Latvijai draud sist prezidenta krustā, ar Rubika un Aleksejeva naglām un pulkveža Alksņa āmuru. Sardzē tad stāvēs pavēlnieka Kuzmina vīri.

Bet mums šis kauss var iet arī secen, ja mēs neiekrīsim tajās dusmu un naida emocijās. X stundai, X mēnešiem vai X gadam. Jo ir spēki, kas Latvijai draud ar politisku Golgātu. Latvijai draud sist prezidenta krustā, ar Rubika un Aleksejeva naglām un pulkveža Alksņa āmuru. Sardzē tad stāvēs pavēlnieka Kuzmina vīri.

viņš visu cienījis un tautas ievēlētus Baltijas līderus nosauca par kaut kādām „prunskienēm un landsbergiem”. Pēc tā visa pat tad, ja šodien lielais Prezidents ar Anatoliju Gorbunovu, ar Jāni Peteru vai Mavriku Vulfsonu runā tomēr korektākā stilā, — nekādas uzticības garantijas mums nav. Tas ir tikai aukstasinīgs diplomātisks flirts ar tautu, kas viņu „centrālajos bauslības rulljos” un viņu psiholoģijā nekad nav bijusi kā līdzvērtīga ierakstīta. Nedomājiet, ka viņiem ir naidis pret mums. Viņiem nekad nav naida, jo mēs viņiem nesam nekā.

Tāpēc: lai mums tāpat nav naida pret viņiem — lai viņi mums nav nekā! Būsim aukstasinīgi! Būsim aukstasinīgāki jaunajā gadā nekā šogad!

Mēs nepiedalīsimies nekādās atkaluzspiestās vēlēšanās, nedz arī referendumos. Lai interfronte un armija tēlo vien brīvas vēlēšanas un tēlo Latvijas tautu — pasaule tūlīt ieraudzīs šo teātri un tad sapratīs arī iepriekšējo 40. gada vēlēšanu teātri Baltijā. Lai notiek viņu pašatmaskošāšanās!

Pasīvās pretošanās vareno spēku pierādījis Mahatma Gandijs. Mēs negribam rīkot referendumu, kurā piedalās karaspēks un centra iesūtīti sveši spēki! Mēs negribam no sava trūcīgā nacionālā ienākuma barot Vissavienības karaspēku! Mēs neatzīstam nekādu X stundā karaspēka paspārnē iedibinātu jaunu varu! Mēs nepildīsim nekādas pavēles, ne rīkojumus, kas vērsti uz mūsu tautas fizisku un garīgu iznīcināšanu. Mēs esam pret to gubernatorišķo lielamību, ar kādu Savienības izmanīga partokrātija un birokrātija „pārkārtojās” atkal uz republiku rēķina — kā viņi izsaimnieko jau tā izlaupīto Latviju, kā viņi politiski pazemo mūsu tautu, ar kādu diplomātisku izmanību Maskava cenšas nostādīt Baltijas neatkarības centienus pasaules acīs kā bīstamu nacionālistisku reliktu uz pasaules brīvo demokrātu fona, tai pašā laikā liegdama pasaulei informāciju par Baltijas demogrāfisko izmīsumu, par Baltijas tautu totalitāru izmirdināšanu un stiprākā cenšanos (elementāru, prastu un brutālu cenšanos) ieņemt brīvo dzīves telpu.

Un nu mums jānolemj, ka mēs nevaicāsimies un aukstasinīgi:

— manifestācijās atkal un atkal pieprasīsim latviešiem izdzīvošanas un pašpārvaldes tiesības savā zemē;

— ka vietējās padomes strādās tikai un tikai Latvijas neatkarības likumā, burtā un garā;

— ka mēs nepadosimies interfrontes demagoģijai — it kā trūkumā, kas tuvojas un ir jau pienācis, būtu vainojama mūsu jaunā valdība un likumdošana. Atcerieties, ka mēs ciešam no tā posta, ko iestrādājuši agrākās valdības un vecie jau bijušie Savienības nolīgumi. Neiekrīsim līdzī, ka veikalā nav produktu. Viņi kliež, ka Latvija viņus vairs nabo tik labi, kā barojusi līdz šim. Bet mēs varam bažīties vienīgi par to, ka jaunā Latvija mūs vēl nebaro, nav vēl tik spēkā saņēmusies. Parlaments strādā neatlaidīgi. Godmanis strādā dienu un nakti. Paulam nav laika smaidīt. Kad mēs visi pirms gada kopā gājām ar karogiem uz neatkarību, mēs teicām — kaut vai pastaļās, kad tik brīvība! Un ja nu pienāks pastaļi laiks? Nepārdošim sevi atkal par zābakiem un amatiem!

Mums būs jādokumentē un visos veidos jāiznes pasaulē, jāatmasko tās varas zemiskie spēki, kas nu prezidenta pārvaldes aizsegā var gāzties pār latviešu tautu. Prezidenta pārvalde atraisa rokas revanšismam. Jau tagad iebraucis Maskavas TV programmas „Laiks” demagoģi melo melodami. Mūsu intelligenci jātulko pasaules valodās raksti, ziņojumi un intervijas, Latvijas stādniecībai nevajag runāt līdz iesūtītajiem Centra provokatoriem, visās rūpnīcās un saimniecībās jāiedibina tautas glābšanas rezerves fondi, jāboikotē prezidenta pārvaldes iclikteņu darbība, bet ar mūsu brāju

tautu demokrātiskajiem, gudrajiem un labajiem cilvēkiem citās republikās un Latvijā jādraudzējas, ar viņu palīdzību jācentralizē iebraucēju politiskā aklība un agresivitāte.

Mēs vēl nezinām, cik lielu atdevi un cik lielu aizliegšanos šī tautas pašglābšanās cīņa prasīs un cik ilgi tā ilgs. Militarizētā impērija raustās bailēs un draud pēdējā niknumā. Visu tautu taisnības griba cinās visās blakus republikās kopā ar mums. Prezidenta pārvalde ir impēriskās nekrietnības pēdējais gājiens. Šobrīd mēs nedrīkstam raudāt, šobrīd mēs nedrīkstam nobīties. Un nedrīkstam krist dusmās un naidā. Ja kaut kas ir, ko mēs varam no viņiem mācīties — tad tā ir aukstasinība. Mēs to nokārtosim mierīgi un cieņā, tautu draudzībā, diplomātiskā korektībā un nevainojamā pašapziņā.

Tautas frontes aicinājums ir savlaicīgs un brīdina par grūtu jauno gadu. Bet no viena miliona parakstiem pret iestāšanās jaunajā Savienības līgumā trešdaļu parakstījuši mūsu republikas iedzīvotāji. Varbūt ka Prezidents tieši tāpēc mācēs šo dokumentu saprotoši nolasīt un neļaus saviem spēkiem Latvijā uzkūdit pilsoņu karu. Tas būtu Nobela prēmijas laureāta cienīgi.

Vēlot Latvijai priecīgus Ziemassvētkus, iespējami nekārtīgu Jauno gadu un gaismas uzkrāšanos mājās, ģimenēs, likumos un darbos —

Imants Ziedonis
1990. gadā pirms Ziemassvētkiem

Par Ziemassvētku dāvanām no Monreālas

Pēdējos gados dažādās kristīgās konfesijās un arī ārpus draudzēm plaši ir atstājies žēlsirdības un labdarības kustība; liekas, ka šis darbs ir sasniedzis kulmināciju tieši pirmsziemassvētku laikā. Masu informācijas līdzekļi katru dienu ziņo par sapemtiem palīdzības sūtījumiem, kas ir nākuši no dažādām pasaules valstīm. Paldies Dievam, tagad beidzot ir atcelts apkaunojošais likums, kas aizliedza reliģiskajām draudzēm nodarboties ar labdarību.

Nesen saņemu ziņu, ka Monreālas latviešu luterāņu draudze uz mana vārda un uz manu Rīgas adresi ir izsūtījusi palīdzības sūtījumu — 11 kastes ar pieaugušo un bērnu drēbēm (galvenokārt lietotām), bērnu segām, pārtiku un citām lietām. Sūtījums ir domāts Anīkstes un citu apkārtnējo draudžu locekļu vajadzībām. Sūtījums pienāca ar kuģi, un to saņemt man vajadzēja Tallinas tirdzniecības ostā. 11.

decembrī ieradās Tallinā, un tirdzniecības ostā sāku noformēt sūtījuma saņemšanu. Kad lieta nonāca līdz muitai, muitnieki atteicās sūtījumu izsniegt, teikdami, ka to izsniegtot tikai tad, ja es samaksāšot muitas nodevu brīvi konvertējamā valūtā, un ka par 11 kastēm mūita būšot rēķināma simtos dolāru. Muitnieki apgalvoja, ka no 1. novembra esot spēkā noteikums, ja sūtījums ir pienācis ar kuģi, mūita esot jāmaksā valūtā. Kur tādu valūtas summu lai ņem cilvēki, kam nav tuvu radu ārzemēs, un kuriem arī naudas maks nav tik biezs, lai varētu valūtu iegādāties no spekulantiem. Padomju sistēmā uzticīgajiem muitniekiem, protams, neinteresēja tādi sikumi kā valūtas dabūšana. Mēģināju apēlēt pie muitnieku sirdsapziņas, ka sūtījums ir domāts labdarīgiem mērķiem, taču man nācās atgriezties Anīkstē ar tukšām rokām. Kam tas izdevīgi, ka Anīkstes un tās apkārtnes draudžu locekļi, viņu bērni un mazbērni varbūt arī paliks bez viņiem paredzētā palīdzības sūtījuma un Ziemassvētku prieks viņiem sabojāts? Šādi muitas likumi ir vērtējami kā aizliegums nodarboties ar labdarību. Ja tādi likumi ir spēkā arī Gorbačova laikā, Nobela miera prēmijas laureāts ir tautu tēva un skolotāja Josifa Staļina patiesi cienīgs pēctecis, un Padomju Savienība būrtībā ir tāda pati jaunuma impērija, kā Staļina un Brežņeva laikos.

ARVĪDS BOBINSKIS

THUGS WILL BE THUGS

Picture a Soviet tank crushing a helpless 13-year old Lithuanian girl. Mikhail Gorbachev 'did not know' this horror was happening. Look closely at the hate-filled faces of Soviet soldiers smashing unarmed demonstrators with rifle butts and axes in Vilnius. They were 'restoring order'. Stand with a brutalized nation in mourning for the victims of lawless military occupation. They are to blame for not wanting to live on their knees. Grotesque.

Poisonous, naked force is on the prowl again but we refuse to believe that 'it is happening'. We protest but do nothing. We seem willing to fight for oil in the desert under the flag of 'not rewarding aggression'—but repeated trampling of basic human rights elsewhere produces only 'concern' and 'jeopardized relations' with thugs and oppressors. For 50 years now the Baltic nations have been struggling to regain the freedom stolen from them—but even with the viciousness of the regime that enslaves them fully exposed all the West can do is talk. So much for 'principles' and their selective application.

For all those who had been lulled to sleep with promises of 'democratic change' in the Soviet Union the television images from Vilnius must come as a terrible inconvenience. Reports of army 'specialists' disguised as civilians circulating and shooting 'troublesome' people with silenced weapons? Exaggerations. Yes, media centres have been seized in keeping with totalitarian tradition, but private communications links (telephones, fax machines, computers) smashed and, in some instances, blown up with hand grenades? Surely not. Western reporters beaten and driven out? Aren't they always? There is even time for trivia: Soviet soldiers have seized a shipment of printed-in-France Lithuanian stamps on the Polish border.

When pressed, a thug will show his true nature—giving orders in the dead of night, laughing as he kills, lying about it. That peaceful demonstrators would fire first on tanks (Soviet Interior Minister Pugo on Vremya) or that President Gorbachev only 'knew' today (after ignoring President Landsbergis' call three days ago because he was 'having lunch') are notions so ludicrous and offensive that they deserve no further comment. Shevardnadze 'knew' what was being planned when he resigned. These are the people the West has sought for so long to 'civilize' with concessions and 'aid'—who now want entry into the great new 'European home'.

As of today (January 15), Riga and Tallinn are bracing for a similar onslaught—cynically timed to coincide with events in the Gulf. In Riga, people from the provinces have stayed behind after a half-million-strong demonstration and barricades of trucks, back-hoes and construction material now block access to key government buildings. A school holiday has been declared and children are being evacuated to the countryside. All three Baltic republics have their foreign ministers in other countries (Latvia in Sweden, Lithuania in Poland) with authorization to set up governments-in-exile. Will the West finally 'recognize' those—after they are crushed at home?

The Supreme Council of the Republic of Latvia declared on January 13 (official translation from the Latvian Foreign Office, Riga, electronically relayed):

During the night from the 12th to 13th of January, the Communist Party and the military committed another bloody crime—they carried out aggression against the Lithuanian people, its Supreme Council and its legitimate government. The peaceful Lithuanian civilian population perished under the chains of Soviet tanks and bullets of the paratroopers' machine guns.

Lithuanian victims and information about the imminent Soviet actions against the Baltic Republics bear witness that the agonized administrative bureaucratic system is grasping at the last straw of survival—it is an open use of weapons against a peaceful population. These are the most reactionary forces which lost in legal, democratic, parliamentary elections, who are trying to regain power with the help of weapons.

The Supreme Council of the Republic of Latvia declares:

* In accordance with article 2 of the Constitution of Latvia, the councils of people's deputies personify state sovereignty. No one has the right in the territory of Latvia to have authority by ignoring them or to function simultaneously. The organizers of illegal formations of power will sooner or later be tried in accordance with the law.

* Any military formations or alternative institutions of power which are not subject to the control of the legitimate government of Latvia are outlawed, and their regulations and orders should not be followed.

* The Supreme Council of the Republic of Latvia appeals to all the people of Latvia—Latvians, Russians, Byelorussians, Ukrainians, Poles, Jews, all national minority groups, for whom Latvia is their home—

—To follow the laws issued only by the Republic of Latvia, its Supreme Council, legitimate government, and local councils.

—To paralyze the activities of the Communist Party by all possible means, to defend families (especially children and old people) and homes against the attacks of military gangs. (Article 13 of the Criminal Code foresees that one has the right to self-defense by any means in case the interests of our state and security are seriously threatened, when there is danger to human lives, health and property.)

—To avoid provocative clashes with USSR military persons. To explain to the soldiers that the next victim of the Communist Party will be Russia.

—To collect all documentary evidence—photographs and reports—that testify to crimes of the military and Communist Party.

All peoples, all democratic movements should unite in the struggle against the rebirth of Stalinism! The red fascists are inevitably facing the same tribunal that the brown fascists had in Nuremberg.

Signed by

Anatolijs Gorbunovs, Chairman, Supreme Council
Imants Daudiss, Secretary, Supreme Council
Republic of Latvia

And the West's response? 'Reevaluation'. How many Soviet 'assurances' have to evaporate before systemic thuggery is recognized for what it is—and outlawed? The West is playing 'let's make a deal' with the lives and aspirations of millions of people who deserve urgent, concrete assistance at a critical moment—Boris Yeltsin's call for United Nations action would be a start. It is time to stand up and be counted—or history will not be kind.

Juris Mazutis

National Rejuvenation and International Reintegration Through Educational Reform: An Assessment and Assistance Plan for the Baltic States.

Valters Nollendorfs
AABS Executive Director-Academic.

Introduction

"For all it's worth, you might as well bulldoze it and start anew".

That is the sentiment expressed by a West German historian after becoming well acquainted with the East German academic enterprise last year. The judgment may be a little harsh and the expression somewhat drastic. My wife, however, who had spent a summer doing research in the then German Democratic Republic a few years ago, was only a little taken back. "It is that bad," she said. "The buildings are crumbling, the libraries totally unable to provide the necessary services, such academic amenities as photocopying and microfilming hard to come by, and the washrooms..." Since it had been summer, she had not seen any teaching. But the colleagues had been nice and had tried to be helpful; unfortunately, there had been only little they could do. Bulldoze them?

My experience in Latvia last spring parallel many of the observations about the higher education system in East Germany: years of neglect, monocultural teaching practices, and favoritism under Communist rule have resulted in an educational system that can barely hold its own against the standards of the world in only a few select fields. In areas that are of prime importance for the functioning of a modern democratic society, such as the humanities and social sciences, the situation is very bleak indeed. The physical plant is for the most part totally inadequate and in need of capital renovation - if not rebuilding; equipment is antiquated or nonexistent; libraries are devoid of most recent Western sources and unable to provide reasonable services; professors are ill prepared for dealing with their subjects in an Western context; students are not taught to think but to recite. Bulldoze it?

Perhaps bulldozing would work in Germany with its bullish economy and a surplus of Western-educated Ph.D.s who are only all-too-eager to provide the necessary up-to-date academic expertise. Even if such a drastic a step is not taken, we can expect higher education and research in the Eastern part of a united Germany to recover relatively rapidly. One may resent the big prosperous brother, but one will not turn down

his help. Nevertheless, it may take some time to accomplish the task, for it is simpler to learn than to unlearn, and East German students have a lot of unlearning to do first. I estimate that it may take anywhere between five to fifteen years, from one student generation to one educational generation, for East Germany to become fully integrated into and competitive with the academic enterprise in the Western part of the country.

For the Baltic states, there is no strong economy to back up academic reform, there are no surplus academics waiting to step in, no big brother to provide massive help, there is no "West Baltic" to which one could send its students and faculty for fast retraining. Since the academic lingua franca of the crumbling Soviet empire can no longer provide access to the light of learning, the main languages of academic discourse in the West, English and German, must be mastered before serious retraining in the U.S.A. or Germany can begin. In some crucial academic disciplines there are at least some fifty years catching up to do. Some academic disciplines and fields do not exist and have to be created anew. The physical plant, the laboratories, and the libraries are not going to improve overnight. Bulldozing is out of question, for much will have to be accomplished with resources that are scarce now and will be scant for the foreseeable future even with whatever help can be enlisted from the outside. The strength and the endurance necessary for academic rejuvenation will have to come mainly from within. It will not be an easily or a rapidly accomplished task, but one that will be of vital importance for the emerging new societies of the three old Baltic nations.

At least three factors bode well for academic rejuvenation in the Baltic countries. First of all, there are enough dedicated and farsighted colleagues and students in the Baltic countries who are undaunted by the tasks ahead. Secondly, there are, albeit few in number, academics of Baltic extraction in the West who want to and can help in the effort. Thirdly, the educational tradition in the Baltic countries has not been forgotten in the intervening two generations. But still the challenges will be formidable and any outside assistance crucial.

In view of these challenges, the AABS is working on a major project to enlist Western help to speed up crucial changes in higher education and research with Western help. What follows is a brief outline of the project.

Bulldozers are not needed; some good garden tools would do wonders. Your ideas and suggestions how to get them are welcome.

Rationale.

An encompassing five-year assessment and assistance program is proposed to use the educational expertise of the U.S. for reforming and improving post-secondary education and research in the three Baltic states, Estonia, Latvia, and Lithuania. Peaceful rejuvenation and reintegration of the Baltic nations as responsible and productive members of the world community must include thorough political and economic reform. To ensure the success of such a reform and to provide assurance of long-term stability and self-sufficiency, effectively functioning democratic institutions and social structures must be reestablished. During the years of communist rule, they were not allowed to exist; society was subjugated by a one-party dictatorship, controlled by a monolithic and rigid bureaucracy, subjected to systematic propaganda, and isolated from a free flow of ideas. While the desire for freedom has not been thwarted, individual initiative and effective social interaction have been severely traumatized. The reestablishment of a fully functioning democratic society will take a long time, but it can be speeded up considerably by first assisting in the reform of those institutions on whom society depends for knowledge and know-how. Post-secondary education has been chosen because of its strategic situation in the educational spectrum: it trains the teachers for primary and secondary schools; it teaches and retrains adults; it prepares specialists and provides the information and knowledge necessary for the functioning of a modern society. It, furthermore, can effectively lead the way in establishing international cooperation among nations in the Baltic region and in the larger European and world community.

Goals.

Like society, post-secondary education and research in the Baltic states have suffered from subjugation to one-party ideology, strict Moscow orientation, and centrally-controlled planning and governance. As a result, higher education and research are unable to fulfill their social obligations and to compete in a rapidly changing world environment. There is little local expertise in academic administration and curriculum planning, little academic cooperation among disciplines and institutions, and severe shortcomings in several important academic areas. Especially the humanities and social sciences, which are indispensable for the reestablishment of democratic social structures, have suffered from neglect, distortion, and lack of contacts with the rest of the world. Several academic disciplines crucial for economic and social development do not exist at all or exist in a fledgling state. Western reference works and sources are not available; knowledge of Western languages, including English, is highly deficient and limited; analytic and critical approaches to the study of humanistic and social subjects are almost unknown. The situation is better in the natural sciences and technical subjects,

which were favored under the old regime; yet even here severe dislocations and distortions have resulted from centralized planning and orientation. American expertise can provide models for flexible innovative approaches to overcome the accumulated problems. Therefore, the goals of the project have been set as follows: (1) The development of educationally responsible administrative structures, curriculum planning procedures, accreditation agencies, and faculty development programs to bring Baltic academic standards to Western levels. (2) The development of analytic and organizational skills, interdisciplinary and intercultural techniques, and comparative and critical thinking. (3) The planning for the development of adequate research and teaching materials and resources. (4) The reorientation and rejuvenation of humanities and social studies disciplines and their reintegration into the world scholarly community. (5) The development of presently non-existent socially important fields of study, research, and application, e.g. business, ecology, economics, public administration, social work, school psychology. (6) The reorientation of scientific and technical disciplines toward reasonable local and regional goals and sound ecological planning. (7) The development of effective teacher training, in-service training, and dissemination techniques to effect educational reform in schools and outreach and continuing education institutions. (8) The development of Baltic cooperation and resource pooling in academic programs. (9) The application of existing educational and research resources to develop academic intermediary and partner functions between the West and the East and within the larger regional context. (10) The development of liaison and long-term academic cooperation with institutions and professional organizations in the U.S. to insure effective long-term faculty development, training of graduate students, and functioning of new structures and procedures.

Action plan. The reform plan has been endorsed in principle by the leaders of major post-secondary institutions and governmental leaders in the Baltic states. It is to encompass all institutions of higher learning and research, including universities, academies of science, pedagogical institutes and other specialized schools, and their support institutions, such as libraries and archives, as well as professional organizations, continuing-education and in-service training facilities. On the American side it will include specialists and institutions that have ongoing involvement and interest in the Baltic states. The plan will be carried out in three phases: (1) The assessment phase includes a self-evaluation by Baltic institutions; visits of 12-20 evaluation teams of U.S. experts in various disciplines or discipline clusters; and the preparation of their evaluation reports and recommendations. (2) The assistance phase includes preparation of specific reform plans by Baltic institutions; follow-up visits by evaluation teams to provide assistance, expertise, and guidance; faculty development programs, study visits, and internships which will bring Baltic specialists to the U.S. (3) The maintenance phase includes the development of long-term self-supporting cooperative structures between U.S. and Baltic institutions; and the maintenance of long-term mutual consultative, research, and academic exchange projects.

Administration. The program will be coordinated by the Association for the Advancement of Baltic Studies in cooperation with a number of U.S. universities with institutional interests in the Baltic region. An administrative Project Office will be located at a major university, such as the University of Wisconsin-Madison with its Baltic Studies Center. In the Baltic states, three administrative Extension Offices will be established: a central office in Riga and two branch offices in Tallin and Vilnius. Overall program planning, on-site facilitation, supervision of reform planning, implementation of assistance and maintenance programs, and final evaluation of the project will be in the hands of a Joint U.S.-Baltic Academic Policy Board. Planning of the agendas of review teams, selection of team members, supervision of the preparation of reports and recommendations and overall guidance of the administrative offices will be carried out by the U.S. half of the board, which will be known as the U.S. Academic Policy Board. Administration of individual review teams will be assigned to a number of U.S. universities to facilitate long-term student and faculty exchange and internship arrangements.

Financing. Full costs of the massive five-year program are estimated at \$ 35,000,000. The costs include maintenance of program offices; operation of Academic Policy Boards; salaries and travel of review team members; overhead; and support for academic reform exchanges, including consultative visits, internships, visiting appointments by U.S. scholars in the Baltic. It is assumed that host organizations and agencies in the Baltic states will help provide coverage of local costs. The project can be completed in five years only if full financing is available. Less than full financing will extend the time limits considerably and decrease the overall impact of the project significantly.

P.S. The introduction and the outline of the project were already in the hands of the Editor of the aabs Newsletter when the Republic of Lithuania and Lithuanian people were brutally attacked by Soviet tanks and troops in Vilnius during the early morning hours of 13 January, and when the bloody attack of Soviet Black Beret troops on the Interior Ministry of the democratically elected government of Latvia occurred in Riga on 20 January. We may hope such brutality will not be repeated; unfortunately, we have to be prepared that it is just the beginning of new repression. There will be much chaos in the East before a new order will start emerging.

We in the West will have to witness and the people in the Baltic countries will have to endure many more violent throes of an oppressive empire in its demise.

The political events of the day surely seem to overshadow any academic dreams of the future, and thus of the project just described. How does one enlighten tanks?

On the other hand, what is the best hope of the small Baltic nations in the face of overwhelming force? Their strength can be only in their resolution, persistence, and wisdom. The

most important natural and human resources of the Baltic nations lie in the hands, hearts, and minds of their people. From that perspective, the educational project, which we have worked out and will continue to improve, may be exactly the right one not only to strengthen the present resolve, but also to pave road toward future.

Some actions that the West may decide to take to demonstrate its condemnation of a third Baltic takeover are of the negative sort: aid and credits may be curtailed or cut off; President Bush may delay or cancel his trip to Moscow. At this time, something more positive and direct is needed to show support and to foster hope. The least we could expect would be concrete support for the Baltic peoples' aspirations to rebuild their societies, their countries, and to live in peace. If anyone can enlighten tanks, the Balts can. With their song. With their wisdom of generations. And with just a few gardening tools.

January 15, 1991

Mr. Ivars Godmanis
Prime Minister of Latvia
Brīvības bulvārī 10
Rīgā 226170, Latvia

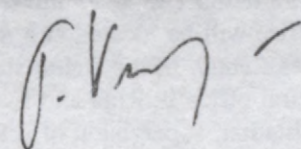
Dear Mr. Prime Minister:

Our discussions with the rectors of the major universities in the Baltic and with other academic colleagues attending the biannual AABS conference in Seattle, Washington, June 1990, revealed a great need to obtain immediate outside assistance for the academic reform movements in the Baltic states. To support fundamental Baltic academic reform, the Association for the Advancement of Baltic Studies has decided to apply for funding of a major assessment and assistance project, intended to help with the educational rejuvenation of the Baltic states. This project, outlined in the enclosed document, provides for a thorough evaluation of existing programs, for establishment of new ones, for renewal of faculty and graduate training, and for expansion of academic exchanges.

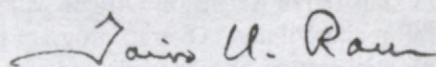
We hope that this major project will assist you in your educational revitalization. For the grant application, it is extremely important that we receive from you a letter endorsing the goals of the project, and assuring cooperation and assistance for those parts of the project that pertain to your jurisdiction. In particular, we need to be assured that the establishment of offices in the Baltic states will be welcome, that institutions and faculties will cooperate in carrying out the project, and, in as far as possible, that local costs will be covered.

To facilitate your response, we are enclosing a draft of a sample text. Please modify it any way you wish. Since submission of the grant request in Washington has been scheduled for mid-March, your response must reach us by February 28, 1991, at the following address: 111 Knob Hill Road, Hackettstown, New Jersey 07840, USA.

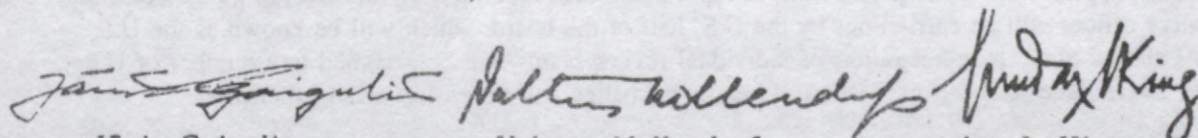
Sincerely yours,

Tomas A. Venclova
President, AABS

Toivo U. Raun
President-Elect, AABS

Jānis Gaigulis
Executive Director
- Administrative, AABS

Valters Nollendorfs
Executive Director
- Academic, AABS

Gundar J. King
Chairman, Academic
Exchange Committee, AABS

Enclosures

PRESIDENT	OFFICERS	EDITOR, JOURNAL OF BALTIC STUDIES	EDITOR, aabs NEWSLETTER	EXECUTIVE DIRECTORS
TOMAS A. VENCLOVA Dept. of Slavic Lang. & Lit. Yale University New Haven, CT 06520 Phone: (203) 432-1304	INTA G. CARPENTER, Indiana University ANDRE D. LOEBER, Universität Kiel TOIVO MILJAN, Wilfrid Laurier University ANDREJS PLAKANS, Iowa State University TOIVO U. RAUN, Indiana University ALFRED E. SENN, University of Wisconsin	LAURENCE KITCHING Division of Interdisciplinary Studies Simon Fraser University Burnaby, B.C. V5A 1S6 CANADA	INARA PUNGA 722 Poplar Drive Brunswick, OH 44212	JĀNIS GAIGULIS—Administrative VALTERS NOLLENDORFS—Academic 111 Knob Hill Road Hackettstown, NJ 07840 Phone: (201) 852-5258

Baltic is forgotten

The eyes of the world are centered upon Iraq and Kuwait. Meanwhile, continued acts of aggression and barbarism are being exerted upon Latvia, Lithuania and Estonia.

The Soviet Union has continued its forceful occupation of the Baltic Nations. In addition to that, the genocide of the 1940s seems to have begun again with the recent Soviet military actions in killing 14 Lithuanians on Jan. 14 and with the Jan. 15 occupation of the Latvian police academy.

The carnage and rape of these nations is escalating and no one seems to be doing anything about it. This must stop.

The Soviet president, Mikhail Gorbachev, stated he was unaware of the assaults. These are not the words of a leader in control. He must be aware of the actions of his right arm, the military.

In consideration of these facts, it would be perverse that he leave his mark in history as a Nobel Peace Prize recipient but rather as The Butcher of The Baltics.

ROBERT KULBERS
Montreal

This is an extended section.

With kind permission we reprint a formal letter and a description of a major project by AABS.

Also a letter by Robert Kulbers. The latter was published by Montreal Gazette on Monday, January 21, 1991.

We welcome material, letters and comment to this section.

Financial contributions by those who find it interesting will be appreciated.

Ed.

Sakarā ar Padomju Savienības spiedienu Latvijā, kad dialogu aizvieto apspiešanu un ieroču pielietošana, pāvests Jānis Pauls II 18. janvārī piesūtīja bīskapam J. Cakulam īpašu vēstījumu, kurā teikts, ka satraukuma ziņas par stāvokļa pasliktināšanos Latvijā viņa - kā visas universālās Baznīcas gana sirdij dara tuvākas mīļās latviešu nācijas rūpes un cerības.

Pāvests no sirds novēl, lai pašreizējie saspiļējumi Baltijā tiktu atrisināti miermīlīgā veidā, saskaņā ar starptautisko likumu normām. Lai savstarpējs un cieņas pilns dialogs pretējo pušu starpā atvieto spiedienus un ieroču pielietošanu, tādā veidā, lai atrisinājums būtu meklēts ikvienas cilvēciskās personas un ikvienas tautas cieņas respektā.

Ar šīm jūtām, - izlūdzot Cerības Mātes patvērumu, pāvests dod apustulisko svētību Viņa Ekselencei bīskapam Cakulam, viņa palīgbīskapam Jukšam un visai cildenajai latviešu nācijai.

Parakstījis: pāvests Jānis Pauls II.
Šo vēstījumu Vatikana radio noraidīja vairāk nekā 30 valodās, kas dzirdamas visā pasaulē.

Mons. A. BRUMANIS.

MOSTATIES, LATVIEŠU STUDENTI.

- Rubika un Alksņa "melnās beretes" okupē Preses namu Rīgā.
 - 10.000 sarkanarmiešus no speciālām vienībām iesūta Latvijā.
 - "Melnās beretes" provocē un ievaino cilvēdzīvotājus Latvijā.
 - LKP trieciengrupas pielieto sprāgstvielas savu mērķu īstenošanai.
- Eiropas latviešu jaunatnes apvienības Skandināvijas nodaļa nosoda LKP, PSKP un PSRS bruņoto spēku izrīcību Latvijā.

ELJA SN prasa:

- Sarkanarmijas izvākšanu no Latvijas.
- Atbrīvot latviešu jauniešus no jebkādam saistībām ar Sarkanarmiju.
- Likvidēt Latvijas komunistisko partiju.
- LKP vadītājus sodīt par tautas nodevību.
- Veicināt Latvijas nelabvēļu izvešanu no Latvijas jeb to sodīšanu.

Klusēšana un pasivitāte nozīmē - PIEKRIŠANA.

Latvijas brīvību ir jāprasa latviešu jaunatnei! Latvijas brīvība ir jāizcīna latviešu jaunatnei. Mostaties, latviešu studenti!

ELJA SN uzdevumā, JĀNIS PĀVULS.

RĀDĪSIM PASAULEI!

Ka stāvam vienoti ar Latviju šajās stundās. Lai to parādītu, pie katras auto mašīnas jābūt Latvijas karodziņam ar sēru lentu, un sēru lenta arī uz mēteļa piedurknes ar uzrakstu "BALTIC STATES", līdz laikam, kad Gorbačevs izvāks savu varmācīgo armiju no okupētām zemēm.

Karodziņa garums 20 cm, platums 10 cm. Melnās lentas garums 40x2x2 cm. Karodziņš uzmaucams uz radio antenas un cieši piesienams. Sēru lenta melna, apmēram, 15 cm plata ar baltiem burtiem BALTIC STATES.

Abi protesta veidi lietojami līdz demokrātiski ievēlētām valdībām ir atkal iespēja darboties. Iesakiet to pašu darīt igauņiem un lietuviešiem.

Sarunājiet ar viņiem un saviem kanadiešu draugiem dedzināt svečītes katru nakti māju logos, pagaidām, vismaz mēnesi. Par iemeslu ziņojiet vietējam laikrakstam, radio un TV.

ELMA MINIATE, LNAK Polītiskā nozare.

- 16. janvārī, plkst. 19:00, pēc austrumu laika, Sabiedroto gaisa spēki, kuros galveno lomu spēlē ASV, Anglijas, Francijas, Kuveitas un Kanadas gaisa spēku flotes, sāka gaisa uzbrukumus Irakai, lai piespiestu to atkāpties no Kuveitas okupācijas, kā to lēmušas Apvienotās Nācijas.

Iraka karā pielieto arī raķešu bumbas, kas noņemtas arī uz Izraēlu. Izraēla sola šo vardarbību atmaksāt, bet līdz šim nav vēl to darījusi.

Paredzams dārgs un ilgs karš, kas ietekmēs visu pasauli. Sāpīgākais ir tas, ka pat ar uzvaru un kara izbeigšanu, Tuvo austrumu politiskais stāvoklis nebūs atrisināts.

Kanadas valdība atbalsta karu pret Iraku un tās vadītāju Sadamu Huseinu.

Domā, ka Padomju Savienība karu Tuvajos austrumos izmantos savas tirannijas nostiprināšanai, apspiežot dažādo republiku neatkarības centienus.

I.

NOTIKUMI LATVIJĀ.

- 2. janvārī Melnās beretes brutāli okupēja Preses namu Rīgā. Darbinieki pieteica streiku. Rezultātā lielāko daļu atlaida no darba. Plašāk par šo vardarbību ziņojām iepriekšējā MLB Ziņotāja numurā.

- 16. janvārī uz Rīgas tilta nošāva Satiksmes ministra šofēri Robertu MURNIEKU. Viņš kļuva par pirmo upuri cīņā par valsts neatkarību.

Viņu pēdējā gaitā izvadīja 20. janvārī liela pavadītāju saime.

- 20. janvārī, Melnās beretes iebruka Iekšlietu ministrijas namā, lietojot ieročus. Rezultātā bija 5 jauni upuļi un 12 ievainoto. Sarkanarmijas virsniekam Viktoram Alksnim nebija kauna apvainot savus tautas brāļus uzbrukumā bruņotiem spēkiem! Vardarbība izpelnījās tūlītēju uzmanību visā pasaules presē, nostājoties līdzās Tuvo austrumu kara ziņām.

Protams, kā Lietuvas gadījumā, prezidents Gorbachevs aizbildinājās ar neziņu, solīdamies lietu izmeklēt. Neviens viņam vairs netic.

- 23. janvārī, Gorbačevs paziņoja naudas reformu Padomju Savienībā. No apgrozības pēkšņi tiek izņemtas 50 un 100 rubļu zīmēs, vai, apmēram, trešā daļa no visas naudas, kas atrodas apgrozībā.

Naudas zīmju izņemšana no apgrozības it sevišķi ietekmēs pensionāru ietaupījumus, un, nav šaubu, ka dzīves apstākļi arī Latvijā pasliktināsies.

I.

Runāt kā no grāmatas ir liela māksla. Klausīties nav mazāka māksla. J. Jurkāns un I. Godmanis.

Ed. Keiša saržs.

Ikdzām līdzstrādniekus nekavēties ar materiālu iesūtīšanu jebkurai MLB Ziņotāja nodaļai.

PATEICĪBA.

DV Montrealas nodaļas valde izsaka sirsnīgu pateicību visiem tautiešiem, kas ar savu ziedojumu atbalstījuši DV gadskārtējo Ziemassvētku ziedojumu vākšanas akciju.

Ir saņemti sekojoši ziedojumi:

- \$ 2.- Valentīna Rutkis.
- \$ 5.- Osv. Teteris un Alberts Melderis.
- \$ 10.- Alfr. Skujiņš, A. Viesnievskis, K. Irbītis, H. Bērziņa, Ž. Kavaliers, A. Abrams, L. Varslavāns, I. Valdmane, Z. Kušils, V. Vaivads, V. Ozols, Ludv. Kalniņš, I. Klaiše, G. Smilga, H. Dekmeiers, N. Zariņš un E. Kirstukas.
- \$ 12.- Boriss Godiņš.
- \$ 15.- L. Rudzāte, I. Zdanovskis, I. un E. Kalniņi, I. Reicholde, E. Balulis, M. Štaubers un A. Oboruns.
- \$ 20.- J. Mežinskis, E. Reveliņš, M. Valdmane-Demandt, H. Jānfelds, P. Gasparovičs, A. Sestakovskis, Arn. Sproģis, Ruta Gabrušs, Velta Tomsons, E. Spūrmāne, I. Rambachs, J. A. Peičs, J. G. Lukstiņš, Kasp. Sestakovskis, E. Skujiņš, H. Romans, O. Rozentāls, K. Timmermanis, L. Grīns, G. Strautiņš, L. Stadiņa, Leonīds Lapa, A. Ķipēns, Maiga Kalniņa, Edv. Auders, Ludv. Ulmanis, J. Osis, E. Gailis, O. Kreišmanis, Tekla Demaroska un Kristis Ozols.
- \$ 25.- J. Birze, V. Ozols, H. Zvīgulis, E. Krūmiņa, J. Ķivītis, P. Kupcis, A. Kabulis, Rīta Bungay, J. Sprudženieks, V. Ikaunieks, H. Ulmanis, J. Terasts, E. Krūze, J. Kalacis, J. Blusanovičs, J. Joksts-Horka, P. Zujevs, I. Laimīte, V. Hūns, A. Rozentāls, R. Leimane, A. Tiltiņa, A. Vikmanis, P. Gerge, J. Janītena, T. un A. Kraulis, J. Leitens, S. Zariņa, Z. Bērziņš, D. un A. Zušmaņi.
- \$ 30.- Elza Āboliņa, B. Krūmājs, Jadv. Ozoliņa, K. un N. Dreijeri, Arv. Krauklis, A. Laidzāns, J. Odipiņš, Anta Paabo, A. Krievs un V. Zariņš.
- \$ 35.- Eglons Platups.
- \$ 40.- J. Bilinskis, I. Frišmanis, V. Golde, F. Gūtmanis, E. Kalnavārns un Leo Ceriņš.
- \$ 50.- J. Paliņš, A. un U. Valters, V. Grunde, V. Klētnieks, A. Skuja, J. Začs, J. Tērauds, J. Beldavs, J. Greizis un V. Niedre.
- \$ 60.- Alma Apse, V. Paegle, E. J. Ribakovs.
- \$ 70.- Arnolds Panga un J. Metums.
- \$ 75.- K. Deksnis un Konst. Ivanovskis.
- \$100.- Andr. Apinis, Arnolds Zariņš, R. Stelps-Ķirsteina, J. Ļavs, J. Graudiņš un Konst. Čaks.
- \$125.- Kārlis Kirmusks un J. Krastiņa ģimene.
- \$200.- Skaidrīte Esmiņa.
- \$250.- Jānis Norvels.
- \$350.- Augusts Pušpurs.

Pavisam kopā 134 ziedotāji, kas ziedojuši norādītiem mērķiem:

1. Bez norādījuma	\$ 2.172.-
2. Aprūpei Latvijā	\$ 370.-
3. Daudz bērnu ģimenēm Latvijā ...	\$ 600.-
4. Vietējai aprūpei	\$ 160.-
5. DV Montrealas nodaļai	\$ 645.-
6. Latviešu skolai Montrealā	\$ 360.-
7. Minsteres latviešu ģimnazijai. \$	90.-
8. Vispārējai aprūpei - kara invalīdiem, veciem, slimiem	\$ 422.-
9. Jaunatnei	\$ 15.-

10. DV Kanadas valdei \$ 30.-

Kopējais ziedojums \$ 4.864.-

Eižens Reveliņš DV Montrealas nodaļai ziedojis \$ 235.45, atteikdamies no atlīdzības dienesta braucienu un telefona sarunu izdevumu segšanai, pildot nodaļas priekšnieka palīga amatu.

Sireņīgs paldies itin visiem par lielo atsaucību!

JĀNIS LEITENS,
DV Montrealas nodaļas
Aprūpes daļas vadītājs.

PANKŪKAS.

Lai gūtu līdzekļus palīdzības darbam Latvijā, Kanadas vanadzies iecerējis jaunu projektu - 1991. gadā pasaimniekot SIDRABENES kafējnīcu.

Mūsu Montrealas kopa lielā ceļā attāluma dēļ nevarēs ņemt kopēju dalību.

Lai pieliktu roku kopējam mērķim, mūsu kopa rīko

sestdien, 16. martā,
no plkst. 12 - 17,
Latviešu Centrā, 3955 Provost ielā, Lašīnā,

PANKŪKU PĒCPUSDIENU.

Varēsīt baudīt dažāda veida pankūkas, tēju, kafiju vai glāzi vīna.

ATLIKUMS paredzēts kopējam mērķim.

Laiņi ielūdz

DV MONTREALAS NODAĻAS
Vanadžu kopa.

DV MONTREALAS NODAĻAS VALDES SĒDE CENTRĀ.

Tā notika 19. janvārī, Latviešu Centrā un iezīmējās ar ziņojumiem, kuŗu vidū M. Štaubers, LNAK valdes 2. vicepriekšsēdis un Politiskās nozares vadītājs, bija atsūtījis aicinājumu pēc ziedojuma BRĪVĪBAS SARDZES kontam, lai sasniegtu LNAK mērķi Kanadā šim mērķim saziņēt \$ 100.00.- lielu summu. Nodaļas valde šo jautājumu pārrunāja, bet skatoties no tā svarīguma, atstāja paredzētās summas izlemšanu nodaļas gada sapulcei, kas notiks tuvākās nedēļās.

J. Leitens, Aprūpes daļas vadītājs ziņoja, ka aizvadītā Ziemsvētku ziedojumu akcijā no 137 ziedotājiem saņemti \$ 5.010.-.

Vanadžu un vanagu pārstāvji - Ērika Vītiņa, J. Leitens, V. Hūns un O. Rozentāls Ziemsvētku laikā apciemojuši ar mazām dāvanām 46 mūsu vecos ļaudis, kā šeit, Montrealā, tā arī Ezerkalnos. Sajos apciemojumos kopā izdoti \$ 300.-.

Ē. Vītiņa ziņoja, ka šogad paredzētā kafejnīca nebūšot, bet to rīkošot kopā ar Kanadas valdi un citām nodaļām Sidrabenē, lai rastu līdzekļus palīdzībai Latvijā. Montrealā rīkošot Pankūku pēcpusdienu, kuŗas atlikumu nodošot kopējam mērķim.

J. Krastiņš ziņoja, ka iesūtījis laikrakstam Gazette 2 lasītāju vēstules - vienu par palīdzības sniegšanu Padomju Savienībai, bet otru par baltiešu jauniešu iesaukšanu Sarkanarmijā.

J. Norvels ziņoja, ka ienācis pieprasījums, respektīvi, lūgums no LNNK Latvijā, Jūrmalas nodaļas pēc rakstammašīnas latviešu burtiem. Valde piekrita tās iegādei, kas ar visu miltu no ASV uz Latviju varētu izmaksāt ap \$ 400.-. Valde atvēlēja Kristus Dārzam \$ 100.-. Tādu pašu summu tam ir atvēlējusi nodaļas vanadzies.

Valde pārbaudīja 1991. gadam sastādīto budžetu un atzina to par reālu nodošanai gada sapulces apstiprinājumam.

Nākošais lielākais DV Montrealas nodaļas sarīkojums būs plkv. O. Kalpaka un Latviešu leģiona atcere, kas notiks 9. martā, Latviešu Centrā, ar sākumu plkst. 18:00.

I. SKRASTIŅŠ.

KĀ CENTRS PULSĒ?

Centra valdes sēdi 16. janvārī sāka ar klusuma brīdi, kurā pieminēja mūžībā aizgājušo prāv. Artūru Voitkus, Otavā, un tos divi latviešus, kurus šajās dienās Rīgā bija noslepkavojuši krievi.

Pēc iepriekšējās sēdes protokola nolasīšanas un pieņemšanas J. Tērauds informēja par advokāta Māra Mīrnieka priekšlasi, kurā viņš pastāstīja par iespējām, kā var atgūt īpašumus Latvijā.

Lielas pārrunas bija par Centra telefona tīklu, jo sapemti iebildumi, ka tālī nav ieskaitīti visi Montrealas latvieši, bet tikai Centra atbalstītāji. Būtu ieteicams arī citām Montrealas latviešu organizācijām nodibināt šādus tīklus, tad informācija sasniegtu visus.

Centra rīkotais Jaungada sagaidīšanas sarīkojums izdevies ļoti labi. Jauniegādātais karstā tvaika galds bija piepildīts ar dažādiem ēdieniem, par kuriem bija rūpējies šefs Laimons Bisenieks ar palīdzēm Vēru Auders, Tatjānu Gailis, Birutu Kalacis, Mirdzu Kalacis un Modru Kraulis. Par deju mūziku gādāja L. Bisenieks un V. Kalacis. Tā krāšņi dekorētās telpās jautrība ritēja līdz agrai rīta stundai. Līdz ar šo Centra valde izsaka pateicību visām sarīkojuma darbiniecēm un darbiniekiem. Sarīkojums deva \$ 430.- atlikumu.

Centrs meklē izpalīgus (pret atlīdzību) Centra telpu uzkopšanai. Tuvākas ziņas pie Viktora Hūna, tel. 352-1359.

Pārrunas izraisīja LNAK Politiskās nozares vadītāja M. Stauvera ierosinājums savēkt līdzekļus LNAK tekošam kontam "BRĪVĪBAS SARDZE", kas pašreizējos apstākļos ir ļoti nepieciešami. Centra valde no "IZTURĪBAS FONDA" līdzekļiem atvēlēja \$ 500.-.

Radio Kanada vēlētos kādu latvieti ar labām franču valodas zināšanām, kas varētu izpalīdzēt pārraidījumos no Latvijas. Jautājumu izkārtot solījās J. Tērauds.

Sapemts LNAK Politiskās nozares Iekšējās informācijas daļas ierosinājums (Skatiet 25. lappusi - Red.) pie auto antenām piestiprināt Latvijas karodziņus ar melnu lentu un uz mēteļu piedurknēm nēsāt melnas sēru lentas ar baltiem burtiem "Baltic States".

Centra priekštelpā pieejamas dažādas skrejlapas, kurās interesenti var paņemt tālākai informācijai. Ieteicams ieskatīties arī Centra Zīpu dēlī, kur atrodama informācija par dažādiem notikumiem.

Centra atbalstītāju pilnsapulce notiks 17. martā, plkst. 15:30, Centrā.

Nākošās Centra valdes sēdes - 13. februārī un 13. martā, plkst. 19:30, Centrā.

L. KALNIŅŠ.

IOLANTHE.

Leikšoras Operešu Sabiedrība (Lakeshore Light Opera), kurā jau 13 gadus dzied Gunārs ALEKSIS, šai sezonā uzvedīs Gilberta un Sullivana populāro komiģo opereti "IOLANTHE".

Šī operešu sabiedrība ir labdarības organizācija, kurās dziedātāji ziedo daudz brīva laika, nesapemot atlīdzību.

G. Aleksis, kas ir arī šīs organizācijas kasiēris, ziņo, ka no pagājušā gada izrāžu atlikuma pāri par \$ 10,000.- nodoti Leikšoras vispārējai slimnīcai (Lakeshore General Hospital).

Izrādes šogad notiks 28. februārī, 1., 2., 7., 8. un 9. martā, plkst. 20:00, Jāņa XXIII (Jean

XXIII) vidusskolas auditorijā, 1301 Dawson Ave., Dorvalā.

Ieejas karšu cena - \$ 12.50, Pensionāriem un studentiem ceturtdien izrādēs (28. februārī un 7. martā) - \$ 7.-.

Šīs izrādes ir parasti izpārdotas, tādēļ ieteicams ieejas kartes iegādāties laicīgi.

Tuvāka informācija un ieejas kartes dabūjamas no Gunāra Alekša, tel. 636-1995.

G. A.

AIZSAULES CEĻOS:

JEVGENIJS RIBAKOVŠ.

Pagājušās vasaras beigās Jevgeniju operēja - izdarīja trīskārtīgu asins vadu koriģēšanu (triple by-pass). Atvēršanās gaita likās gausāka, bet nopietnām bažām, šķita, nebija pamata līdz š. g. 5. janvāra vakaram, kad viņu, vakariņojot savās mājās, pie galda piemeklēja masīva sirds trieka, izsaucot tūlītēju nāvi.

Jevgenijs Ribakovs dzimis 1918. gada 9. oktobrī, Urālu apgabalā, Krievijā. Tur viņa vecāki bija nokļuvuši I pasaules kara laikā bēgļu gaitēs. Nodibinoties Latvijas valstij, Ribakovu ģimene jau nākamā 1919. gada rudenī atgriezās Latvijā un uzsāka dzīvi Rīgā, pa vasarām dzīvojot arī Dubultos (tagadējā Jūrmalas pilsētā).

Rīgā Jevgenijs iegūst pamat- un vidusskolas izglītību. II pasaules kara darbībai sākoties Latvijā, viņš ir jau students Latvijas Universitātē, Arhitektūras fakultātē. Paralēli studijām viņš strādā arī kara lidmašīnu konstrukcijas birojā.

Kara darbībai atgriežoties Latvijā, viņa darba vietu līdz ar visiem darbiniekiem evakuē uz Bavāriju 1944. gada rudenī. Turp jādodas arī Jevgenijam un viņa dzīves biedrei Olgai Minkēvičs. Tur viņš turpina darbu tajā pašā konstrukcijas birojā līdz kara beigām.

Pēc kara Vācijas bēgļu gaitu periodā Jevgenijs strādā UNRAS un IRO dienestos kā tulkis. Viņi dzīvo gan bēgļu nometnēs, gan ārpus tām. Šajā periodā dzimst arī visi trīs viņu dēli.

Ribakovu ģimene ieceļo Kanadā 1951. gada rudenī un apmetas uz dzīvi Montrealā.

Seit Jevgenijs uzsāk darbu kā tehniskais zīmētājs SNC Inc. inženieru-konsultantu birojā. Uz īsu laiku viņš ierakstās darbā arī pie Kaiser firmas, bet tad atkal atgriežas pie SNC. Seit viņš kopā nostrādā pāri par 30 gadi un aiziet pensijā 1985. gada pavasarī kā vadošais mehāniskais tehniķis - zīmētājs. Gan vēl mēģina turpināt darbu samazinātā apmērā, bet veselības dēļ to tomēr atmet.

Nelaiķis bija Fraternitas Artica filistrs un sastāvēja korporāciju kopā Montrealā. Korporāciju darbam viņš veltīja daudz pūļu un enerģijas, tāpat jauno buršu audzināšanai un komiltoņu un konfilistru aktivitātes veicināšanai. Tā astoņdesmitajos gados viņš panāca apstākļos kopas darbības atjaunošanu. Nelaiķis pildījis arī KKM seniora un citus amatus vairākkārtīgi. Viņš bija arī cīītīgs pašu nama iegādes atbalstītājs.

Kopā ar savu dzīves biedreni Olgu viņi ir izaudzinājuši un izskolojuši savus trīs dēlus, līdzot viņiem iegūt augstāko izglītību. Vecākais dēls Genadijs ir elektrības inženieris ar Ph. D. gradu, vidējais - Romans ir farmaceits, bet jaunākais - Igors ir civilinženieris.

Nelaiķis jau labi sen atpakaļ izgādāja iespēju kundzes Olgas mātei Annai Minkēvičs izceļot no Latvijas uz dzīvi Montrealā pie meitas ģimenes. Te Anna arī nomira pirms 9 gadiem, 94 gadu vecumā.

K. DEKSNIS.

• Laipni lūdzam aizsaules ceļos devušos piederīgos un paziņas sniegt par tiem piemērotus nekrologus.

Redakcija.

Pekšpi aizsaukts mūžībā mans mīļais
krustdēls un mūsu bērņības draugs

I V A R S K R Ū Z E

Dzimis 1955. gada 15. janvārī, Montrealā.
Miris 1990. gada 28. decembrī, Montrealā.

Pāri gadiem kā gaiša zvaigzne
paliks mūsu atmiņās.

Vīpu mīļā piemīņā paturēs

krustmāte Spīdola,
bērņības draugi Lidija
un Valters Zariņi.

Mūžībā aizgājis mūsu loceklis

FIL! J E V G E N I J S R I B A K O V S

Dzimis 1918. gada 9. oktobrī, Uzralos.
Miris 1991. gada 5. janvārī, Montrealā.

Sērās

KORPORĀCIJU KOPA
MONTREALĀ.

Aizsaules ceļos devies mūsu draudzes
bijušais mācītājs

prāvests

A R T U R S V O I T K U S

Dzimis 1911. gada 1. jūnijā, Liepājā,
Latvijā.
Miris 1991. gada 15. janvārī, Otavā,
Kanadā.

Vīpu piemin

MONTREALAS LATVIEŠU
EV.-LUT. DRAUDZE.

Dieva mierā devies Montrealas Latviešu
Biedrības g o d a b i e d r s

prāvests

A R T U R S V O I T K U S

Vīpu piemin

MONTREALAS LATVIEŠU BIEDRĪBA
un
MLB ZIŅOTĀJA redaktors un
redakcija.

Dieva mierā devies mūsu padomes bijušais
loceklis, reliģiskās nozares vadītājs

prāvēts

A R T U R S V O I T K U S

Dzimis 1911. gada 1. jūnijā, Liepājā.
Miris 1991. gada 15. janvārī, Otavā.

Vīpu piemin

LATVIEŠU JAUNATNES DZIESMU
SVĒTKU PADOME.

Pieminam 16. un 20. janvārī, Rīgā, Latvijā, padomju
brutālās okupācijas varas rokas puišu noslepkavotos
Latvijas brīvības cīņētājus.

REDAKCIJA.

20. decembrī, Latviešu Centrā, Montrealas latviešu pensionāru apvienība svinēja savus gadskārtējos Ziemsvētkus. Jau ieejot Centra lielajā zālē, sirdī iezagās svinīga svētku sajūta. Abās zāles malās novietoto galdu rinda knapi varēja uzņemt daudzus svinētājus. Galdi klāti ar gaudmīgiem, svētkiem piemērotiem pārvalkiem. Uz galdiem vāzes ar skuju zariņiem, pie kuņģiem vizuļo svētku rotājumi, arī pa ziedam. Bez svecēm, riekstiem un piparkūkām redzamas pensionāriem tradicionālās vīna glāzes. Uz skatuves, zāles galā, stalta egle ar mirdzošiem rotājumiem un spulgām svecītēm. -

Svētku saietu ievada Jānis Tomsons, vēlot visiem līgsmi pavadīt svētkus un labu veselību Jaunā gadā.

Mācītājs G. Hūns lūdz Dieva svētību svētku dalībniekiem un arī tiem, kas ir slimi un nevar šeit būt klāt. Dziedam Ziemsvētku dziesmas J. Metuma mūzikālā pavārdījumā. R. Tomsons nolasa Dzidras Zeberīgas prozu - Ziemas svētkos. Svētkiem piemērotas mūsu dzejnieku dzejas lasa un deklamē H. Bērziņa, I. Strautiņa, E. Kirstukas un E. Reveliņš. Pēdējais noslēgumā nolasa Gunāra Griezes humoresku - Vientuļa pensionāra pārdomas Ziemas svētkos. Šis lasījums pārceļ visus no svētku svinīguma uz svētku jautro un ikdienišķo vidi.

Daži pensionāri ir apciemojuši slimos un nodod vīpu sveicienus. Prāvests A. Pekšs sūta visa laba vēlējumu pensionāru saimei.

Caklajām saimniecēm L. Rudzātei, E. Kivītei, V. Ulmanei, E. Matumai un B. Valdheimai tiek izteikta pateicība, pasniegtas dāvanas un ziedi par vīpu pašizlīdzīgo un nenogurstošo darbu. Šīs dāmas ik katrā pensionāru sanāksmes dienā jau agri no rīta ierodas Centrā, lai sagatavotu cienastu un uzklātu galdus pirms ierodas pensionāru saime. Un ne vienmēr tas ir tik viegli izdarāms. Pateicību saņem V. Varslavāne, kas veic lielu darbu, rakstot dzimšanas dienu apsveikumu kartiņas, kurās viņa vienmēr atrod kādu jubilāram piemērotu dzejas pantu. Tas ir liels un skaists darbs.

Suminā kasieri A. Kraukli par labi veikto finaciēlo saimniecību un A. Oberunu par palīdzēšanu saimniecēm, sakārtojot galdus un veicot smagākos darbus.

Šinī kontinentā tradicionālais, ikgadējais Ziemsvētku tītara cepetis ar visām dažādajām piedevām bija ļoti garšīgs un labi sagatavots, tāpat tortes un citi cepumi bija mūsu, latviešu lielmeistaru, ražojums. Visa bija pa pilnam. Dāmas piedāvāja kafiju, bet Z. Kavalieris rūpējās, lai vīna glāzes vienmēr būtu uzpildītas.

Kad mielasts beidzās, sākās savstarpējā apdāvināšanās. Dāvanu bija liela kaudze, un jautrības daudz. Vēl labu laiku pensionāri kavējās pie galdiem savstarpējās sarunās.

Šis ir skaists pensionāru pasākums, kas dod arī vieniniekiem šos ģimenes svētkus svinēt kopībā.

Ar šo sarīkojumu noslēdzās pensionāru apvienības 1990. gada saieti.

EIŽENS REVELIŅŠ.

Kādas līdzīgas ainas.

E. Keiļš

POLITISKĀS AKTIVITĀTES.

Politiskie notikumi Latvijā veicinājuši aktivitātes pieaugumu šeit. Gada sākumā - 6. janvārī plānojam demonstrāciju Otavā. Tā bija jāatliek uz 12. janvāri, kad par Čakliem organizētājiem kļuva lietuvieši. Bargā sniegputeņa dēļ, daudzi montrealieši nobijās braukt - aizbrauca tikai 7, kaut gan lielceļš nebūt nebija pieputināts. No Toronto bija ieradusies vairāki autobusi latviešu un lietuviešu, bet nebija igauņu - tikai viens, kas nesa Igaunijas karogu, otru - latvietis J. Tērauds no Montrealas. Bija daudz Lietuvas un Latvijas karogu. Demonstrācija notika pie Padomju Savienības sūtniecības. Kopējais dalībnieku skaits - nepilni 500. Še pirmo reizi publiski paziņojām LNAK Brīvības sardzes konta atvēršanu un uzsākām pateicības pastkartīgu nosūtīšanu Kanadas Ārlietu ministram Dž. Klarkam par viņa noteikto stāju Baltijas valsts jautājumā. CBC televīzija ziņoja par demonstrāciju savās ziņās.

Ar 10. janvāri uzsākām tālruna zvanīšanas kampaņu, vispirms to paziņojot Montrealas latviešu pensionāru kārtējā saietā. Zvanām Kanadas Ārlietu ministra birojam (tālr. 1-613-992-3480) un saviem Kanadas parlamenta un Kvebekas provinces deputātiem. Kampaņa ieguvusi plašu atsaucību. Līdz šim tajā piedalījušies vismaz 60 personas, kas ziņojušas, ka to darījušas. Pieņemam, ka visiem pieminētiem politiķiem ir zvanījuši arī citi montrealieši. Šī kampaņa, nav šaubu, ir turpināma un tajā var piedalīties katrs. Tomēr gribam zināt par Jūsu panākumiem. Piezvaniet 457-9832 un pastāstiet. Tā esam uzzinājuši, ka Klarka birojs ir saņēmis tūkstošiem sarunu, ka visumā Kanadas parlamenta locekļi ir atsaucīgi, kamēr daļa Kvebekas deputātu aizbildinās ar to, ka esot federālās valdības lieta, kamēr citi simpatizē mūsu situācijai.

20. janvāra traģiskie notikumi Rīgā izraisīja jaunas aktivitātes. Par to, ko mēs darīšot Montrealā, sāka interesēties radio un televīzijas stacijas.

Sevišķi liela aktivitāte izveidojās Toronto. Tās rezultātā Latvijas Augstākās padomes priekšsēdētāja vietnieks Dainis Ivens viesojās Otavā, kur kā parlamentārietis tikās ar Dž. Klarku, kas paziņoja, ka Kanadas valdība pagaidām apstādina ekonomiskā un tehniskā atbalsta sniegšanu Padomju Savienībai.

Pirmo reizi Kanadas parlamentā notika Ārkārtas debate (Emergency Debate) par Baltijas jautājumu, un tā ilga vairāk kā 3 stundas, 21. janvāra vakarā. Piedalījās daudz deputātu. Aprises pārraidīja televīzija. Montrealā tās video lentē uzņēmusi Dagmāra Ziediņa un citi, kas to bija pamatījuši.

Se svarīgi piezīmēt, ka katrs var daudz palīdzēt šajā laukā, ja pamana kaut ko nozīmīgu un interesantu.

Protams, laikraksti nemitīgi ziņoja par visiem šiem notikumiem. Tas liecina, ka esam uzmanības degpunktā. Patreizējos pasaules apstākļos

tas ir sevišķi daudz. Jācer, ka šī redzamība būs arī turpmāk. Jāpiezīmē, ka Gazettē (Montrealas angļu valodas rīta laikrakstā) publicēti spēcīgi ievadraksti, kas nopietni iztirzā Baltijas jautājumu un politiskās problēmas Padomju Savienībā.

Būtu sevišķi vēlamī, ja kāds uzņemtos šo materiālu savākšanu, lai varam tos pavairot un izmantot. Būtu vēlamī uzzināt arī to, ko par Baltiju raksta franču prese.

Ar gandarījumu varam atzīmēt, ka laikraksti publicējuši vairākas lasītāju vēstules, kuņas iesūtījuši latvieši. Šobrīd publi-

cētas J. Krastiņa R. Kulbera un Kārļa Krūmiņa vēstules. Vēstulju rakstītāju varētu būt vairāk un arī tās būtu savācamas. Vai ir kāds, kas tās raksta franču laikrakstiem?

Divreiz - 20. un 21. janvārī - CBC Internacionālā raidītāja ziņās krievu valodā pārraidīja šādu LNAK Politiskās nozares vadītāja M. Štauvera komentāru sakarā ar 20. janvāra bruņotiem varas darbiem Rīgā:

"Sodienas notikumi (svētdien, 20. janvārī) Rīgā, kur padomju varas bruņotie spēki nelegāli iebruka Latvijas Republikas iestādēs un pielietoja ieročus, ļoti satriekuši Montrealas latviešu sabiedrību un visus latviešus Kanadā.

Prezidents Gorbačevs nevar aizbildināties ar itin neko. Viņš ir atbildīgs par visiem šiem okupantu varas darbiem. Par tiem ir trauksme visā pasaulē.

Mēs prasam, lai Gorbačevs tūdaļ atsauc visus militāros plānus pret Latvijas Republikas demokrātiski ievēlēto valdību, tās iestādēm un iedzīvotājiem un ceram, ka krievu tautas demokrāti nostāsies pret šiem necilvēciskiem varas aktiem.

Ir pienācis laiks iztirzāt Padomju Savienības vardarbību Latvijā un Baltijā Apvienotās Nācijās."

Ziņas lasīja Miķelis Brockis.

22. janvārī, CBC Montrealas radio stacija savā RADIO NOON programmā, plkst. 12:05 intervēja Montrealas latviešu organizāciju padomes priekšsēdi Andri Spuru un LNAK valdes 2. vice-priekšēdi Mārtiņu Štauveru. Intervētāja bija Loise Penney. A. Spura pastāstīja par piedzīvoto Latvijā un izteica optimisku cerību, ka latvju cīņa par neatkarīgu valsti īstenošoties. M. Štauers aizrādīja, ka šī ir cīņa par latviešu tautas būt vai nebūt. Šī doma aizkustināja intervētāju, kas tajā saskatīja līdzību ar ēbrēju situāciju šeit. "Jūs taču atrodieties tik tālu prom no savas tautas", viņa komentēja.

Daudzi montrealieši bija uztvēruši šo raidījumu. Daži to pat ieskaņojuši skaņu lentē.

22. janvārī, Latviešu centrā, notika Montrealas Latviešu Organizāciju Padomes darba sēde, kas, galvenokārt, bija domāta patreizējās politiskās situācijas Latvijā izvērtēšanai un ceļu meklēšanai, kā rīkoties, ko darīt patreizējos apstākļos.

Tajā A. Spura ziņoja par saviem piedzīvojumiem nesenajā Latvijas apciemojumā, kuņā viņš arī apmeklēja ev.-lut. Trīsvienības draudzes māsu draudzi Aknīstē. Viņš varēja ziņot, ka māc. Bobinskim mūita par aizsūtītām 11 palīdzības pakām nav bijusi jāmaksā. Nodrošinājies ar dažādām baznīcas pārvaldes vēstulēm viņš pie cita muitnieka ticis cauri bez muitas.

M. Štauers ziņoja par politiskām aprisēm, kas apskatītas itin plaši šī raksta sākumā un ierosināja padomei atvēlēt \$ 200.- LNAK Brīvības sardzes kontam. Padomes locekles - organizācijas vienbalsīgi atbalstīja šo ierosinājumu.

Radās doma, ka visā drīzumā būtu rīkojams aizlūguma dievkalpojums Rīgā noslepšovotajiem latviešiem. Sākumā paredzēja, ka tas varētu notikt jau 27. janvārī. Diemžēl, šobrīd datums, vieta un laiks vēl nav zināmi. Iespējams, ka tas notiks 2. vai 3. martā. To izziņos pa tālruni, sarīkojumos, saietos un citādi.

Lūdzam sazināties ar māc. G. Hūnu, tel. 352-1204 vai draudzes priekšnieku A. Spuru, tel. 634-5649. Un, tiklīdz ziņas pieejamas, ziņot tās tālāk.

Negaidiet, kamēr Jums zvana, zvaniet pašī!

Ir nevietā aizbildinājumies - kaut ko biju dzirdējis, bet man neviens nepiezvanīja! Darītāji patlaban ir tik ļoti aizņemti, ka tiem katrs mirklis ir dārgs. Nāciet viņiem talkā.

Bija arī plašākas pārrunas par vispusīga telefona tīkla izveidošanu. Būtu teicami, ka te pieņemtos personas, kas labprāt gribētu saņemt ziņas tālākai izplatīšanai un zvanīšana nesagādā grūtības.

Atzina, ka Montrealā vajadzīgs aktīvs darbinieku centrs, kas nodarbotos ar šodienas politisko vajadzību kārtošanu. Un te nu atkal jāapelē pie plašākās sabiedrības, sevišķi tiem, kam politika un Latvijas neatkarība interesē. Nāciet talkā.

Interesentiem ļoti derētu piedalīties kā novērotājiem padomes sēdēs, kas ir atklātas un kurās ierosinājumi un domas gaidītas. Piedalīšanās dotu plašāku ieskatu notikumos, kas nodarbina mūsu prātus un rastu arī darbošanās iespējas. Tādēļ padomājiet, vai arī Jums nevajadzētu atnākt uz Latviesu centru otrdien, 12. februārī, plkst. 19:30, kad tur notiks nākamā padomes sēde.

Un it sevišķi tajā vajadzētu piedalīties visiem organizāciju un draudžu pārstāvjiem.

M. ŠTAUVERS.

IZSAKĀM PATEICĪBU

visiem mūsu ģimenes draugiem un paziņām par līdzjutību un morālisto atbalstu mūsu dēla

I v a r a

izvadīšanā uz mūšīgo mieru - viņa pēdējā ceļojumā aizsaulē.

KRŪZES ĢIMENE.

MONTREALAS CHRONIKA.

Sevišķi aktīvs kļuvis Montrealas latviešu jauktais koris, diriģenta Andra Ģitmaņa vadībā, ar kādiem 20 dziedātājiem (sieviešu balsis - 12, vīriešu - 8). Aizvadītajos 2 mēnešos bijusi izdevība dzirdēt veselās trīs reizes: privātās koŗa dalībnieka viesībās 9. decembrī, Ziemsvētku ieskaŗu koncertā 15. decembrī un Montrealas latvieŗu katoļu draudzes Ziemsvētku eglītes sarīkojumā 5. janvārī.

Visas reizes dzirdējam dažādu Ziemsvētku dziesmu repertuāru, ko sameklējis A. Ģitmanis. Katrā ziņā interesants mūzikas materiāls, kas piedien šim gada laikam. Diriģenta pieja un tulkojums prasīgs. Koristi viņam atsaucas ar sirdi un dvēseli. Korī daudz laba balsu materiāla, kas, arvien vairāk sadziedoties, dod itin teicamu sniegumu. Katrā ziņā šī mūsu jaunā kulturālā vienība pelnījusi visu mūsu atsaucību. Varam priecāties, ka mums tā ir un ka to kuplīna tāds solists kā Ģunars Aleksis. Katrā ziņā uz pavasara pusi gaidīsim no koŗa jaunu programmu un vēl saliedētāku sniegumu.

Piemīnētās uzstāšanās telpu ziņā uzplēsa kādu vecu rētu: Centrā, diemžēl, koris neskan nemaz; katoļu baznīcā, kur akustika teicama, koristu skaits par mazu, lai papildītu plaŗo telpu; katoļu bazīlikas zālē, kur marmora grīda, skaŗa bija

dzīdra, apžilbinoŗa. Tā bija bauda klausīties, un to izjuta paŗi dziedātāji un diriģents. Par to it sevišķi pateicīgi bija klausītāji, kam tieŗi tādēļ, ŗā gada katoļu eglīte vēl ilgi paliks teicamā atmiņā.

Katoļu eglītē, kā arvien, valdīja neizmērojama sīrsnība.

• Katrā ziņā sīrsnības un snieguma ziņā jāpieņem ev.-lut. Trīsvienības draudzes Ziemsvētku eglītes sarīkojums, kas notika 16. decembrī. To par tādū padarīja Latvieŗu skolas Montrealā skolnieku priekŗneumi, kas ŗogad bija vienreizēji un ritēja kā pa dziedīpu.

Lai apmeklētāji justos svētku noskaŗā un ģimeniskā sadraudzībā, rūpējās draudzes dāmu komitejas darbinieces.

Arī skolai ir savs koris, ko pie klavierām pavada Andrejs Vītols. Tas ŗoreiz dziedāja trīs dziesmas - Katru gad' no jauna, Sīdrabiņa lietīņš lija un Vai priedīte, vai eglīte. Šis koris nevar sacensties ar jaukto kori. Tas tam nav arī jādara, jo tam pieder sīrsnīgās bērnu balsis, kas taŗu iepriecina katru, it sevišķi bērnu vecākus, vecvecākus un citus tuviniekus un paziņas.

Par mūzikāliem priekŗnesumiem jāpateicās Stafanijai un Karolīnai Peikām un Dāvidam Porietim, kas savus gabaliņus atskaŗoja ar izjūtu un savu līdz šim apgūto veiksmi.

Pārdzīvojums pats par sevi bija skolas uzvedums Jānīŗa Vecā gada vakars, kurā sekojoŗās lomas tēloja: māti - Māra Leimane, Jānīti - Ēriks Porietis-Bedard, zaŗo zīmulīti - Karina Leimane, Zīlo zīmulīti - Heidi Rudzīte, Sarkano zīmulīti - Stafanija Peika, Pelēko zīmulīti - Liene Gaŗle, Burtnīcu - Andris Kaniņŗ, Grāmatu - Selga Vītola, Somu - Dāvids Porietis-Bedard, Slotu - Karolina Peika un Lauski - Dags Demandt.

Ir jauki, ka draudze un skola var tik labi sadarboties. Rezultātā ieguvēji ir visi - ir rīkotāji, ir apmeklētāji.

Un savs paldies pienākas Ziemsvētku vecītim (Ģintam Hūnam), kas bija atnācis ar seviŗķi bagātu dāvanu maisu.

M. ŠTAUVERS.

PĀRDODAMS

1985. gada CHRYSLER-NEW YORKER AUTO.

Turbo, brūns un ar ādas sēdekļiem.

Zvanīt Zanei Freivaldei, 288-0866.

PASACĪNA dzied III Bērni dziediet līdz!

Pasacīnas bērni iedziedājuŗi OTRU kaseti. Kasetē ir jaunas tautasdziesmas, rotaļas un Ziemsvētku dziesmas

Kasetes cena \$7.00 un \$1.00 pasta izdevumiem.

Pasūtīnāma: PASACĪNA

100 Cherry Hill Dr. Kalamazoo, MI 49007

TAUTIEŗI!

Mēs lidojam tieŗi no Rīgas uz ASV, Kanadu un atpakaļ *visu cauru gadu ar SAS*

JA DOMĀJAT AICINĀT RADUS VAI DRAUGUS CIEMOS UZ AMERIKU vai KANADU, TAD GRIEĢĀTIES PIE MUMS.

Mēs to izkārtosim īŗā laikā!

Mums ir pārstāvnīcība RĪGĀ!

Mums ir arī veselības apdroŗināŗanas formas Jūsu ciemiņiem!

BALTIC TRAVEL & TOURS, Inc.

P.O. Box 98794 Seattle, WA 98198-1728

īpaŗnieks H. Kāpa tel: 206-824-6612

"LATVIEŗU UZNĒMUMS - RUNĀJAM LATVĪSKI"

SABIEDRISKĀS DZĪVES LAIKRĀDIS:

Biežāk lietoto
telpu adreses:

Sv. Jāņa igauņu baznīca, kur notiek ev.-lut. dievkalpojumi, 4345 Marcil.
Ev.-lut. Trīsvienības draudze nams - 3438 Rosedale Ave., tel. 489-3224.

Latviešu Sabiedriskais Centrs - 3955 Provosta ielā, Lašīnā, tel. 634-4082.

3. februārī, plkst. 13:30, Sv. Jāņa igauņu baznīcā, latviešu ev.-lut. draudžu kārtējais dievkalpojums.
7. februārī, plkst. 13:00, Latviešu Centrā, Montrealas latviešu pensionāru apvienības kārtējā sanāksme.
10. februārī, plkst. 13:30, Sv. Jāņa igauņu baznīcā, latviešu ev.-lut. draudžu Lielās Lūdāmās dienas dievkalpojums.
12. februārī, plkst. 19:30, Latviešu Centrā, Montrealas Latviešu Organizāciju Padomes darba sēde. Piedalītes var arī ikviens interesents Latvijas jautājumos.
13. februārī, plkst. 19:30, Latviešu Centrā, Montrealas latviešu sabiedriskā centra valdes sēde.
17. februārī, plkst. 10:00, Notre Dame bazilikas Jēzus Sv. Sirds kapelā, Sulpice ielā, Montrealas latviešu katoļu draudzes kārtējais dievkalpojums.
17. februārī, plkst. 13:30, Sv. Jāņa igauņu baznīcā, latviešu ev.-lut. draudžu Ciešanu laika I svētdienas dievkalpojums.
21. februārī, plkst. 13:00, Latviešu Centrā, Montrealas latviešu pensionāru apvienības kārtējā sanāksme.
21. februārī, plkst. 19:00, Latviešu Centrā, Montrealas Baltiešu pastmarku kluba kārtējā sanāksme.
23. februārī, plkst. 15:30, Latviešu Centrā, DV Montrealas nodaļas gada sapulce.
24. februārī, plkst. 11:00, Sv. Jāņa igauņu baznīcā, ev.-lut. Trīsvienības draudzes dievkalpojums ar draudzes darbinieku ievēšanu amatā.
3. martā, plkst. 13:30, Sv. Jāņa igauņu baznīcā, latviešu ev.-lut. draudžu kārtējais dievkalpojums.
7. martā, plkst. 13:00, Latviešu Centrā, Montrealas latviešu pensionāru apvienības kārtējā sanāksme.
9. martā, plkst. 18:00, Latviešu Centrā, plkv. O. Kalpaka un Latviešu leģiona atceres vakars DV Montrealas nodaļas izkārtojumā.
10. martā, plkst. 13:30, Sv. Jāņa igauņu baznīcā, latviešu ev.-lut. draudžu kārtējais dievkalpojums.
13. martā, plkst. 19:30, Latviešu Centrā, Montrealas latviešu sabiedriskā centra valdes sēde.
16. martā, plkst. 12:00 - 17:00, Latviešu Centrā, DV Montrealas nodaļas vanadžu saimes Pankūku pēcpusdiena (Skatiet paziņojumu 26. lpp.!).
17. martā, plkst. 10:00, Notre Dame bazilikas Jēzus Sv. Sirds kapelā, Sulpice ielā, Montrealas latviešu katoļu draudzes kārtējais dievkalpojums.
17. martā, plkst. 13:30, Sv. Jāņa igauņu baznīcā, latviešu ev.-lut. draudžu kārtējais dievkalpojums.
17. martā, plkst. 15:30, Latviešu Centrā, Montrealas latviešu sabiedriskā centra gada sapulce.
21. martā, plkst. 13:00, Latviešu Centrā, Montrealas latviešu pensionāru apvienības kārtējā sanāksme.
24. martā, plkst. 13:30, Sv. Jāņa igauņu baznīcā, latviešu ev.-lut. draudžu Pūpolu svētdienas dievkalpojums ar dievgaldu.
29. martā, plkst. 13:30, Sv. Jāņa igauņu baznīcā, latviešu ev.-lut. draudžu Lielās piektdienas dievkalpojums ar dievgaldu.
31. martā, plkst. 6:00, Sv. Jāņa igauņu baznīcā, latviešu ev.-lut. draudžu Lieldienu rīta saullēkta dievkalpojums.
6. aprīlī, plkst. , Latviešu Centrā, Montrealas Latviešu Biedrības gadskārtējais APRĪLA JOKS sarīkojums ar plašu programmu. Plašāka informācija nākamajos MLB Zīpotāja numuros.

Lai arī lūdzam ziņas SABIEDRISKĀS DZĪVES LAIKRĀDĪM iesniegt RAKSTISKI līdz ik mēneša 15. dienu!

So MLB Zīpotāja numuru sagatavošanā zibestempā. Tādēļ lūdzam atvainot, ja ieviesušās neparedzētas kļūdas. Aicinām lasītājus atsaukties ar maksājumiem un ziedojumiem, ja Jums interesē mūsu izdevums. Šoreiz izpaliek atbalstītāju saraksts. Tas būs nākamreiz. Paldies devējiem.

**PAKALPOJUMI
LATVIJĀ.**

1. Izdevīgi mainām dolārus pret rubļiem.
2. Ziņas par bijušo Īpašumu juridisko stāvokli un māju iegādi.
3. Piegādājam ziedus.
4. Pasūtīnām pieminekļus, kopjam kapus.
5. Sagatavojam oficiālus iesniegumus viesiem no Latvijas.

Atgādinājums: Līdz 1991. gada 20. jūnijam ir jāizdara bijušo Īpašumu reģistrācija.

LATVIEŠU UZŅĒMUMS - AMBER SERVICES LTD.,

35 Church St., Suite 602,
Toronto, Ontario M5E 1T3
Tel. 416-594-3906.

0312017091

VIDEO EQUIPMENT FOR L A T V I A

- VCR's starting from \$ 375
Video Cameras starting from \$ 1.499
Double Cassette Radios from \$ 99
Computers starting from \$ 899
250 V, 50 hz
FILMS - Sony, Sharp, Panasonic
Hitachi, Akai, JVC, Aiwa

R. C. LEON SERVICE

5887 Sherbrooke W.
NDG, Montreal, Qué.

phone - **514-488-3363**

Toronto

phone 416-886-7659

Šo numuru izdalām uz rokas no 25.-31. janvārim. Pārējos numurus nododam Kana-das pastā 1. februārī.

Latvijas atbalsta centrs
Toronto, 416-755-9912, in-formācija lentā 416-755-5041. Izmantojiet!

1991. II 1.370 e

**COLLINS CLARKE
MACGILLIVRAY
WHITE**

FLOWERS
by
Flowerman

Funeral Directors

• 5610 Sherbrooke St. W.,
Montreal — Business Office
514-483-1870

MLB ZINOTĀJA administratorei, A. Porietai-Bedard, 113 Highgate Ave., Pointe Claire, Qué., Canada H9R 2X5, tel. 514-697-6624.

Ar šo nosūtu MLB Zinotāja abonementa samaksu (\$ 25.- vai \$ 20.-; skatiet likmes zemāk!) par _____ gadu/iem \$ _____

Gaisa pasta piemaksu (ASV - \$ 5.-, citos kontinentos \$ 15.-) \$ _____

Ziedoju izdevuma tehnisko izdevumu segšanai \$ _____

Ziedoju spiestuves uzlabošanai, mašīnu iegādei \$ _____

Vēlos saņemt sekojošus agrākas MLB Zinotāja numurus: _____ à \$ 2.- ziedojums \$ _____

Dāvinu MLB Zinotāju: _____ (adrese) \$ _____

Iesakņu nosūtīt MLB Zinotāja paraugburtnīcas _____ \$ _____

Ar šo nosūtu iestāšanās maksu MONTREALAS LATVIEŠU BIEDRĪBĀ - \$ 5.- \$ _____

Ar šo nosūtu MLB biedru maksu par _____ darbības gadu (à \$ 10.-) \$ _____

Ar šo nosūtu LNAK dalības maksu par _____ gadiem (MLB biedriem \$ 10.-; pensionāriem - \$ 5.-) \$ _____

Ziedoju MLB darba un pasākumu veicināšanai \$ _____

Čeki rakstāmi uz MONTREAL LATVIAN SOCIETY vārda.

Pavisam kopā \$ _____

(Maskaiztāja vārds, uzvārds, pasta kods, telefona numurs)

Paraksts: _____

MLB ZINOTĀJS

ISSN 0227 - 2433

IZDEVĒJA: Montrealas Latviešu Biedrība, 291 Lorraine Drive, Baie d'Urfé, Qué., Canada H9X 2R2, tālrunis 514-457-9832.

REDAKTORS: Mārtiņš Štaubers, 291 Lorraine Drive, Baie d'Urfé, Québec, Canada H9X 2R2, tālrunis 514-457-9832.

ADMINISTRĀTORE: Anita Porietai-Bedard, 113 Highgate Ave., Pointe Claire, Québec, Canada, H9R 2X5, tālrunis 514-697-6624.

EKSPEDĪCIJA: Velta Ozola. DARBINIEKI: Elmārs Bērdiņš, Jēnis Birze, Elga Čops, Edgars Kajaks, Mīna Kajaka, Austra Konovēlova, Anna Kreipēne, Pēteris Kreipēns, Voldemārs Ozols, Aina Paegle, Voldemārs Paegle, Ilga Štaubere, Vilma Ulmane un daudzi citi.

MLB ZINOTĀJA ABONEMENTA MAKSA: \$ 25.- gadē; MLB biedriem, pensionāriem un kaŗa invalīdiem \$ 20.- gadē; gaisa pasta piemaksa uz ASV \$ 5.-, uz citiem kontinentiem - \$ 15.- gadē. Atsevišķas burtnīcas pret \$ 2.- ziedojumu.

LAPPUŠU MAKSAS: Mazākais paziņojums \$ 15.-, 1/4 lpp. - \$ 20.-, 1/3 lpp. - \$ 25.-; 1/2 lpp. - \$ 30.-; 3/4 lpp. - \$ 50.-; pilna lpp. - \$ 55.-. Kliŗeju un paziņojumu sagatavošana - \$ 15.-. Iespējama foto uzņēmumu publicēšana. Čeki rakstāmi uz MONTREAL LATVIAN SOCIETY vārda. MLB ZINOTĀJS, tāpat kā MLB, ir BEZPELĪNAS PASĀKUMS.

MLB ZINOTĀJS iznāk ik mēneŗa sākumā. Materiāli tekoŗajam numuram iesūtāmi vai nododāmi redakcijā līdz ik mēneŗa 15. dātumam. Par izdevumā publicēto rakstu saturu atbild to autori. Redakcija var rakstus īsināt. Raksti un ziņas nepauŗ ne MLB valdes, ne redakcijas, nedz tās darbinieku ieskatu iztirzātos jautājumos. Rakstu autoriem jāuzdod pilna adrese, telefona numurs un jāparakstās. Anonīmus rakstus redakcija ignorē. Redakcija iesūtītos rakstus neuzglabā.

MONTREAL LATVIAN SOCIETY
ASSOCIATION LETTONE DE MONTRÉAL

FEBRUARY 1991 FEVRIER

MONTHLY BULLETIN MLB ZINOTĀJS
BULLETIN MENSUEL MLB ZINOTĀJS

Envoyé par la Association Lettonne de Montréal; Sent by Montreal Latvian Society - 291 Lorraine Drive, Baie d'Urfé, Québec, Canada H9X 2R2, ph. 514-457-9832.